

14 november 2008

ADVOCATENBLAD 16

*Gefinancierde
rechtsbijstand in
Engeland en
Vlaanderen*

*Nieuwe witwas-
wetgeving:
identificatie-
verplichtingen
ontleed*

*Kamerleden op
werkbezoek bij
advocaten*

**MEESTER-GEZELRELATIE
IN ADVOCATUUR
KAN MODERNER**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Erna of tijdens...

Vraag de gemiddelde advocaat wat hij of zij na pensionering gaat doen en het woord 'reizen' valt opvallend vaak. Vraag diezelfde man of vrouw waarom daarmee gewacht wordt tot dat moment en het blijft opvallend vaak angstvallig stil. Dat is jammer. En onnodig. Er zijn voldoende financiële mogelijkheden om de koffers ver voor de pensioengerechtigde leeftijd te pakken. Je moet alleen weten hoe je dat aanpakt. Bijvoorbeeld hoe je een goed pensioen opbouwt zonder daarvoor nu een torenhoge premie te betalen. Daarin zijn wij gespecialiseerd. Specifiek voor de advocatuur. Dus als u voor uw 65-ste al wilt varen, bel ons dan even.

www.nwk.nl

Snouckaertlaan 42, 3811 MB Amersfoort Tel. 033 - 464 13 40 Fax 033 - 464 13 45 info@nwk.nl ISO 9001 Gecertificeerd.

Is het model van **stagiaire met patroon** achterhaald, en wie is er verantwoordelijk voor de opleiding? Enkele tips voor de modernisering. 'Het is geen schande als een stagiaire zich afficheert als avio, als advocaat in opleiding.'

Advocatenkantoren moeten sinds de **nieuwe witwaswetgeving** van 1 augustus jl. beleid maken ter identificatie van hun cliënten. Wat zijn de nieuwe identificatieverplichtingen, en legt het Bureau Financieel Toezicht de wet niet al te stringent uit?

Jaarlijks wordt de beroemde **rede van hoogleraar Cleveringa** herdacht waarin hij in 1940 protesteerde tegen het ontslag van Joodse collega's. Wat gebeurde er toen precies, en wat ging eraan vooraf?

.....

Gaat het systeem van **videoconferencing**, dat de komende drie jaar wordt ingevoerd, ten koste van de kwaliteit van de rechtspleging? **684**

Tijdens **werkbezoeken** kregen Alexander **Pechtold** en Nicolien **van Vroonhoven** vele argumenten te horen tegen bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand. **687**

De **gefinancierde rechtshulp** kost Vlaamse advocaten geld, en in Engeland worden bezuinigingsmogelijkheden gezocht. **689**

Obama mag de 26ste Amerikaanse president zijn die advocaat is, de **Guantánamo Bay**-tragedie duurt nog even voort. **693**

Ondernemingsjurist Steven Schuit bekritiseert de juridische en andere **paniekreacties op de kredietcrisis**. **703**

Voor **jacht op frauderende advocaten** is een goedkoop alternatief, zegt Frans van Velsen, bezorgde BOA-voorzitter. **714**

.....

Verder...

Column: lynchtoezicht 685 » Kamer kritisch over bezuinigingen rechtsbijstand 686 » Nieuw regime voor rogatoire commissies buitenland 686 » Regering: advocaat is geen notaris 688 » Wel verklaring, geen geld voor diversiteit 691 » Weer onderzoeksmis- sie naar Filippijnen 692 » Brieven over beslag 696 » Advocaat erbij, werkrelatie stuk – dacht de kantonrechter in Haarlem 713

[Van de deken 695](#) » [Ontheffingsverzoeken Permanente Opleiding 695](#) » [Toetsen Beroepsopleiding 12 december 2008 694](#) » [Toekenning opleidingspunten 695](#) » [Permanente opleiding 722](#) » [Personalia 723](#) » [Tuchtrecht 726](#)

Omslag:
Solus-Veer/Corbis

Videoconfereren

Zien en horen of ook proeven?

De komende drie jaar wordt het systeem van videoconferencing 'uitgerold'. Het systeem kan veel tijd en geld besparen. Maar waar moet je zitten als advocaat? En: 'Minder direct contact gaat altijd ten koste van de kwaliteit van de rechtspleging.'

Illustratie: Dmitry de Bruin

.....
Tatiana Scheltema
journalist
.....

In 2005 stond een groepje vrachtwagenchauffeurs in Spanje terecht voor het vervoeren van een partij marihuana. Een handlanger was in Nederland aangemerkt als verdachte en zat in detentie. De Spaanse rechter wilde de man graag horen als getuige in de zaak tegen de andere chauffeurs. Advocaat Mike van den Bosch bereidde zich al voor op een reisje met een rogatoire commissie naar Malaga. Maar verder dan Den Bosch kwam hij niet. De

Spaanse rechter besloot in overleg met de Nederlandse rechter-commissaris om de verdachte via een beeldscherm aan een verhoor te onderwerpen. Van den Bosch: 'Dus togen we, cliënt, R-C, de griffier en ik naar de Rechtbank Den Bosch. Daar namen we plaats in een kamer met een enorm scherm. Mijn cliënt moest pontificaal vóór het scherm zitten, wij zaten erachter.'

Erg soepel verliep het verhoor niet, herinnert Van den Bosch zich. 'De verbinding viel een paar keer uit, en er ontstond enige ergernis over en weer. De Spaanse rechter was nogal een baasje

die de boel koeioneerde, wat slecht viel bij de R-C aan onze kant. Zij begon iedereen voor te stellen: zichzelf, de griffier, mij en de verdachte, maar werd afgekappt door de Spaanse rechter. Toen had ze niet meer zoveel zin om mijn cliënt nog als verdachte aan te merken, hetgeen gunstig uitviel voor mijn cliënt.'

Nederland voorop

Dat was mooi voor de cliënt. Maar inmiddels zijn de technische mogelijkheden voor het horen op afstand flink verbeterd, en loopt Nederland in Europa voorop. De geluidskwaliteit van de installaties is hoog, er zijn

meerdere, grote beeldschermen, er is een apparaat waar bewijsmateriaal op gelegd kan worden. Nu al heeft de Rechtbank Maastricht een open lijntje met de detentieboot in Dordrecht, is de Rechtbank Haarlem verbonden met de gevangenis op Curaçao, heeft de Arnhemse eechtbank verbinding met de gevangenis aldaar, en kan Den Haag inzien op mobiele apparatuur. De komende drie jaar zullen alle rechtbanken, detentiecentra en penitentiaire inrichtingen worden uitgerust met het systeem.

Plannen om verdachten, vreemdelingen, getuigen

Column

Harry Veenendaal

Lynchtoezicht

Afgelopen zaterdag wilde ik bij de Rotterdamse boekhandel Selexyz Donner een nieuwe Kluwer *Tekst & Commentaar* kopen. Tot mijn verbazing staan de T&C's tegenwoordig niet meer op de boekenplank, maar zijn ze veilig opgeborgen in een afgesloten vitrinekast. Waarom? Omdat deze wetboeken in toenemende mate de winkel verlieten in de tas van rechtenstudenten zonder over de toonbank te zijn gegaan. Geen bepaald verheffende mentaliteit voor toekomstige advocaten. Heeft de algemeen deken dan toch gelijk? Is een advocaat een latente *Johnny Two-times* die alleen functioneert onder het waakzame oog der herderlijke gildemeesters? Zijn de ingrijpende, preventieve maatregelen gericht op transparantie en toezicht op de advocatuur onvermijdelijk?

De kredietcrisis maakt duidelijk dat falend toezicht catastrofale gevolgen kan hebben. Maar wat niet mag worden vergeten is dat de maakbaarheid van een beroepsgroep door preventief en repressief toezicht slechts beperkt is. De algemeen deken wil bijvoorbeeld een soort vliegende brigades, teams van oud-dekens en accountants die lokale dekens zullen assisteren bij *vermoedens* van fraude door een kantoor. Daarnaast vormt zich een Kamermeerderheid om, met instemming van de Orde, de Advocatenwet zodanig te wijzigen dat de naam van een advocaat al bij een voorlopige voorziening openbaar gemaakt wordt. Het doel heiligt de middelen.

Dit jaar is de 15.000ste advocaat beëdigd. Van alle tuchtrechtelijke uitspraken in 2007 gingen er slechts twee in essentie om fraude. Dat komt neer op een percentage van 0,0013 van alle advocaten die een frauduleuze misstap begaan. Dergelijke ingrijpende toezichtmaatregelen en wetswijzigingen voorstellen op basis van een statistisch niet-significant percentage is geen gewoon toezicht, dat is *lynchtoezicht*.

Als de algemeen deken de transparantie van de beroepsgroep wil vergroten, dient hij allereerst zijn eigen ambt eens kritisch te bekijken. De buitenwereld vergelijkt de Orde namelijk doorgaans met organisaties zoals het Medisch Tuchtcollege. De beroepsgenoten oordelen over de beroepsgenoten, in ons geval onder toezicht van de deken. *Nomen est omen*, want een deken wordt doorgaans gebruikt om zaken te bedekken. Terecht of onterecht, transparantie wordt beter bereikt door het afschaffen van het dekenaat. De algemeen deken maakt zich onsterfelijk als hij aan Den Haag voorstelt om de Advocatenwet zodanig te wijzigen dat in plaats van het dekenaat een onafhankelijke klachtencommissie wordt ingesteld die voor een deel bestaat uit advocaten en deels uit niet-advocaten.

En wat te doen met de stelende rechtenstudenten? Om te voorkomen dat de vliegende brigades zonder werk komen te zitten, kan de algemeen deken deze beter bij universiteiten inzetten om bijvoorbeeld tijdens colleges ongevraagd de tassen van studenten te controleren op gestolen exemplaren van *Tekst & Commentaar*. Geen bonnetje? Geen advocaat!

en deskundigen op afstand te horen via een videoverbinding worden al sinds de jaren tachtig gesmeed. Maar pas in 2005 werd in de wet geregeld dat *videoconferencing*, ook wel telehoren genoemd, in bepaalde situaties mag worden toegepast. Nu mag het worden gebruikt bij het verlengen van voorlopige hechtenis, het horen van getuigen en deskundigen en het horen van getuigen of verdachten in het buitenland. Zaken waarbij kinderen zijn betrokken en zaken voor eenvoudige strafkamers zijn uitgesloten.

Het systeem wordt vaak gepresenteerd als een besparing op kosten. In het basisscenario, waarbij de kosten en baten tot 2021 zijn verdisconteerd, levert het systeem een besparing op van bijna 18 miljoen euro.

Weerstand

Maar de voordelen zijn niet alleen financieel. In de afgelopen drie jaar zijn pilots gedraaid in verschillende gerechten. De ervaringen zijn positief. 'Gedetineerden vinden het prettig om niet meer bij nacht en ontij van hot naar her te worden gesleept,' zegt Ronald van den Hoogen, als programmamanager E-rechtsbestel van het ministerie van Justitie betrokken bij de invoer van het systeem. 'De reis naar de rechtbank is voor gedetineerden vaak heel belastend. Een rit duurt soms drie uur, voor een verhoor van misschien maar tien minuten, er zijn soms lange wachttijden. Dat is ontwrichtend.'

Rechters hadden aanvankelijk wel koudwatervrees, zegt zijn collega van het ministerie, Marjolein Grijns. 'Hun angst

voor verlies van controle gold de techniek. Nu zegt de rechter: ik wil meneer Jansen zien. Dan wordt meneer Jansen in een busje voorgeleden. Straks moet hij op een knop drukken en maar hopen dat meneer Jansen inderdaad aan de andere kant zit. Maar in het verleden werd ook weleens de verkeerde verdachte bij de rechtbank bezorgd.'

Marc Bax, rechter bij de sector bestuur in Maastricht, deed sinds mei van dit jaar tientallen 'virtuele' bewaringszittingen op de detentieboot in Dordrecht. Bax: 'Je moet het, een beetje oneerbiedig, zien als een soort Skype.' Volgens de rechter maakt het niet uit of iemand voor zijn neus zit of niet: 'Men zegt weleens: als rechter moet je moet de verdachte kunnen "proeven". Maar mijn beslissingen zijn niet anders als ik iemand heb "geproefd". Het gaat erom of je iemand kunt zien en horen. En dat kan heel goed met deze apparatuur.'

Bax is jong (35) en gewend aan de omgang met audiovisuele middelen. Bij oudere rechters ligt dat misschien lastiger, zegt projectleider Grijns. 'Die voelen misschien een emotionele weerstand tegen hun verschijning op tv.'

Voor de advocaat wordt het lastiger om zich te manifesteren tijdens de zitting, denkt rechter Bax. 'Sommigen kiezen ervoor om bij mij te zitten, maar als ze naast de cliënt zitten kunnen ze makkelijker tijdens de zitting overleggen.' Bax was, vóór zijn overstap naar de magistratuur, negen jaar lang advocaat. 'Ik denk: je moet vooraf overleggen. Als dat nog op zitting moet gebeuren, ben je te laat.'

Vervolg van pagina 685

Nieuw regime voor rogatoire commissies buitenland

Het ministerie van Justitie liet de redactie van dit blad het volgende weten U bent door OM of rechterlijke macht gevraagd mee te gaan met een rogatoire commissie naar het buitenland. Tot 1 april 2008 werd dit meestal door de griffie van de betreffende rechtbank geregeld. Vanaf die datum is een ander regime van toepassing: het opgerichte

Bureau Reizen Openbaar Ministerie regelt de reizen, hotels, vergoedingen en eventueel vervoer naar en van vertrekplaats voor eenieder die voor of namens het OM een buitenlandse dienstreis maakt.

• Meer informatie bij de managementassistente van het betreffende parket of bij medewerkers van het Bureau Reizen OM: Michael Kieviet en Arnold Meijer, Jacqueline Rodrigues, tel. 020-541 90 60/541 90 61/541 90 62.

Nieuwe werkwijze en belangrijkste veranderingen in 7 stappen

1. Vul het aanvraagformulier in Indien u bent toegevoegd aan een rogatoire commissie krijgt u van de meereizende officier of diens managementassistente een aanvraagformulier buitenlandse dienstreis toegemaild of gefaxt met het verzoek dit zo volledig mogelijk in te vullen. Pas wanneer alle gegevens binnen zijn kan de reis geregeld worden door een van de medewerkers van het Bureau Reizen.

2. Bureau Reizen boekt vlieg- en/of treintickets conform reisbesluit Het Bureau Reizen OM regelt deze tickets. De boekingen zijn conform de afspraken in het reisbesluit.

3. Hotels worden, waar mogelijk vooraf, betaald Het Bureau Reizen OM regelt waar mogelijk dat uw hotel al betaald is. Hierdoor is het niet nodig om voor te schieten en achteraf te declareren. Is dit niet mogelijk dan geldt het oude regime en krijgt u een voorschot mee (80%). Een zelf geregeld hotel kan achteraf niet bij het Bureau Reizen gedeclareerd worden.

4. Dagvergoeding Voor de duur van uw verblijf krijgt u een dagvergoeding mee afgestemd op het levensonderhoud in het betreffende land.

5. Vraag zelf of via Bureau Reizen een visum aan Voor sommige landen is een visum noodzakelijk. Het Bureau Reizen OM kan dit voor u regelen. U dient de aanvraag hiertoe ten minste 14 dagen voor aanvang van de reis bij het Bureau Reizen OM in te dienen.

6. Vervoer van en naar vertrekplaats Het vervoer van huis naar het vliegveld (en terug) kan ook door het Bureau Reizen OM geregeld worden. U geeft op het aanvraagformulier aan of u van deze dienst gebruik wenst te maken. Zo ja dan wordt u door de vervoersdienst bij u thuis (of waar u aangeeft) opgehaald en naar het vliegveld of station gebracht. Bij terugkomst staat de dienst op een aangegeven plaats op u te wachten.

7. Bereikbaar ook buiten kantoor tijden Het Bureau Reizen OM is tijdens kantoor tijden bereikbaar op de reguliere telefoonnummers en via mail. Voor onvoorziene omstandigheden buiten kantoor tijden is er een speciaal telefoonnummer: (0031) 20 541 90 50. Bijvoorbeeld in geval van ziekte, een ongeval, als de veiligheid in het geding is of bij familieomstandigheden.

Kamer kritisch over bezuinigingen rechtsbijstand

Alhoewel de bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp pas op 17 december in een apart debat worden behandeld, was er verleden week tijdens de behandeling van de Justitiebegroting in de Tweede Kamer al veel kritiek op de voorgenomen maatregelen. Vooral het aangekondigde stelsel van rechtsbijstandverzekeringen moest het ongeldden. Alleen Joldersma (CDA) sprak nog van een 'plan met visie.' Volgens Kamerlid Jan de Wit (SP) helpt de staatssecretaris het stelsel om zeep en moet

er juist een bak met geld bij. De Wit is boos over de maand uitstel van de eindrapportage over de Leidraad bewerkelijke zaken. 'Dat betekent dat de Leidraad per saldo het hele jaar is gebruikt zonder dat we weten wat de gevolgen ervan zijn.'

Overheidsinstanties die aanwijsbaar nodeloze procedures tegen burgers entameren en daarmee het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand opjagen, zullen streng aangepakt worden, door nieuwe uitvoeringsregelingen op te leggen en de reële proceskosten op die instanties te verhalen. Ook zal zij inventariseren welke instanties in dit opzicht slecht presteren. Dat zegde staatssecretaris Albayrak toe. (TS)

CARTOONIST GEZOCHT

De advocaat die denkt in elk nummer van het *Advocatenblad* een actualiteit in de beroepsgroep met urgentie en humor te kunnen verbeelden in een cartoon, wordt van harte uitgenodigd enige voorbeelden te sturen, en contact op te nemen met de redactie (zie colofon).

Correcties

In het vorige nummer werd:

- op p. 638 journalist Mark Maathuis ten onrechte 'Martijn' Maathuis genoemd;
- op p. 649 de naam van fotografe Emilie Hudig per abuis vervangen door 'Leo van Osch';
- op p. 663 het kantoor van Patroon van het jaar-genomineerde mr. Monique van Roosmalen ten onrechte 'Van Homburg' van Roosmalen Advocaten genoemd, dat had Homveld van Roosmalen Advocaten moeten zijn.

De politiek ontmoet de graaiers

De Orde organiseerde de afgelopen maanden werkbezoeken van justitiewoordvoerders van de Tweede Kamerfracties aan advocatenkantoren, zodat ze eens van iets dichterbij konden zien hoe het is om als advocaat deel te nemen aan het systeem van de gefinancierde rechtshulp.

Martine ten Voorde

Erna Steverink

Edwin Breetveld

Ben Beelaard

Alexander Pechtold (D66) was maandagmorgen 27 oktober te gast bij Martine ten Voorde en Erna Steverink in Utrecht (Stadhouders Advocaten, 9 advocaten). Voortkomend uit de sociale advocatuur, doet het kantoor nu nog altijd voor 20 procent toevoegingen, omdat het vindt dat mensen die het niet zelf kunnen betalen op goede rechtshulp kunnen rekenen. Het kantoor doet zaken op het gebied van familierecht, arbeidsrecht en sociale zekerheid maar ook vastgoed. Ten Voorde en Steverink bedolven Pechtold gepassioneerd onder argumenten tegen de bezuinigingen op de gefinancierde rechtsbijstand, die net de vrijdag ervoor wereldkundig waren gemaakt.

Pechtold: 'Dus u krijgt niet veel cliënten die eigenlijk niet naar de rechter zouden hoeven?' Ten Voorde: 'Zeker niet. Het stelsel wordt helemaal niet structureel misbruikt, waar komt dat idee vandaan? En veel zaken lossen we zonder de rechter op, precies zoals de staatssecretaris wil, want na 22 jaar in het vak kun je de tegenpartij wel eens overtuigen, en weet je heus wel wat je bij de rechter kunt halen en wat niet. Maar soms moet je er wel heen, omdat er vele verschillende kanten aan een zaak zitten, omdat er een knoop moet worden doorgehakt.'

Steverink: 'Bovendien wordt 60% van de toevoegingen ge-

ven voor zaken tegen de overheidsorganen, of instellingen als het UWV.' Pechtold: 'Dus de overheid laat het zelf te vaak voor de rechter komen?' Steverink: 'Jazeker!'

Pechtold: 'Procederen hoeft ook niet altijd slecht te zijn. Sommigen bouwen een maagzweer op, anderen zien op tv dat ze ook naar een advocaat kunnen stappen.'

Ten Voorde en Steverink geven de politicus een overzicht mee waaruit blijkt dat het kantoor van medio 2007 tot medio 2008 voor de 122 toevoegingszaken gemiddeld € 66 ontving. Ruim onder de norm van € 100 per uur. Minus allerlei kosten resulteert dan een inkomen van € 30 per uur. Ten Voorde: 'Na al die jaren voel je je als advocaat met dit soort bedragen afgescheept; en dan nog die bezuinigingen: er is weinig respect voor het werk van advocaten. De overheid ziet ons als graaiers, de Raad voor Rechtsbijstand kijkt naar onze aanvragen met wantrouwen. Zo willen we het niet langer.'

Pechtold wil het graag weten. 'Als jullie cijfers of onderzoeken hebben, stuur maar op. Dan heb ik iets om de staatssecretaris in het debat mee te confronteren.'

Ten Voorde: 'De politiek gaat altijd...'

Pechtold: 'Nee, zo praten we niet! Zoals jullie niet *de graaiers* zijn – anders waren we hier niet – zo zijn niet alle politici *de politiek*.'

Na een kleine twee uur, als de praktijk van de gefinancierde rechtsbijstand is doorgenomen en het alternatief rechtsbijstandverzekering is afgebrand, stappen de politicus en zijn assistente aan de overkant van de straat rustig op de bus. (LH)

Niet zoveel mis met huidig systeem

Nicolien van Vroonhoven van het CDA meldde zich maandagmorgen 3 november bij Beelaard en Breetveld Advocaten in Den Haag. Ook Beelaard en Breetveld startten een advocatenkollektief, aan de Haagse Bazarstraat. In 2003 werd het kantoor 'aangepast aan de eisen van een meer pragmatische en individualistische maatschappij, zonder dat de ideële en sociale structuur geweld werd aangedaan.'

Ook Beelaard en Breetveld zijn negatief over de plannen voor bezuiniging en voor een stelsel van verzekeringen. Beelaard: 'De mensen om wie het gaat, vinden de weg naar de verzekeraar niet. We merken ook dat aan de onderkant van de markt al heel wat wordt afgeknepen, en zaken als kansloos aan de cliënt worden voorgesteld. Daarbij zijn de pakketten vaak zo ondoorzichtig dat nauwelijks valt op te maken wat wel, en wat niet is verzekerd.'

Klopt het dat de overheid zelf debet is aan een groot aantal zaken, wil Van Vroonhoven weten. Zeker, zegt Breetveld. Hij voert een gestaag uitdijende strafrechtpraktijk. 'Er wordt soms zó snel vervolgd! Een meisje trekt een ander meisje op het schoolplein aan het haar. Als mijn dochter vroeger werd lastiggevallen ging ik met de vader van het andere kind praten. Maar nu ligt er binnen *no time* een aangifte en wordt er een heel circus met een rechter en een griffier opgetuigd.'

Dat er in de toekomst pas een toevoeging zal komen als verdachten in de gevangenis zitten, bevalt hem niet. 'Mensen die hun zaak thuis mogen afwachten zullen het spoor bijster raken.'

Ik verwacht dat het aantal verstekvonnissen enorm zal toenemen.'

Die observatie zal Van Vroonhoven doorgeven aan collega Van Haersma Buma, belooft ze. Op haar vraag of een uitbreiding van de mogelijkheden voor mediation

zinnig zou zijn, reageren de advocaten enigszins cynisch. Beelaard: 'Mediation is zeker niet goedkoper dan een advocaat. En het mislukt ook vaak. Je ziet het in echtscheidingsmediation: daar komen vaak maar halve waarheden naar boven. Je

moet vaak enorm peuteren om de financiën van de man boven water te krijgen. De vrouw komt in de bijstand terecht, waarna er alsnog een gerechtelijke procedure volgt. Dan komt het toch weer uit publieke middelen.'

Volgens Van Vroonhoven is er niks mis mee om het systeem nu en dan tegen het licht te houden. 'Daarom was ik blij met de brief van de staatssecretaris. Maar als ik jullie zo hoor denk ik helemaal niet dat er zoveel mis is met dit systeem.' (TS)

Regering over vastgoedfraude: advocaat is geen notaris

De advocaat is 'niet één op één gelijk te stellen met een notaris'. Dit schreef het kabinet bij de presentatie van maatregelen tegen vastgoedfraude aan de Tweede Kamer. Een notaris is ambtsdrager, een advocaat moet 'in volledige onafhankelijkheid' belangen van rechtzoekenden kunnen verdedigen. Daarom kan het aangescherpte toezicht op notarissen niet zomaar op advocaten worden toegepast, meent het kabinet. Dit onderscheid is niet nieuw, maar wordt in de context van vastgoedfraude niet vaak expliciet gemaakt.

In de brief van afgelopen maandag verwijst de regering naar maatregelen van de Orde, zoals de nieuwe Verordening op de financiële integriteit, die waarschijnlijk in 2009 in werking treedt, en de teams van oud-dekens en accountants, die lokale dekens bij kunnen staan bij het toezicht op derdengeldenrekeningen. Het kabinet wil daarnaast 'in overleg met de beroepsgroep' nagaan hoe misbruik van het verschoningsrecht kan worden bestreden, en verwijst naar de hoorzitting die de Parlementaire werkgroep verwevenheid onderwereld/bovenwereld over het verschoningsrecht zal organiseren. (LH)

Oproep

Zakkenvuller? Maffiamaat? Redder in nood?
Waar stáát u voor?

Het publiek heeft een scheef beeld van de advocaat. Mensen kennen advocaten van tv en krant, maar wat zij werkelijk doen, en wat hun rol is in de rechtsstaat, is vaak onbekend. Daar wil de Nederlandse Orde van Advocaten verandering in brengen. Dat kan niet zonder u, advocaat. Daarom roept de Orde u op.

Breng uw dagelijkse praktijk in beeld
In beeldende kunst, muziek, proza of poëzie. Laat ons zien hoe u uw beroep uitoefent: in de rechtszaal, in gesprek met een cliënt, op bezoek in een penitentiaire inrichting, aan de onderhandelingstafel. Wat is uw rol? En hoe vult u die in?

U hoeft niet helemaal opnieuw te beginnen
Waarschijnlijk hebt u weleens een feeststede gehouden voor een vertrekkend kantoorgenoot, een fotocollage gemaakt met typisch advocatuurlijke trekjes, de herinnering aan een roemrucht advocaat levend gehouden in een liber amicorum. Vertelt het iets over de advocatuur? Stuur het ons op.

Wat krijgt u terug?
Uit een selectie van de inzendingen zal de Orde een expositie samenstellen en een publicatie uitgeven. Ook het *Advocatenblad* ruimt plaats in voor de beste inzendingen. Stuur uw bijdrage voor 1 januari 2009 naar de Nederlandse Orde van Advocaten, Afdeling Communicatie, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070 - 335 35 69/82, pr advocatenorde.

Toestand rechtsbijstand in naburige landen

In Engeland alleen voor de minima

Soms lijkt het Engelse rechtshulpsysteem heel genereus. Neem de spraakmakende kanozaak waarbij het echtpaar Darwin van verzekeringsfraude werd beschuldigd nadat de vrouw haar eega vijf jaar lang verborgen had gehouden terwijl ze tegen iedereen, inclusief haar kinderen, had verteld dat hij nooit was teruggekeerd na een middagje kanoën. Het stel kreeg gefinancierde rechtsbijstand, zowel bij de strafzaak als bij de civiele zaak die de gedupeerde verzekeringsmaatschappijen hadden aangespannen.

.....
Patrick van IJzendoorn
 journalist
 .....

Immers, er was beslag gelegd op het vermogen van de fraudeurs, inkomen hadden ze niet en de zaak was van juridisch belang. Dat zijn enkele factoren waar rekening mee wordt gehouden bij het toekennen van gratis rechtshulp.

‘£5 million legal aid bill to defend terror gang’. Zo luidde onlangs een krantenkop boven een stuk waarin met verontwaardiging werd

verhaald hoeveel belastinggeld er was gevloeid naar de verdediging van acht moslimterroristen die plannen hadden om onder meer een trein in Londen op te blazen. Ook deze verdachten hadden geen inkomen en de zaak was van groot belang. Dit soort berichten geven gratis rechtshulp niet alleen een slechte naam, ze verleiden de Britse overheid ook tot bezuinigingsmaatregelen.

Interest of justice

Twee jaar geleden voerde de Britse Labour-regering de inkomenstoets in die ze zeven jaar eerder juist had afgeschaft. De afschaffing was niet geboren uit idealisme, maar uit praktische overwegingen, omdat er een achterstand was ontstaan bij de tijdrovende toekenningsprocedure. Het bleek een dure wijziging te zijn geweest en na enkele geruchtmakende zaken waarbij rijke mensen profiteerden van gefinancierde rechtsbijstand werd de toets heringevoerd: ‘Het is terecht dat zij die hun eigen verdediging kunnen betalen, niet hoeven te worden geholpen door de belastingbetaler,’ zei de toenmalige staatssecretaris voor ‘legal aid’, de topadvocate Vera Baird.

Sindsdien kan Jan Modaal (inkomen € 25.000/€ 31.500) maar beter een rechtsbijstandverzekering afsluiten, wat dan ook veel gebeurt. Mensen met een inkomen dat lager is dan € 12.475 (€ 15.730) komen momenteel sowieso in aanmerking voor

gefinancierde rechtsbijstand. Zij die tussen de € 12.475 en € 22.325 (€ 28.150) verdienen moeten een 26 pagina’s tellend formulier invullen met vragen over onder meer huurkosten, kinderbijslag en eventuele alimentatiekosten om een kans te maken op overheidssteun.

Er bestaat een onderscheid tussen civiel- en strafrecht. Binnen het civiele recht vallen schadeletsel- en smaadzaken buiten het bereik van de rechtshulp, al heeft het EHRM naar aanleiding van de McLibel-zaak (twee onvermogen actievoerders die kapot zijn geprocedeerd door het grote McDonald’s) bepaald dat gefinancierde rechtsbijstand in ‘oneerlijke’ smaadzaken wel zou moeten gelden. Uiterst coulant is men bij de toekenning van rechtshulp bij huiselijk-geweldzaken.

In de beginfase van een strafproces heeft iedereen, ongeacht inkomen, recht op gratis rechtsbijstand. Pas bij de behandeling van de zaak zelf wordt gekeken of ‘legal aid’ op z’n plaats is. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar het inkomen en vermogen van de betrokkene, maar houdt de rechtbank ook rekening met ‘the interest of justice’. Overwogen wordt of de aanklacht kan leiden tot een celstraf dan wel een beschadigd imago, of de verdachte de Engelse taal goed beheerst en geestelijk bij zinnen is. Ten slotte wordt het algemeen belang van de zaak in de gaten gehouden.

Krimpen

Het ministerie van Justitie zoekt voortdurend naar manieren om het rechtshulpbudget te laten krimpen. Begin dit jaar werd de betaalde rechtsbijstand voor asielzoekers en immigranten beperkt, terwijl momenteel wordt gekeken naar bezuinigingen bij familiezaken, onder meer door paal en perk te stellen aan de vergoedingen voor familierechtadvocaten. Voorts zal de Legal Services Commission, een overheidsinstelling die per jaar twee miljoen onvermogen Engelse bijstaat bij familie-, huur- en arbeidszaken, de komende jaren bijna een derde van haar 1700 juristen laten afvloeien.

Voor onrust heeft het snijden in vergoedingen voor sociaal advocaten binnen het strafrecht gezorgd. Met name veel barristers weigerden de inkomensachteruitgang te accepteren bij zaken die langer dan acht weken duren, wat heeft geleid tot het uitstel van tientallen strafzaken. Inmiddels is er een breuk ontstaan in de advocatenwereld nu de Law Society, die de belangen van solicitors behandelt, barristers heeft opgeroepen om het belang van het recht (en verdachten) te laten prevaleren boven de eigen bankrekening.

Toestand rechtsbijstand in naburige landen

Vlaamse advocaten bloeden voor toegang tot recht

'Hoe harder wij werken, hoe minder wij krijgen. Het systeem van kosteloze juridische bijstand is pervers,' zegt bestuurslid Kati Verstrepen van de Orde van Vlaamse Balies. Om de toegang tot het recht te verzekeren ontvangen advocaten bitter weinig voor een toevoeging.

.....
Lex van Almelo
Journalist
.....

Op papier oogt het Vlaamse stelsel niet eens zo slecht. Alleenstaanden met een netto-inkomen van maximaal € 10.380 per jaar hoeven niets te betalen voor 'juridische bijstand', zoals de gefinancierde rechtsbijstand in Vlaanderen heet. Ligt het netto-inkomen tussen de € 10.380 en € 13.334 dan moeten zij een eigen bijdrage betalen. Gehuwden, samenwonenden of alleenstaanden die financieel voor een of meerdere personen moeten zorgen, krijgen gratis rechtsbijstand als het gezinsinkomen niet meer dan € 13.344 bedraagt. Afhankelijk van het aantal personen dat inwoont, loopt de grens op tot maximaal € 18.467,16. Hoeveel personen tot het gezin beho-

ren kunnen rechtzoekenden aantonen met een kosteloos uittreksel uit het bevolkingsregister. Van 1 september 2006 tot en met 31 augustus 2007 zijn er in Vlaanderen 65.768 kosteloze procedures gevoerd. In bijna 3000 van deze procedures betaalden de rechtzoekenden een eigen bijdrage, die varieerde van 1 tot 125 euro.

Wal en schip

Net als in Nederland zijn er voor mensen met lage en hoge inkomens geen financiële drempels om een advocaat in te schakelen. Maar in hoeverre de mensen met een middeninkomen de juridische bijstand kunnen betalen die zij nodig hebben, weet Kati Verstrepen niet. Hij is portefeuillehouder 'toegang tot het recht' in het bestuur van de Orde van Vlaamse Balies (OVB). De Vlaamse orde wil dolgraag weten hoeveel mensen er tussen wal en schip vallen en wat de mensen uit deze inkomensklasse doen. Verstrepen: 'Geven zij er de brui aan? Sluiten zij een lening? Vragen zij hulp aan de familie? Wij weten het niet en willen een sociologisch onderzoek laten uitvoeren door de universiteit.'

Het is wel duidelijk dat een deel van deze mensen een beroep doet op de rechtsbijstandverzekering. Ongeveer één op tien Vlamingen heeft een rechtsbijstandpolis. Verstrepen: 'De meesten hebben een uitgebreide polis, waarin ook echtscheidings- en straf-

zaken gedekt zijn.' Voor een uitgebreide polis betaalt de verzekerde een premie van ongeveer 250 euro per jaar.

€ 25 bruto over twee jaar

Het aantal 'slachtoffers' onder de rechtzoekenden is dus nog niet bekend. Duidelijk is wel dat advocaten die toevoegingszaken doen, lijden onder het systeem. Zij krijgen een bepaald aantal punten voor een handeling. Zo levert een consultatie bijvoorbeeld één punt op, of het gesprek nu een kwartier of twee uur heeft geduurd. Aan het eind van het jaar worden alle punten van alle advocaten opgeteld en gedeeld op het budget dat Justitie voor dat jaar heeft vastgesteld. Na deze berekening wordt duidelijk wat een advocaat per punt krijgt. Als het aantal toevoegingszaken toeneemt, bijvoorbeeld omdat de inkomensgrenzen voor gratis rechtsbijstand weer eens zijn aangepast, zakt de waarde van de punten. In de praktijk vult Justitie het budget dan achteraf aan, zodat advocaten toch € 25 per punt ontvangen, zegt Verstrepen.

Het resulteert in forfaitaire vergoedingen die laag zijn in vergelijking met buurlanden. Voor een complete echtscheidingsprocedure staat een bedrag van € 625. Een huurgeschil levert 'pro Deo' € 375 op, terwijl je voor een toegevoegde strafzaak € 500 krijgt. Van die bedragen gaan de kantoorkosten, belasting en sociale premies nog af. Bovendien

moet de advocaat vaak twee jaar wachten op dat geld. Er moet immers eerst worden uitgerekend hoe hoog de vergoeding per punt uitvalt. En die vergoeding wordt pas in het jaar daarop uitgekeerd. Advocaten moeten de zaak dus voorfinancieren.

Goede pr

Verstrepen zou graag hebben dat er een vaste vergoeding komt per punt, met een open budget. Nu zijn er bijvoorbeeld te weinig vreemdelingenadvocaten om aan de enorme vraag van asielzoekers te voldoen. Ook de animo voor huurzaken is te gering. De lage vergoeding voor strafzaken weerhoudt veel advocaten er niet van om deze op toevoegingsbasis te doen. Strafzaken leveren volgens Verstrepen vaak 'goede pr' op. In de media dan wel in de gevangenis, waar de advocaat herhaaldelijk op bezoek moet.

Uiteindelijk kunnen alle rechtzoekenden wel een advocaat vinden. Is het niet rechtstreeks dan wel via het Bureau voor Juridische Bijstand, dat de toevoeging regelt en een advocaat aanwijst.

U bent vreemdelingenadvocaat in Antwerpen én ook nog bestuurslid bij de Orde. Kunt u er wel van leven?

'Ach, ik doe al twintig jaar vreemdelingenzaken. Het lukt dus. Maar je moet dit niet doen om er rijk van te worden.'

Diversiteitscongres 'Op naar de top'

Advocatuur heeft nieuwe leiders nodig

'Heb je nog iemand voor ons? Een beetje een leuke vent, 35 jaar, vijf dagen werken, geen gezeur?' Het is de standaardvraag die Christ'I Dullaert, oprichter en directeur van het uitzendbureau van advocaten en notarissen Le Tableau, regelmatig wordt gesteld. Nee, is haar antwoord stevast: die is er niet. 'De moderne jurist wil meer baas zijn over de eigen agenda.'

Jolanda aan de Stegge

Zij en vele anderen spraken tijdens het congres *Op naar de top, over diversiteit en carrière in de advocatuur en het notariaat*. Vooral HR-functionarissen (m/v) van grote en middelgrote kantoren waren massaal naar Slot Zeist getrokken voor de sprekers en workshops. Weinig opwekkende statistie-

D. Kuijpers (van Mc Kinsey) aan het woord op het congres.

foto: s. Truus van Gooig

ken rolden over het scherm. Bij de tien grootste advocatenkantoren werken gemiddeld 41 procent vrouwen, terwijl in de top slechts 12,3 procent vrouwen zitten. Buiten de Randstad liggen die aantallen nog beduidend lager.

Al lang bestaande culturele opvattingen over vrouwen, vrouwelijkheid en moederschap zijn daar volgens deskundigen debet aan. Ondertussen laten talloze nationale en internationale studies zien dat breed samengestelde

teams – mits goed begeleid – betere prestaties leveren.

'Hoe voorkomen we dat de positie van vrouwen in de advocatuur over twintig jaar nog zo is?' Die vraag was de reden voor Monique van de Griendt, oprichter en directeur van training-, coachings- en adviesbureau Dialogue BV, om het congres te organiseren.

Haar bedrijf enquêteerde de 26 grote advocaten- en notariskantoren die in 2007 de diversiteitsverklaring van de Orde ondertekenden.

Daarmee gaven zij expliciet aan werk te zullen maken van diversiteit. Twee jaar later blijkt echter dat de zeventien responderende kantoren nauwelijks tijd en geld uittrekken voor diversiteit; van concreet beleid is amper sprake.

Er wordt veel geroepen, maar weinig gedaan, concludeerde Wanda van Kerkvoorden, van SOLV advocaten, die de uitslag presenteerde. 'Vrouwelijke advocaten en nieuwe Nederlanders verdwijnen via de achterdeur, want die staat wagenwijd open. Getalenteerde mensen met een ander profiel dan dat van de corpsbal verlaten de advocatuur. Daar moeten wij veel kritischer naar kijken. Waarom vertrekken die mensen? Het krijgen van een kind wordt tijdens exitgesprekken als smoes opgegeven om de advocatuur te verlaten. Vraag zo iemand eens eerlijk: hoe hadden wij jou hier kunnen houden? Blijf kritische vragen stellen: hoezo moet je voor je veertigste partner zijn? Want daarmee sluit je vrouwen buiten die juist in die periode kinderen krijgen. Gun mensen met een flexibel

Diversiteitsenquête

Van de 26 kantoren die in 2007 de diversiteitsverklaring van de Orde ondertekenden, reageerden er 17 op de enquête van Dialogue BV. Daarnaast werden er drie diepte-interviews gehouden. Uit de verzamelde gegevens blijkt dat:

- op 14 kantoren de verhouding man/vrouw niet is veranderd sinds 2007;
- bij 1 kantoor meerdere vrouwen zijn vertrokken;
- alle 17 kantoren inzicht hebben in de man/vrouwverhouding;
- 7 kantoren de aantallen alloctonen niet bijhouden;
- 14 kantoren inzicht hebben in de uitstroom van vrouwen;
- 1 kantoor met alle verlaters een exitgesprek voert;
- 7 kantoren geen concreet diversiteitsbeleid hebben ontwikkeld;
- 10 kantoren zeggen dat er concreet diversiteitsbeleid is ontwikkeld. Hiervan geeft 1 kantoor aan dat daarvan nog niets is uitgevoerd en 1 kantoor moet de doelstellingen nog nader concretiseren;
- 15 kantoren zeggen geen problemen te ondervinden met het krijgen van draagvlak voor het ondernemen van diversiteitsactiviteiten. Hiervan meldt 1 kantoor dat het onderwerp niet wordt gedragen door de partners en vindt 1 kantoor dat het veel tijd kost;
- 11 kantoren zeggen dat er sinds de ondertekening in 2007 concrete acties zijn ondernomen op het gebied van diversiteit;
- medewerkers zeggen van de diversiteitsacties niet veel te merken.

Binnenkort worden alle resultaten van de enquête gepubliceerd op www.dialoguecc.nl.

carrièrepad meer tijd. De partner die een dag per week voor de kinderen zorgt, dat is het hedendaagse rolmodel.'

Gebrek aan flexibiliteit

De economische noodzaak medewerkers te boeien en te binden wordt steeds groter. Recent internationaal onderzoek van McKinsey & Company laat zien dat Europa vanwege de vergrijzing in 2035 kampt met een talentkloof van 24 miljoen mensen. Meer participatie van vrouwen zou die kloof kunnen dichten tot een tekort van drie miljoen. Volgens Nederlandse arbeidsmarktprognoses is er al binnen vijf jaar een tekort aan 8500 advocaten. Want terwijl de vraag naar juridische dienstverlening toeneemt, verlaten vrouwelijke en allochtone juristen massaal de advocatuur en overweegt een op de vier juristen voor

zichzelf te beginnen. Hun primaire redenen: gebrek aan flexibiliteit van werkgevers, politieke steekspelletjes op kantoor en beroerd kantoormanagement.

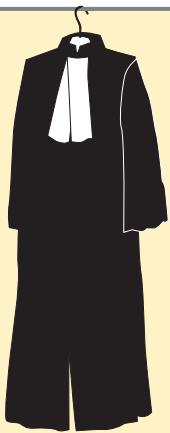
Het steeds nijpender tekort aan juristen wijt Dul-laert aan de kantoren zelf. 'Er hoeft helemaal geen arbeidsmarktprobleem te zijn', stelt zij. 'Wanneer mensen zeggen dat ze flexibel willen werken, betekent dat vaak niet dat ze minder uren willen maken. Wel willen ze hun eigen agenda meer kunnen bepalen. Misschien verlaten ze in verband met de kinderen wel om vijf uur het kantoor, maar loggen ze om acht uur weer in. Kantoren die creatief omspringen met de behoeften van hun medewerkers zullen het redden. Met flexibele arrangementen trek je talent naar je toe. Zorg er dus voor dat je een aantrekkelijk kan-

toor bent.' Zij baseert zich op de honderden gesprekken die ze voerde met kandidaat-notarissen en advocaten die zich bij haar meldden voor tijdelijk werk.

Dat diversiteitsbeleid niet een door HR gedreven issue moet zijn, maar gedragen moet worden door de top, was al langer duidelijk. Die moet er budget voor uittrekken,

doelen stellen en er mensen op afrekenen. Anders is er uitsluitend sprake van *window dressing*. Het congres maakte glashelder dat er nieuwe leiders nodig zijn in advocatuur en notariaat: diplomatieke organisatoren (m/v) die soepel kunnen omgaan met culturele diversiteit.

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Onderzoeksmissie naar Filippijnen

Opnieuw zendt de Stichting Advocaten voor Advocaten (L4L) een onderzoeksmissie van advocaten en rechters naar de Filippijnen, van 3 tot 12 november a.s., om te onderzoeken waarom het geweld tegen hun Filippijnse collega's voortduurt. De missie is een vervolg op de onderzoeksmissie van juni 2006. Sinds 2001 zijn 22 advocaten vermoord, terwijl er vrijwel niemand voor de moorden is

veroordeeld. Ondanks sterke aanwijzingen dat Filippijnse militairen de daders waren, bleven effectieve regeringsmaatregelen uit. In april 2008 claimde de Filippijnse regering voor de VN Mensenrechtencommissie dat haar aanpak van de buitengerechtigde moorden succesvol was en de hoogste prioriteit genoot. Hoewel het aantal moorden recentelijk is afgenomen zijn Filippijnse ad-

vocaten en rechters hun leven niet zeker. Begin dit jaar werd rechter Roberto Navidad op klaarlichte dag neergeschoten; hij is de vijftiende rechter die volgens het Filippijnse Hoogge-rechtshof is gedood. Een van de bedreigde advocaten waar de missieleden hun aandacht op richtten, de vakbondsadvocaat Saladero, werd vlak voor de komst van de missie gearresteerd. De politie toonde hem in zijn kantoor een arrestatiebevel voor meervoudige moord en poging tot moord die hij in 2006 gepleegd zou hebben. Deze advocaat Saladero behandelt bijna 700 arbeidsrechtzaken. Tevens is hij voorzitter van de PLACE (Pro Labour Legal Assistant Center) en columnist van een weekblad. Saladero is een van de vele advocaten die nog steeds worden bedreigd en lastiggevallen en met wie de

missieleden contact zochten. De onderzoeksmissie heeft tot doel de status van de in 2006 onderzochte zaken te verifiëren en nieuwe bedreigingen te onderzoeken. Ook neemt de onderzoeksmissie de effectiviteit van de maatregelen onder de loep die de Filippijnse regering stelt te hebben genomen. Advocaten zonder Grenzen neemt eveneens deel aan de missie, die verder actief wordt ondersteund door de Nederlandse, Vlaamse, Filippijnse en Amsterdamse Orde van Advocaten, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en de Stichting Rechters voor Rechters.

• Voor informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten of de situatie in de Filippijnen: Adrie van de Streek, e-mail info@advocatenvooradvocaten.nl, of bezoek de website. www.stichtingadvocatenvooradvocaten.nl. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

Chinese Guantánamo Bay-tragedie duurt voort

Het gerechtelijk bevel tot hun onmiddellijke vrijlating uit de Amerikaanse gevangenis in Guantánamo Bay leek begin oktober het einde van de lijdensweg van 17 gedetineerden die sinds 2002 op Cuba vastzitten. Echter, binnen 24 uur besloot het hof in Washington DC, op verzoek van het ministerie van Justitie, dat bevel voorlopig op te schorten. Wachten op Obama?

.....
Mark Maathuis
 .....

Een opmerkelijk besluit, aangezien van de oorspronkelijk uit China afkomstige gevangenen al sinds 2005 vaststaat dat zij geen 'vijandelijke strijders' zijn. Ondanks het ontbreken van die kwalificatie – noodzakelijk voor de detentie van van terrorisme verdachte personen in Guantánamo Bay – kunnen zij niet in vrijheid worden gesteld.

De zaak kwam aan het rollen nadat rechter Ricardo Urbina oordeelde dat er geen bewijs is dat detentie van de 17 Oeigoeren (een Chinese Moslimminderheid) op andere gronden rechtvaardigt; en 'because the Constitution prohibits indefinite detention without cause, the government's continued detention of the detainees is unlawful.' Het eventuele verwijt dat hij met dat besluit zijn bevoegdheden te buiten ging, wees hij resoluut van de hand. 'Separation-of-powers concerns do not trump the very principle upon which this nation was founded: the unalienable right to liberty,' aldus Urbina.

De gevangenen repatriëren was echter onmogelijk, omdat zij in China het risico lopen gemarteld te worden. De

Chinese overheid beschouwt de Oeigoeren, vanwege hun strijd voor de onafhankelijkheid van de provincie Xinjiang, als terroristen. Uit angst China voor het hoofd te stoten wil geen enkel ander land de gedetineerden opnemen. In 2006 werd voor vijf andere uit Guantánamo Bay ontslagen Oeigoeren na lang diplomatiek getouwtrek een nieuw thuis gevonden in Albanië, nadat onder andere Finland, Zweden, Zwitserland en Turkije hen geweigerd hadden.

De enige oplossing, volgens rechter Urbina, was hen toe te laten op Amerikaans grondgebied waar de Oeigoerse gemeenschap van zo'n 400 families rondom Washington DC zich bereid had verklaard zich over hen te ontfermen.

Verstrikt

Dat ging de Amerikaanse overheid te ver. Zo zou alleen president Bush de autoriteit hebben de gevangenen vrij te laten, waarmee de uitspraak wel degelijk een ondermijning betekent van het principe der gescheiden machten. Bovendien waren de gevangenen weliswaar geen verdachten meer in Amerika's Global War on Terror, zij zijn nog altijd 'trained for armed insurrection against their

home country' wat een 'serious national security' gevaar oplevert, aldus het ministerie van Justitie.

Daarnaast zouden de Oeigoeren het land niet eens in mogen: de kampen waar zij getraind waren zijn opgezet door de islamitische beweging Oost-Turkistan, een groepering die volgens de Bush-regering een terroristische organisatie is. Dat pas tot dat inzicht gekomen werd nadat de Oeigoeren in Amerikaanse handen waren gevallen doet daar niets aan af, aldus een verklaring van het Witte Huis. 'We are deeply concerned by, and strongly disagree with the ruling.'

Zelfs met het voornemen van President-elect Barack Obama Guantánamo Bay zo

snel mogelijk te sluiten, is het einde van deze tragedie voorlopig niet in zicht. De Oeigoeren blijven op Cuba terwijl het hof zich later deze maand buigt over een passend antwoord op rechter Urbina's besluit. Gezien het tempo en karakter van eerdere besluitvorming rondom Guantánamo Bay zal die uitspraak de situatie van de Oeigoeren niet op korte termijn veranderen. De moeite die de invrijheidstelling van deze 17 onschuldigen vergt, staat zo in schril contrast met het gemak waarmee zij indertijd naar Guantánamo Bay zijn overgebracht. Het onderstreept opnieuw hoezeer Amerika verstrikt is in de mislukte pogingen de War on Terror een solide juridische basis te geven.

.....
 (advertentie)

Recherche, consultancy en training zijn bij Trigion samengebracht. Onze teamleden hebben hun sporen verdiend bij politie, Koninklijke Marechaussee, justitie of in de beveiliging. Zo doen we voor verzekeraars en advocatenkantoren onderzoek bij brand, inbraak, letselschade en transportschade. Trigion RCT werkt snel, zorgvuldig en efficiënt en weet met behulp van tactisch, technisch en digitaal onderzoek bijna altijd de ware toedracht te achterhalen. Resultaat is een rapportage die gegarandeerd procedurebestendig is. Wilt u weten wat Trigion voor uw organisatie kan betekenen? Kijk voor meer informatie op www.trigion.nl of bel 070 - 398 24 14. Wij zijn u graag van dienst.

De juiste mensen op de juiste plek

Ordeberichten

Toetsen Beroepsopleiding 12 december 2008

Najaarscyclus 2008 (+ inhalers)

10.30 - 12.30 uur Burgerlijk Procesrecht
13.30 - 15.30 uur Bestuursprocesrecht
16.00 - 17.00 uur inhalers Belastingrecht

De toetsen worden afgenomen in De Vechtse Banen te Utrecht.

Alle toetsen worden afgenomen op basis van de meest recente wetteksten.

Stagiairs die in september 2008 met de Beroepsopleiding zijn begonnen, hoeven zich niet op te geven. Inhalers/herkansers dienen zich zo spoedig mogelijk digitaal (zie www.advocatenorde.nl) of schriftelijk aan te melden bij

de Nederlandse Orde van Advocaten, t.a.v. mevrouw C. van Rijn, faxnummer 070-335 35 34, e-mail: c.vanrijn@advocatenorde.nl.

U ontvangt te zijner tijd een schriftelijke bevestiging van inschrijving.

Wilt u bij inschrijving duidelijk het volgende vermelden:

- naam, voorletter(s) en geslacht;
- het adres waar de bevestiging naar toegezonden moet worden;

- uw cursuscode.

Het examengeld voor het inhalen/herkansen van toetsen is door de Algemene Raad vastgesteld op € 75 per toets. Ná de toetsdag ontvangt u een acceptgiro waarmee u het examengeld kunt overmaken.

Informatie: Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding (telefoon: 070-335 35 55 tussen 09.00-12.00 uur).

agenda

BESTUURSWISSELING JONGE BALIE AMSTERDAM

Het nieuwe bestuur van de Vereniging de Jonge Balie Amsterdam is benoemd, de nieuwe leden zijn: Robert (R.W.K.) Steeg, voorzitter; Marieke (M.G.) Vleems, secretaris/vice voorzitter; Piet (P.) Boonstra, penningmeester; Mijke (M.H.C.) Sinnighe Damsté, bestuurslid/pr-communicatie; Mintsje (M.) Baars, bestuurslid/opleiding/lezingen; Robbert-Jan (R.) Boswijk, bestuurslid/borrels/activiteiten; Rutger (R.F.) Laurentius, bestuurslid/lustrum; Sanne (S.G.E.) van Ruitenbeek, bestuurslid/justitia. Het secretariaatsadres van de vereniging is: Postbus 76729, 1070 KA Amsterdam.

DE BURGER ALS OPSPORDER

Op **vrijdag 21 november 2008** organiseert het OM voor geïnteresseerden en professionals op het terrein van het strafrecht uit de journalistiek, de politie, de advocatuur, de wetenschap en het OM het jaarlijks congres. Het centrale thema van het congres is 'De rol van de burger met betrekking tot

de opsporing en vervolging van strafbare feiten'. Dit is het eerste jaarlijkse congres dat het OM organiseert waarbij deskundigen op het gebied van recht, criminaliteit, opsporing, vervolging, wetenschap en de media een podium krijgen hun inzichten te presenteren. Twee essays (van Ybo Buruma en Hans Boutellier) worden besproken en na het congres aan de deelnemers uitgereikt. Voor meer informatie zie www.om.nl.

GEVANGENPOORT-LEZING: MOORD IN DE AMBASSADE

Advocatenkantoor Wladimiroff & Waling organiseert in samenwerking met Stichting Haags Historisch Museum de Gevangendoortlezingen. Prominente sprekers behandelen actuele of uitdagende onderwerpen, die min of meer in de juridische sfeer liggen. Verschillende moorden komen aan bod waarbij intrige en vertakkingen in verschillende milieus voorkomen. Op **zondag 23 november 2008** vindt de laatste lezing in de reeks van vijf plaats. Mischa Wladimiroff houdt de lezing met als onderwerp 'Moord in scène; Was Koos H. een serie-

moordenaar?' De bijeenkomsten worden gehouden in het Haags Historisch Museum aan de Korte Vijverberg 7 om 12.15 uur, kosten zijn 10 euro. Men kan zich voor de lezing aanmelden bij het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7, telefoon 070-364 69 40, info@haagshistorischmuseum.nl.

BLIJF BIJ!-BIJEENKOMST

Op **maandag 8 december** organiseert het GITP een bijeenkomst over de laatste ontwikkelingen binnen de advocatuur op HR-gebied. Wilt u weten hoe het advocatenkantoor van de toekomst is ingericht? Bent u nieuwsgierig naar welke rol de meester-gezel relatie speelt in de carrière van vrouwelijke advocaten? Of vraagt u zich af wat u kunt doen om de nieuwe generatie advocaten voor uw kantoor te interesseren? Deze onderwerpen worden door drie sprekers behandeld: Marcel van Wanrooy, Elmira Nijhuis en Ester de Bruine. De bijeenkomst is kosteloos en vindt plaats bij het GITP, Hofspoor 3, 3994 VZ in Houten, van 15.30 tot 18.00 met aansluitend een borrel. U

kunt zich aanmelden bij Desirée Riemens, d.riemens@gitp.nl.

'VASTGOED EN VERWEVING ONDERWERELD/BOVENWERELD'

Op **dinsdag 9 december** organiseert het Centre for Information and Research on Organised Crime (CIROC) het seminar 'Vastgoed en verweving onderwereld/bovenwereld'. In de afgelopen tijd zijn verschillende wetenschappelijke en strafrechtelijke onderzoeken uitgevoerd rond het thema van het seminar. Ook heeft een speciale parlementaire werkgroep zich gebogen over het thema 'Verweving onderwereld/bovenwereld' en op 9 oktober jl. haar eerste conclusies wereldkundig gemaakt. Tijdens de CIROC-studiedag op **dinsdag 9 december 2008** zullen we met onderzoekers, praktijkfunctionarissen en de voorzitter van de werkgroep 'verweving onderwereld/bovenwereld' de voorlopige balans opmaken. Het seminar vindt plaats in de Agorazaal van de Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam. Aanmelden graag voor 24 november 2008, voor meer informatie zie www.ciroc.nl.

Ordeberichten

Dossier Bezuinigingen rechtshulp

Om alle advocaten zo goed mogelijk van (actuele) informatie te voorzien is op de Ordesite een extra informatiepagina geopend: <http://www.advocatenorde.nl/algemeen/bezuinigen.asp>. Daar kunt u tevens zien wat de Orde tot op heden heeft gedaan. De Orde zal er alles aan blijven doen om te voorkomen dat door bezuinigingen de toegang tot het recht niet meer adequaat is.

Ontheffingsverzoeken Permanente Opleiding

Op grond van de Verordening op de Permanente Opleiding 2000 (VPO) is de advocaat verplicht elk jaar ten minste zestien opleidingspunten te behalen. Van deze verplichting kan de Algemene Raad (AR) geheel of gedeeltelijk ontheffing verlenen (art. 5 lid 1 VPO). Daartoe dient de advocaat zich schriftelijk tot de AR te wenden. Bij arbeidsongeschiktheid moet een doktersverklaring of verklaring van de verzekeringsmaatschappij worden meegestuurd waaruit de periode en mate van arbeidsongeschiktheid blijken. Een ontheffing wordt slechts verleend voor het lopende kalenderjaar. Het verzoek moet de AR uiterlijk 31 december 2008 bereiken.

Vanaf 1 januari 2009 kan de AR geen ontheffing meer verlenen omdat het desbetreffende art. 5 VPO is geschrapt. De beoordeling van gevallen waarin niet voldaan is aan opleidingsverplichtingen (door arbeidsongeschiktheid,

verblijf in het buitenland of zwangerschap en bevalling) wordt overgelaten aan de plaatselijke deken. Zij zijn beter op de hoogte van bijzondere omstandigheden en kunnen specifieke voorwaarden stellen.

Toekenning opleidingspunten

Op grond van art. 1 sub f onder 4 Verordening op de Permanente Opleiding 2000 (VPO) kan een advocaat bij de Algemene Raad (AR) een gemotiveerd verzoek indienen tot het toekennen van opleidingspunten op grond van het Besluit Aanmerken als Opleiding (BAAO). Deze verzoeken dienen analoog aan art. 5 VPO voor het lopende jaar te worden aangevraagd. Voor een cursus gegeven of voltooid in 2008, moet een verzoek tot toekenning van punten uiterlijk 31 december 2008 ingediend zijn. Als een meerdaagse cursus doorloopt en in 2009 wordt voltooid, dient een gemotiveerd verzoek uiterlijk 31 december 2009 te worden gezonden. Deze cursus kan eerst punten opleveren in het jaar waarin de cursus wordt voltooid, dus in 2009. Verzoeken die ná 31 december 2008 worden ontvangen en betrekking hebben op het jaar 2008, worden niet in behandeling genomen.

Gelet op art. 3 lid 4 VPO (overschotregeling) heeft een advocaat niets aan toekenning van meer dan 48 punten. Daarom wordt in een beslissing volstaan met de mededeling dat een advocaat meer dan 48 punten heeft behaald en wordt niet het daadwerkelijke aantal genoemd.

Van de deken

Willem Bekkers

Overheid tegenover burger

Het kabinet heeft besloten om het stelsel van de door haar gefinancierde rechtshulp te herzien. De kosten van de rechtshulp stijgen en er is een open-eindefinanciering. Dus – zo vindt men – moet er bezuinigd worden. ‘Bezuinigen’ is een eufemisme. Als je op een bedrag van 400 miljoen op jaarbasis 50 miljoen wilt korten heb je de intentie om het stelsel te herzien. Wat is er mis met die ambitie? Met gemeenschapsgeld moet je zuinig omgaan en we moeten de burgers niet te gemakkelijk op kosten van de gemeenschap naar de rechter laten gaan. De burger moet zijn eigen boontjes doppen. Het inschakelen van de rechter is voor een geëmancipeerde burger een ultiem middel en dat hoort het ook te zijn voor een advocaat.

Wat er mis is met dit beleid, is het volgende. De meeste zaken waarbij de burger een beroep doet op gefinancierde rechtshulp worden veroorzaakt door diezelfde overheid. Laat de regering daar eerst eens wat aan doen en kijken of dat werkt.

‘Het ligt niet aan de mensen maar aan het stelsel, dat geschillen vaak in een rechtszaak eindigen. Als je subsidie krijgt om een bepaald conflict bij de rechter uit te vechten, dan gebeurt dat ook’. Dit is de eenvoudige analyse van de verantwoordelijke staatssecretaris in *NRC Handelsblad* van 25 oktober jl. Hoe denkt deze regering in godsnaam over de Nederlandse burgers en hun advocaten? Algemeen is bekend dat de rechtsconsumptie in Nederland laag is en dat het aantal advocaten per hoofd van de bevolking vergeleken met ons omringende landen eveneens laag, om maar niet te zeggen in balans is. Dat duidt op een verstandige en geëmancipeerde samenleving.

Ellendig voor de rechtshulp financierende overheid is echter wel dat de rechtsconsumptie in zaken waarbij de overheid direct of indirect betrokken is alsmar toeneemt. Hoe zou dat komen? De volgens het kabinet al te proceslustige burgers weten het antwoord al. En zij niet alleen. ‘De toename van het aantal wetten en regels heeft geleid tot een navenante toename van het aantal geschillen tussen burgers en de overheid. Het is vooral door de bureaucratische starheid van overheidsinstanties dat veel conflicten op een rechtszaak uitdraaien. De afgenomen tolerantie voor normafwijkend gedrag leidt er bovendien toe dat ook steeds meer relatief kleine overtredingen voor de strafrechter komen’. Aldus de redactie van *de Volkskrant* op 31 oktober jl. Dit jaar drukte de Nationale Ombudsman zich nog wat steviger uit toen hij voor het toenemen van ‘huftegrigheid’ in Nederland een verklaring zocht in het grove optreden tegen de burger van de overheid zelf.

Hoe arrogant kan de macht zijn? Burgers gaan vanzelfsprekend procederen als de overheid een deel (!) van de kosten betaalt en advocaten doen daar natuurlijk graag aan mee. Zij worden er immers goed (!) voor betaald. Als je dat vindt, wat voor idee heb je dan van onze samenleving? Ik daag iedereen met deze opvatting uit om naar en in de praktijk te komen kijken. Daarna weet je wel beter. Dit kabinet lijkt hardleers waar het gaat om vertrouwen in de eigen verantwoordelijkheid van de burger en gewetensonderzoek in eigen huis.

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

.....
De redactie behoudt
zich het recht voor
reacties en brieven in
te korten.

Conservatoir beslag schandvlek op Nederlands rechtsbestel

.....
Georg van Daal,
advocaat te Rotterdam

.....
In zijn *Moordkuil*-bijdrage in *Advocatenblad* 2008-15 van 24 oktober jl. (p. 669) breekt mr. J.W. de Haan een lans voor de Nederlandse praktijk van conservatoir beslag. Mr. De Haan vreest dat die praktijk negatief beïnvloed zou kunnen worden door de EU. Wat mij betreft is echter de wijze waarop, en het gemak waarmee men in Nederland verlop kan krijgen voor bijna elke vorm van conservatoir beslag een schandvlek op het Nederlands rechtsbestel. Buitenlandse concerns met zakelijke belangen in Nederland die het onvoorbereide slachtoffer zijn van een conservatoir beslag, is zonder het schaamrood op de kaken nauwelijks uit te leggen hoe het hier werkt. De thans gangbare praktijk moet worden vervangen door een fatsoenlijk bestel. Het door mr. De Haan verfoeide *Groenboek* van de Europese Commissie over het beslag op bankrekeningen is daarvoor een goed begin.

Mr. De Haan stelt dat de Nederlandse beslagpraktijk vergeleken met de meeste Europese landen efficiënt is. Dat is een eufemisme voor het absurde gemak waarmee men in Nederland beslag kan leggen. Wie 's morgens onder de titel 'beslagrekest' een niet al te bizar verwoord tekstje inlevert bij een kortgedingunit, krijgt dat dezelfde middag nog afgestempeld met een verlop terug. Hij kan dan bijvoorbeeld voor een hemelhoog uit de lucht gegrepen

vordering beslag leggen op alle handelsvoorraden van een in Nederland gevestigd Europees distributiecentrum van een mondiaal concern, waardoor de distributie plat gaat en grote schade ontstaat. De moeite en niet te verhalen kosten die vervolgens moeten worden aangewend om dat beslag weer opgeheven te krijgen, zijn nauwelijks aan de cliënt, laat staan de buitenlandse cliënt, uit te leggen. Mr. De Haan noemt dat efficiënt. Dat is een kwalificatie die de beslaglegger wellicht voor de gelegenheid onderschrijft. Die zal zijn enthousiasme echter snel verliezen als zijn eigen betalingsverkeer wordt lamgelegd door een conservatoir beslag voor een vordering waarvan hij het bestaan ontkent.

Mr. De Haan noemt drie door de Europese Commissie in haar *Groenboek* bepleite aspecten die haaks zouden staan op de Nederlandse beslagpraktijk: het overleggen van bewijsmateriaal, het aantonen van urgentie en het stellen van cautie. De laatste van deze drie zou volgens mr. De Haan al helemaal niet in de Nederlandse beslagpraktijk passen. Bij het formuleren van die stelling verloor hij kennelijk art. 701 Rv uit het oog, dat de verlofprechter de discretionaire bevoegdheid geeft verlop voor beslag te geven onder de voorwaarde dat de beslaglegger zekerheid voor de schade stelt. Van die mogelijkheid wordt gelukkig ook nog wel eens gebruikgemaakt door de beslagrechter.

Wat het bezwaar is tegen de eerste van de drie, het moeten overleggen van bewijsmateriaal, begrijp ik niet. Ik hoop dat mr. De Haan niet bedoelt dat men ook beslag moet kunnen leggen als elke vorm van bewijs ontbreekt. Wie geen bewijs van zijn vordering kan overleggen, moet niet kunnen proberen via de *nuisancevalue* van een beslag een betaling af te dwingen. Wie een vordering meent te hebben, moet dat kunnen onderbouwen met stukken en zou geen enkel probleem moeten hebben met deze stukken aan zijn beslagrekest te nieten. De urgentie zin

tenslotte volgens het *Groenboek* vooral in het risico van het verdwijnen van verhaal bij de beslagdebiteur, ofwel de in Nederland tot dode letter geworden 'gegronde vrees voor verduistering' van art. 711 Rv, overigens geen voorwaarde voor het leggen van beslag op het positieve saldo op een bankrekening.

Mijns inziens moet voor beslagverlof voor elke vorm van conservatoir beslag een gegronde vrees van het verdwijnen van verhaalsmogelijkheden ten minste aannemelijk worden gemaakt. Wie niet kan uitleggen waarom een beslag nodig is, verdient niet de mogelijkheid beslag te leggen. Dat helaas de lat in Nederland ver onder de drie voormelde logische vereisten is blijven steken, heeft het conservatoir beslag doen verworden tot het meest misbruikte instrument van de advocatuur hier te lande.

Maar misschien is het nog niet te laat. Ik dank de Orde dat zij het *Groenboek* onbesproken heeft laten passeren. Wellicht komt ook uit onverwachte hoek nog eens iets goeds.

Naschrift

.....
Jan Willem de Haan
Nederlands en Spaans
advocaat te Barcelona

.....
Mijn bijdrage was er primair op gericht het gebrek aan betrokkenheid van de Orde aan de kaak te stellen bij wetgevingsprojecten van de Europese Commissie die de rechtspraktijk betreffen. Wat het *Groenboek* betreft probeerde ik een waardeoordeel zo veel mogelijk te voorkomen. 'Verfoeien' acht ik geen gelukkige term. Ik meen een tendens waar te nemen die mij voor de Nederlandse beslagpraktijk ongunstig lijkt.

Confrère Van Daal verwacht de begrippen 'efficiënt' en 'onrechtmatig'.

Als de efficiënte beslagpraktijk tot onrechtmatige resultaten leidt, moet daaraan gesleuteld worden maar niet ten koste van de efficiëntie. Rechtsbedeling moet snel en efficiënt zijn met handhaving van voldoende kwaliteit. Nederland staat daarmee op eenzame hoogte.

Van Daal stelt dat ik art. 701 Rv uit het oog heb verloren, maar dan heeft hij mijn bijdrage niet goed gelezen want dat is vermeld. Uitgangspunt in Nederland is dat de rechter cautie *kan* stellen terwijl in beginsel de Spaanse beslaglegger cautie *moet* stellen. Op dat punt werkt de Nederlandse beslagpraktijk volgens Van Daal in elk geval naar tevredenheid.

Wat betreft het aantonen van het bestaan van een vordering en gegronde vrees voor verduistering gaat het niet om het overleggen van bewijs, maar om het moment waarop

dat gebeurt. Immers, indien dat bij de indiening van het beslagrecht moet gebeuren, zal de voorzieningenrechter dat moeten waarderen en daar is veel meer tijd voor nodig die er volgens het huidige Nederlandse systeem niet is.

Kortom, confrère Van Daal, zonder dat met zoveel woorden te zeggen, staat een wijziging van het Nederlandse beslagrecht voor door niet achteraf maar vooraf een zware toets in te bouwen. Ik ben daar een verklaard tegenstander van, ongeacht het schamrood op de kaken van mijn confrère.

Ik nodig confrère Van Daal gaarne bij mij op kantoor in Barcelona uit om eens een kijkje te komen nemen in de Spaanse rechts- en beslagpraktijk en waar te nemen wat voor moeizame en vaak ontmoedigende geschiedenis de Spaanse justitie is.

Ervaringen met 'falende rechters'

Wat doen advocaten als zij een 'falende rechter' treffen? Iemand met gebrekkige kennis, iemand die partijen of advocaten steeds weer onheus bejegt. Iemand die... u zegt het maar. Er zijn formele mogelijkheden om te klagen (zie hieronder) – maken advocaten daar voldoende gebruik van? Misschien klaagt een advocaat liever helemaal niet nu hij het binnenkort weer met die rechter zal moeten doen.

De redactie zoekt advocaten die willen vertellen over hun klachten, en zal over de inventarisatie indien gewenst geanonimiseerd publiceren. We stellen uw reacties in welke vorm dan ook op prijs, bij de advocaat-redactieleden of bij de eindredactie.

(advertentie)

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Controle werkzaamheden
- Fraude / Bedrijfsdiefstal

- Alimentatiezaken
- Handelsinformatie
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

**88e jaargang –
14 november 2008 –
nr. 16**
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen
Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: linus.hesselink@reedbusiness.nl, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 16500, 2500 BM Den Haag. **Informatie:** Linus Hesselink, 070-4415226.

Opleidingspunten verdienen
Het schrijven van 500 woorden 'rechtsliteratuur' levert 1 opleidingpunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Uitgever
mr. Robert Sanders

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureauredactie
Charlotte Helmer

Orderredacteur
Tatiana Scheltema

Art-direction
PatK, Patrick Keeler

Vormgeving
Dimdim, Dmitry de Bruin
Dik.nu, Dik Visser

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag.
Inzendertermijn:
afl. 17: 21 november 2008
afl. 18: 5 december 2008

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 202 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice
Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

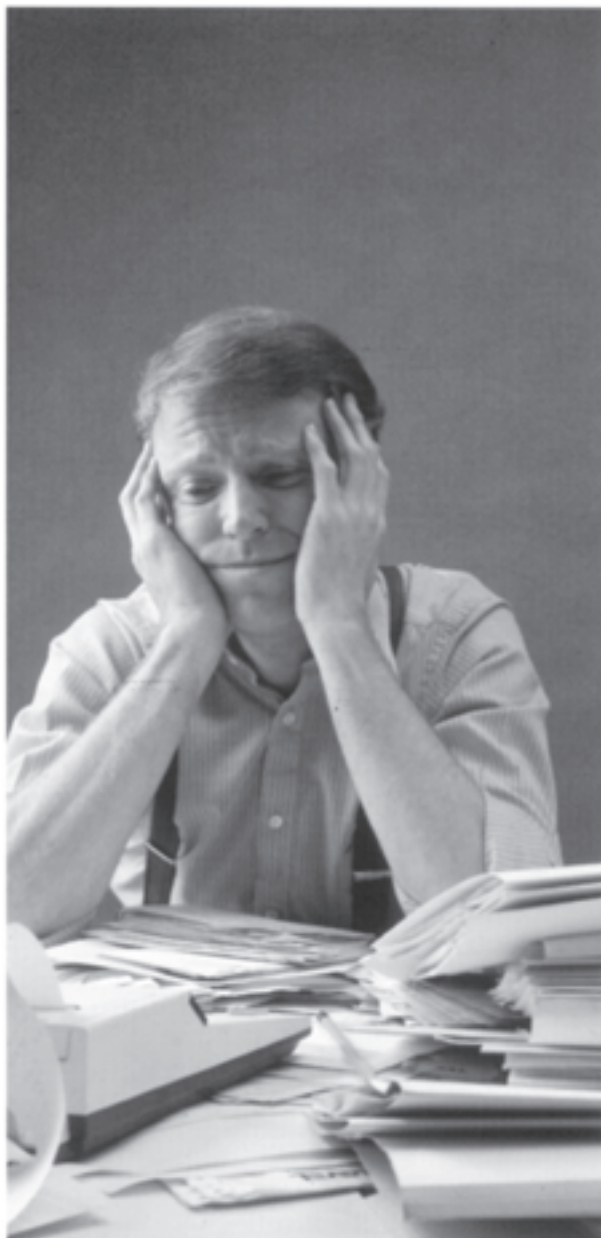
Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnementen)-overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

HO
PRINT

**Nederlands
uitgeversverbond**
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke-* en rechtspersonen. Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: **079 - 342 72 72** of kijk op onze website.

REGRES INFO

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

**Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages -
Speciale onderzoeken**

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

Grotius specialisatieopleiding Fusies en Overnames

In maart 2009 gaat de Grotius specialisatieopleiding Fusies en Overnames weer van start. Deze opleiding richt zich speciaal op advocaten, bedrijfs- en bankjuristen en andere juristen met aantoonbare ruime ervaring met en gedegen basiskennis van fusies en overnames.

De opleiding bestaat uit tien dagbijeenkomsten en wordt afgerond met een examen. De opleiding levert 55 punten op voor de permanente educatie van de Nederlandse Orde van Advocaten. Deelname aan de tweedaagse vooropleiding Balanslezen (3 en 10 februari 2009) wordt sterk aanbevolen.

Kosten: € 5250,- (prijswijzigingen voorbehouden)

De opleiding

De opleiding Fusies en Overnames:

- biedt een uitstekende basis voor de benadering en afhandeling van *complexe transacties* betreffende overnames, fusies, joint-ventures en overnamefinancieringen
- toont de *veelheid van rechtsgebieden* die bij deze transacties samenkomt, en waarvoor ook relevante onderdelen van financiering, het jaarrekeningrecht en fiscaalrecht moeten worden beheerst
- legt hierbij vanuit een *geïntegreerde behandeling* de relevantie voor fusies en overnames op diepgaande wijze uit
- richt zich sterk op de *praktijk van de internationale markt* en biedt daarbij een echte verdieping van kennis en inzicht in de materie
- bespreekt tijdens de bijeenkomsten aan de hand van een casus zeer *concrete situaties* en toont de rol van de jurist daarin

De opleiding komen onder meer de volgende onderdelen uitgebreid aan bod:

- Het transactieproces/M&A strategy and execution
- Waardering en koopprijs
- Intentieverklaring
- Garanties
- Due diligence
- Koopovereenkomst
- De kapitaalbegrippen
- De juridische fusie/splitsing
- Private equity
- Joint ventures
- Effectenverkeer
- Conflicten rondom overnames
- Vijandige overnames
- Openbaar bod

Hoofddocent bij de opleiding zijn:

Prof. mr. S.R. Schuit
advocaat Allen & Overy, hoogleraar internationaal
commercieel en financieel recht Universiteit Utrecht en hoogleraar
Corporate Governance Nyenrode Business Universiteit

Mr. B.W. Roelvink
advocaat De Brauw Blackstone Westbroek, Amsterdam

GROTIUS
ACADEMIE

Meer informatie over de opleiding en het volledige programma kunt u verkrijgen via:
www.grotiusacademie.nl

Is het model van stagiaire met patroon achterhaald? Is nu de stagiaire, de patroon, het kantoor of de Orde verantwoordelijk voor de opleiding? Margreet Ahsmann kijkt naar de historie en de waarde van het gildemodel en geeft enkele tips om de opleiding tot advocaat te moderniseren.¹ ‘Het is geen schande om zich, als vreemdeling in de rechtspraktijk, te afficheren als avio, als advocaat in opleiding.’

Meesterproef gevraagd

Gildemodel voor advocatuur gemoderniseerd

.....
Margreet Ahsmann²

Vicepresident /ontwikkelingscoördinator
Rechtbank Rotterdam, lector civiel recht
.....

De meester-gezelrelatie heeft zich ontwikkeld binnen het gildewezen dat al in de 11de eeuw tot bloei kwam. In elke stad waren de beoefenaars van hetzelfde ambt, bijvoorbeeld timmerlieden en chirurgijns, verenigd in corporaties, gilden genaamd, die een eigen rechtskring hadden. De beoefenaars van het ambacht waren verplicht lid van het gilde, wilden zij het ambacht kunnen uitoefenen. Zij waren bovendien als lid van het gilde gehouden de gildekeuren na te leven. In het ambachtsgilde bestond een bepaalde beroepshiërarchie. De leerling ging voor een bepaalde tijd in de leer bij een meester en werd daarna gezelschap,

wil zeggen: hij ging als geschoold arbeider tegen een vast loon voor een meester werken.

Van oudsher bestaat er in de meester-gezelrelatie de dubbele doelstelling van vorming tot vakinhoudelijk deskundige en vorming tot professional, waarbij het laatste behelst het leren van de mores/kernwaarden/professionele integriteit. Dit geschiedt door intensieve samenwerking tussen meester en gezelschap, waarbij de gezelschap de meester aan het werk kan zien en zelf getraind wordt in de praktijk.

Het is in bepaalde opzichten een prima manier van leren. Kennis is immers niet altijd alleen uit boekjes te halen. Hoe je met een moeilijke cliënt omgaat, hoe je problemen ter sprake brengt, welke houding je daarbij aanneemt, dat kun je heel goed leren van een professional. Het gaat hierbij vooral om stilzwijgende, impliciete kennis, die alleen in informele contacten wordt overgedragen. Toegepast op het moderne advocatenkantoor: wanneer een van de mensen van het kantoor bereikbaar en aanspreekbaar is voor het stellen van vragen, kan dat voor de betrokken stagiair heel inspirerend werken en bovendien – leuke bijkomstigheid – de betrokkenheid met het

kantoor vergroten. Maar het levert ook de meester iets op. Hij gaat daardoor namelijk bewuster om met zijn kennis en vaardigheden en kan ook zelf van de theoretische kennis en frisse blik van de gezelschap leren.

Tegenwoordig zeggen we daarover: ‘Er vindt kennisdeling plaats tussen meester en gezelschap in een situatie van individuele kennisoverdracht’. En ook, ander jargon: ‘Leren op de werkplek levert de meest indringende leerervaring op.’³ De bekende goeroe Mathieu Weggeman, hoogleraar innovatiemanagement, ziet een duidelijke opleving van het meester-gezelstelsel. Op 2 juni jl. verdedigde Anke Brockmöller onder zijn leiding te Groningen haar proefschrift (in de economie en bedrijfskunde) over kennis delen in meester-gezelrelaties.⁴ Zij benadrukt dat de match tussen meester en gezelschap voor een groot gedeelte het succes van de kennisdeling bepaalt.

De meester-gezelrelatie hoeft niet aan geldingskracht in te boeten, mits

.....
1 Deze tekst is een bekorte versie van de lezing van Margreet Ahsmann op het Jaarcongres van de Orde op 19 september jl. in Den Bosch.

2 De auteur promoveerde in 1990 (cum laude) op een studie naar het juridisch onderwijs aan de Leidse juridische faculteit 1575-1630.

3 Vgl. de afscheidsrede van prof. dr. Wim J. Nijhof, *Het leerpotentieel van de werkplek* (Universiteit Twente, 2006).

4 Anke A. C. Brockmöller, *Knowledge Sharing in Expert-Apprentice Relations: Design of a Protocol*.

.....
Een proeve van
bekwaamheid moet
voorafgaan aan de
stageverklaring
.....

zij wordt aangepast aan de leereisen van deze tijd. Dit geldt overigens niet alleen voor advocaten, maar ook voor medici en – om bij mijn eigen beroepsgroep te blijven – rechters.

Neem de beste professionals

Veel hangt af van de kwaliteit van de leermeester, of zoals prof. Poelhekke een eeuw geleden al zei: 'De leraar is de methode', en zeker niet andersom, zoals nu in het onderwijs de tendens is. Een land dat voetbalresultaten nog steeds in direct verband brengt met de coach en diens chemie met zijn spelers, zou in het onderwijs die persoonlijke dimensie niet zo moeten ontkennen.⁵ Neem dus de beste professionals met de juiste kennis en kies daaruit degenen met sociale en didactische vaardigheden. Dat hoeft niet per se de meest ervaren advocaat te zijn. Een jongere advocaat heeft als voordeel dat hij nog heel goed weet van 'het hoe en waarom', omdat hij zelf net de leerweg heeft afgelegd.

Een moderne meester is een meester die zich kwalificeert als opleider: die

weet hoe gezellen leren, die weet hoe het leervermogen te stimuleren en die over vaardigheden beschikt om het leren in positieve zin te beïnvloeden.⁶

Maar omdat er tussen werken en leren een zekere tegenstelling bestaat, is het niet altijd gemakkelijk om leren met werken te verbinden. Leren vraagt om speelruimte, om fouten kunnen maken en herstellen, terwijl werken is gericht op productie, omzet, winst, snelheid. De werkplek heeft dan ook geen leerpotentieel voor alle competenties. Conceptuele kennis, bijvoorbeeld, wordt niet geleerd op de werkplek. Daarom dient de opleiding niet beperkt te blijven tot de meester-gezelrelatie. Om bovendien bedrijfsblindheid te voorkomen, moet er ook plaats zijn voor externe trainingen, die als bijkomend voordeel hebben dat ze contacten met collega's van andere kantoren aanmoedigen. Horen hoe het elders gaat, kan heel inspirerend zijn. Daartoe zijn ook de door de Orde georga-

niseerde cursussen van groot belang.

Creëer de avio

In het gildemodel kan de gezel zich pas meester noemen na een gedegen, jarenlange training en het produceren van een bewijs van meesterschap. Bij de opleiding tot advocaat is dit anders. Waarom wordt er niet een duidelijker onderscheid gemaakt tussen een beginnend advocaat en iemand die zich een aantal jaren in het vak heeft bekwaamd? Ook deken Willem Bekkers stelt deze vraag: 'Nu kun je op de dag dat je afstudeert een rekest indienen bij de rechtbank om toegelaten te worden tot de balie. Vanaf dat moment ben je advocaat. Intern val je dan onder het toezicht van een patroon. Dat is alles. Waarom ben je dan geen leerling-advocaat? Of aspirant?' (NRC *Handelsblad*, 17 mei 2008).

Ik ben het graag met Bekkers eens. Net zomin als je na afloop van de studie direct als rechter kunt optreden – dit is alleen mogelijk onder supervisie van een ervaren opleider met mededeling van de opleidingssituatie aan de justitiabelen – zou iets dergelijks ook in de advocatuur moeten gelden. Maak aan de buitenwereld duidelijk dat iemand nog

.....
⁶ Daartoe is behulpzaam het boek *De (pro)actieve patroon. Succesvol opleiden en begeleiden van juristen*, Van de Griendt, Dullaert en Van Otterlo, Den Haag 2008.

⁵ Zie F. van Oostrom *Intensievere relatie docent-student* (www.Scienceguide.nl).

Voor het leren van conceptuele kennis en het voorkomen van bedrijfsblindheid is de meester-gezelrelatie niet toereikend

.....

in opleiding is. Wie alleen een bul heeft met civiel effect, is nog een volslagen vreemdeling in de rechtspraktijk. Het is geen schande om je dan gedurende een bepaalde periode te afficheren als advocaat in opleiding. We spreken al van raio (rechterlijk ambtenaar in opleiding), rio (rechter in opleiding) en aios (arts in opleiding tot specialist) – waarom spreken we dan niet van ‘avio’, van ‘advocaat in opleiding’?

Beoordeel vaker

Een raio wordt tijdens zijn opleiding regelmatig beoordeeld door de rechter-opleider. Alhoewel er al een strenge selectie aan de poort bestaat, is het aantal afvallers gedurende de opleiding de laatste jaren toegenomen tot ten minste 5 à 10%.⁷ Hoewel er nog geen gedegen onderzoek is gedaan naar de redenen hiervan, zijn deze naar mijn mening onder meer te vinden in de universitaire vooropleiding.⁸

Tussentijdse beoordelingen als in de raio-opleiding komen in de advocatuur na de beroepsopleiding (BO) nauwelijks voor. In de voortgezette stagiaire-opleiding (VSO) zitten geen verplichte examens. Men volgt een willekeurig aantal

7 Vgl. mijn artikel ‘Hoe nu best praktijk te leren, Een kritische beschouwing over de (herziening) raio-opleiding’, in: *Trema* mei 2008, p. 182-188.

8 Er bestaan niet alleen vele (ongeveer 70) master-opleidingen, hetgeen leidt tot een ‘pluriforme instroom’, er bestaan ook verschillen tussen de zich specialiserende universiteiten. Universiteiten leggen het accent bovendien te veel op de breedte. Voor een academische vorming zijn analytisch en kritisch denken, eigen oordeelsvorming, accurate schriftelijke en mondelinge uitdrukingsvaardigheid van groot belang. Te midden van de behapbare modules dreigen samenhang en dwarsverbanden verloren te gaan, terwijl verdiepende vakken als rechtsfilosofie, rechtsgeschiedenis en rechtsethiek slechts marginaal aan bod komen.

cursussen, al dan niet gemotiveerd, en wanneer de 74 opleidingspunten binnen zijn, krijgt men min of meer automatisch de stageverklaring.

Bekkers zegt in het eerder aangehaalde interview dat advocaten tijdens de opleiding niet zakken. Maar moet dan het kaf niet van het koren worden gescheiden? Het is niet overdreven te zeggen dat ten minste 5% van de stagiaires niet de vereiste competenties bezit. Nu worden samenleving en beroepsgroep opgezadeld met zwakke broeders.

Ik begrijp niet goed waarom er een scheiding bestaat tussen de BO en de VSO; de BO is immers maar een deel van de opleiding en vorming tot advocaat. Waarom niet een geïntegreerde opleiding creëren met meer toetsing van cognitieve vakken? Door op aangeboden stof te reflecteren, leer je immers beter. En zonder grondige kennis kan iemand niet goed functioneren – met googelen wordt dit niet opgelost.

Nu de markt voor juridische dienstverleners ruimer is geworden, dient de advocatuur zich te onderscheiden door te zorgen voor kwaliteit. Van Delden, voormalig voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, heeft bij zijn afscheid niet alleen onaardige dingen over rechters gezegd, maar ook over de balie: daar liepen ‘behalve briljante advocaten ook drieën rond’. Deze diepe onvoldoendes zouden in een geïntegreerde opleiding niet voorkomen kunnen worden, maar wel in aantal beperkt.

Eis proeve van bekwaamheid

De opleiding tot advocaat is dual, bestaat uit een cursorisch deel en een deel leren op de werkplek. Verantwoordelijk voor beide is in de eerste plaats de stagiaire, maar eindverantwoordelijke voor de kwaliteit van de instroom in het gilde is in mijn ogen de Orde. Omdat de Orde als toezichthouder het publieke belang van een goede rechtsbedeling in de gaten dient te houden, is zij zowel eindverantwoordelijk voor het cursorische deel als voor het goed functioneren op de werkplek. Ze kan de kwaliteitszorg niet overlaten aan de Raden van Toezicht, de kantoren of de patroons. Dat zou immers leiden tot evenzovele koninkrijk-

jes, tot té veel diversiteit.⁹

In plaats van te discussiëren over een balie-examen (‘hoepeltje aan de poort’), zoals de laatste jaren herhaaldelijk is gebeurd,¹⁰ zou moeten worden besproken of er niet een proeve van bekwaamheid, leidend tot een *bewijs van meesterschap*, vooraf moet gaan aan de verstreking van de stageverklaring. Universiteiten zouden betrokken dienen te worden bij de invulling van de beroepsopleiding: zij hebben immers ook een wettelijke taak bij het verzorgen van post-initieel onderwijs.

Accrediteer civiel effect

Maar het omgekeerde geldt ook: afnemers van juristen – Raad voor de rechtspraak en Orde – zouden ook méér betrokken moeten zijn bij de inrichting van het universitaire curriculum¹¹ en het stempel civiel effect moeten accrediteren. De wettelijke norm is een goede, zij het een beperkte, maar de vraag is wat de universiteiten ermee doen. Ik heb me laten vertellen dat 80% van de studenten een bul met civiel effect wil en dat universiteiten dat stempel maar al te graag verlenen; zij worden immers afgerekend op output.

Ten slotte: evenals de universitaire opleiding dient ook de opleiding tot advocaat (en rechter) aan hoge kwaliteitsstandaarden te voldoen en dus te worden geaccrediteerd. Het adequaat functioneren van balie én rechterlijke macht is immers van essentieel belang voor het functioneren van onze rechtsstaat. Een goed doordachte, gemoderniseerde opleiding volgens het beproefde gildemodel is daartoe het meest geëigende instrument.

9 In de rechtspraak pleit ik voor iets vergelijkbaars. Het kan niet uitsluitend aan het beleid van een individuele rechtbank worden overgelaten om te beslissen of iemand geschikt is als rechter; vgl. het artikel van Brockmüller, genoemd in noot 4.

10 Zie bijvoorbeeld R.C.H. van Otterlo, ‘Wat betekent BaMa voor de Balie?’, in: *Advocatenblad* 2004-1, p. 70-72.

11 Niet alleen bij de invulling van de togamaster, maar ook bij de vraag hoe bijv. een master ondernemingsrecht eruit zou moeten zien. Vgl. mijn artikel ‘Togamaster: een must voor een master in toga’, in *Trema*, februari 2005, p. 49-55.

Wetenschapper vindt

Steven Schuit

'Zonder problemen wordt in tien dagen een monstrueuze wetswijziging voor financieel toezicht door de Kamer geloodst waarmee de AFM een blanco cheque heeft om in te grijpen in de markt'

.....
Leon Heuts
journalist
.....

Ze zijn weer *on speaking terms*, maar van harte gaat het niet. Wouter Bos dreigde brutaal in te grijpen, indien lagere overheden doorgingen met de claim tegen de IJslandse bank Landsbanki. Immers: op eigen houtje opereren van de provincies zou ten koste gaan van de vele Nederlandse spaarders. De provincie Noord-Holland dreigde daarop weer met torenhoge claims tegen

de staat. Een teken aan de wand: nu de kredietcrisis om zich heen slaat, zullen we het woord 'claim' nog vaak horen. Het conflict tussen Bos en de provincies, maar ook de miljarden die door gedupeerde aandeelhouders van Fortis worden geëist van de overheid en bestuurders, zijn het eerste kanongebulder in een onvoorspelbare juridische oorlog.

Dat denkt ook ondernemingsjurist Steven Schuit, verbonden aan advocatenkantoor Allen & Overy, en als hoogleraar Corporate governance verbonden aan de Universiteit Utrecht en Nyenrode. 'Toch had niemand voorzien dat het zó

heftig zou gaan worden. Je ziet dat op het gebied van wet- en regelgeving: er was niets voorbereid. Dus wat krijg je? Zonder problemen wordt in tien dagen een wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op financieel toezicht door de Kamer geloodst, waarmee de financiële toezichthouder AFM een blanco cheque heeft om in te grijpen in de markt. Een monstrueuze en schandelijke wetgeving, waarvan hoogleraar ondernemingsstrafrecht Daan Doorenbos in het *NJB* terecht gehakt heeft gemaakt.' De consequentie van deze hubris is volgens Schuit dat Bos een provincie de mond probeerde te

snoeren, die op grond van het burgerlijk recht een volledig legitieme claim heeft. 'En zelfs als dit door overleg wordt opgelost, dan bewijst het gebakkelei dat de centrale overheid nu meent dat alles kan. Nood breekt immers wet. Je ziet dat ook bij Fortis, waar de overname van de ABN-Amro-aandelen in een vloek en een zucht is gegaan. Nu heb ik daar op zich geen commentaar op, ware het niet dat de aandeelhouders volledig zijn vergeten. Een uiterst ongelukkige stap, dus die claims zijn zeer begrijpelijk.'

De rol van de staat zal zeker nog onderwerp zijn van stevige juridische touwtrekkerij. Maar meer in het algemeen ziet Schuit een aantal juridische consequenties van de kredietcrisis. 'We krijgen zogeheten *class actions*: aandeelhouders die belangrijke verliezen hebben geleden, gaan zich samenvoegen. Massaschadeclaims dus, in de hoop verhaal te kunnen halen bij verantwoordelijken. Daarnaast proberen kredietbanken af te komen van kredieten die eenvoudig opzegbaar zijn: rekening-couranten. Kredietnemers, kleine ondernemingen bijvoorbeeld, komen daardoor in acute nood. Ik verwacht dan ook de nodige faillissementen. Curatoren zijn daar niet blij mee, dus zal in juridische procedures moeten worden uitgemaakt of de banken redelijk en billijk hebben gehandeld. Daarbovenop vallen er klappen in de hypotheekmarkt. We denken in Nederland graag dat het afsluiten van hypotheekleningen veel zorgvuldiger gebeurt dan in de Verenigde Staten, maar ook in Nederland is er weinig schroom om een hypothecaire lening te gebruiken om een auto te kopen, via een tophypotheek. Als de huizenmarkt instort, en Rabobank-voorzitter Heemskerk is daar terecht zeer bezorgd over, dan zijn de beren los. Niemand – ook advocaten niet – leest zorgvuldig de hypotheekakte door, maar daar staat echt in dat als een huis onder een bepaalde waarde zakt, de vordering door de bank opeisbaar wordt. Veel particulieren zouden in moeilijkheden komen, en die gaan zich natuurlijk verweren. Ik denk dat het hierbij weinig tot procederen zal komen, maar wel onderhandelingen met juridische steun.

Door de kredietcrisis zal een bank zich wel vijf keer bedenken voordat er geld wordt geleend – bijvoorbeeld voor een riskante overname of fusie. Nog ander-

'Het kapitalisme zal heus nog wel een tijdje meegaan'

half jaar geleden was er geld te over, en de voorwaarden waaraan een onderneming moest voldoen voor krediet waren buitengewoon slap. Dat geld moest toch worden belegd, dus als bank nam je de nodige risico's in het uitlenen. De voorwaarden – *financial convenants* – werden steeds soepeler, of verdwenen zelfs volkomen. Nu wordt dat flink aangehaald: leningen worden juridisch volledig dichtgetimmerd, banken stellen absurde eisen.'

De juridische consequenties verbloemen enigszins dat de kredietcrisis daadwerkelijk slachtoffers eist: kleine ondernemingen en dito beleggers, hui-

zenbezitters. Schuit, die als hoogleraar *Corporate governance* alles weet van goed bestuur: 'Sommigen zeggen, bijna opgelucht, dat dit het einde is van dat vermalde kapitalisme. De Duitse aartsbischop Reinhard Marx bijvoorbeeld, die dan een pleidooi houdt voor terugkeer naar het Rijnlandse model – waarbinnen een onderneming zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt. Ik vind dat redelijk bespottelijk. Alsof dat Rijnlandse model "meer moraal" zou garanderen. Er was in Nederland net zo goed discussie over de beloning van Nuon-topman Ludo van Halderen, en er zijn weinig bedrijven meer Rijnlands dan Nuon. Ja, er zullen dingen veranderen door deze crisis. Het succes van een onderneming zal in de toekomst minder worden toegeschreven aan één persoon, en dat zal de excessieve beloningen temperen. En ik denk dat de samenstelling van de Raad van Commissarissen beter doordacht zal zijn: is er voldoende kritisch vermogen om het bestuur kritisch tegengas te geven? Dat zijn belangrijke veranderingen, maar vooral toch *finetuning*. Het kapitalisme zal heus nog wel een tijdje meegaan.'

(advertentie)

INTERNATIONAAL JURIDISCH INSTITUUT

Spui 186
2511 BW
's-Gravenhage
telefoon 070-3460974
telefax 070-3625235
E-mail iji@worldonline.nl

Het Internationaal Juridisch Instituut adviseert in zaken betreffende internationaal en buitenlands recht, in het bijzonder waar het gaat om vragen van internationaal privaatrecht en buitenlands privaatrecht en procesrecht.

Werkterreinen zijn onder andere:

- personen- en familierecht
- nationaliteitsrecht
- erfrecht
- procesrecht
- overeenkomstenrecht
- strafrecht
- onrechtmatige daad

De brochure inzake taak, werkwijze en tarifiering wordt op verzoek toegezonden.

Bezoek onze site: www.iji.nl

FORT ZOEKT IEMAND DIE STEVIG IN ZIJN SCHOENEN STAAT

Binnen de sectie ondernemingsrecht heeft Fort Advocaten een groeiende en gerenommeerde faillissementspraktijk. Hiervoor zoeken wij momenteel een:

advocaat-stagiaire ondernemingsrecht

Iemand die snel en adequaat kan handelen, cijfermatig inzicht heeft, zelfstandig werkt, maar ook teamwork waardeert en zich vastbijt in complexe juridische materie. Wij verwachten een creatieve, praktische en doelgerichte instelling.

In deze functie begeleid je faillissementen. Je werkt samen met curatoren, informeert de rechter-commissaris en onderhoudt contacten met financiële instellingen en andere betrokken partijen. Bij Fort word je al snel zelfstandig op pad gestuurd en kom je in aanraking met allerlei verschillende bedrijven in de regio Amsterdam.

Stevig in je schoenen staan is hierbij wel een vereiste, want je zult vaak snel en adequaat moeten optreden. De technische kennis van het vak kun je al doende leren, maar je moet ons wel kunnen overtuigen dat je in staat bent snel een goed inzicht te ontwikkelen in de vaak complexe juridische materie.

Wat bieden wij? Fort biedt je een carrière binnen een groeiende en succesvolle praktijk in een omgeving met een open en informele cultuur, uitstekende arbeidsvoorwaarden en volop opleidingsmogelijkheden.

Interesse? Voor meer informatie over de functie, kun je contact opnemen met Frits Kemp.

Meteen solliciteren? Stuur ons dan binnen 2 weken na verschijning van deze advertentie je c.v. en motivatie waarom jij denkt dat deze functie en Fort bij jou passen. Je sollicitatie kan per brief, ter attentie van Carolien Bonsma of per mail (bonsma@fortadvocaten.nl).

Sinds 1 augustus: Wwft, Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Nieuwe identificatieverplichtingen ontleed

Advocatenkantoren hebben sinds 1 augustus jl. een zekere vrijheid het cliëntonderzoek af te stemmen op de risicogevoeligheid voor witwassen en financieren van terrorisme. Ze moeten een identificatiebeleid ontwikkelen, dat ook bepaalt of conform de nieuwe Wwft¹ is gehandeld. De discussie over de zin hiervan terzijde: wat zijn precies de nieuwe identificatieverplichtingen? En legt het Bureau Financieel Toezicht de wet niet te stringent uit?

.....
drs. Jochem W.A. Dousi en mr. Jasper M. Neeft²
bedrijfskundige en student rechten te Utrecht,
respectievelijk advocaat te Rotterdam
.....

Sinds 1 augustus jl.³ zijn de WID⁴ en de Wet MOT⁵ samengevoegd tot de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).⁶ De WID verplichtte tot identificatie van cliënten, de Wet MOT tot het melden van ongebruikelijke transacties. De Wwft implementeert de derde Europese anti-witwasrichtlijn,⁷

alsmede een uitvoeringsrichtlijn.⁸ De Wwft introduceert onder meer een *risk-based* benadering. Hiermee wordt bedoeld dat de wet niet langer exact voorschrijft hoe cliëntonderzoek moet worden verricht (*rule-based*), maar enkel nog bepaalt tot welk resultaat het cliëntonderzoek moet leiden.⁹

De risk-based benadering brengt met zich dat advocatenkantoren op een aantal belangrijke terreinen zelf (nieuw) beleid moeten ontwikkelen. De Wwft biedt immers een zekere mate van vrijheid het cliëntonderzoek af te stemmen op de risicogevoeligheid voor witwassen

.....
1 Zie voor een mening over de Wwft: E.C. Timmer, 'Onuitvoerbare anti-witwaswetgeving op 1 augustus 2008 in werking getreden', in: *NJB* 2008, afl. 36, p. 2304-2306.

2 Drs. Jochem W.A. Dousi is bedrijfskundige, studeert rechten aan de UU en is werkzaam als werkstudent bij Loyens & Loeff te Rotterdam. Mr. Jasper M. Neeft is advocaat bij Loyens & Loeff te Rotterdam. De auteurs danken hun kantoorgenoot Henk J. Breeman voor zijn commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

.....
3 Zie *Stb.* 15 juli 2008, 304. Om de onder de Wwft vallende instellingen de tijd te geven hun procedures aan te passen en nieuw beleid te ontwikkelen, betrachden de gezamenlijke toezichthouders, waaronder het Bureau Financieel Toezicht (BFT), tot 1 januari 2009 een coulancetermijn ten aanzien van de handhaving van de nieuwe verplichtingen uit de Wwft. Dit impliceert overigens geen vrijblijvendheid. Het BFT verwacht dat elke instelling zich sinds 1 augustus jl. maximaal inspant om zo spoedig mogelijk aan de Wwft te voldoen (*Start*. 13 augustus 2008, nr. 155, p. 15).

4 Wet identificatie bij dienstverlening.

5 Wet melding ongebruikelijke transacties.

6 Zie *Stb.* 15 juli 2008, 303.

7 Richtlijn 2005/60/EG van 6 oktober 2005 ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (*PbEU* L 309).

.....
8 Richtlijn 2006/70 van 1 augustus 2006 tot vaststelling van uitvoeringsmaatregelen van Richtlijn 2005/60/EG wat betreft de definitie van politiek prominent personen en wat betreft de technische criteria voor vereenvoudigde klantenonderzoeksprocedures en voor vrijstellingen op grond van occasionele of zeer beperkte financiële activiteiten (*PbEU* L214).

9 Ten aanzien van meldingen als bedoeld in de Wet MOT brengt de Wwft overigens geen significante wijzigingen.

.....
Bij beursgenoteerde ondernemingen en Nederlandse overheidsinstanties volstaat onder de Wwft een vereenvoudigd cliëntonderzoek
.....

of financieren van terrorisme naar het type cliënt, de (aard van de) zakelijke relatie, het product of de transactie.¹⁰

Moment van identificeren en voortdurende controle

In beginsel dient identificatie plaats te vinden voordat de zakelijke relatie wordt aangegaan of een incidentele transactie wordt uitgevoerd.¹¹ In lijn met de risk-based benadering introduceert de Wwft echter de mogelijkheid

om – indien er weinig risico bestaat op witwassen of financieren van terrorisme – de vaststelling van de identiteit van de cliënt en, indien van toepassing, de uiteindelijk belanghebbende (*Ultimate Beneficial Owner*, UBO) te voltooien tijdens het aangaan van de zakelijke relatie,¹² indien dit noodzakelijk is om de dienst-

verlening niet te verstoren. In dat geval voltooit het kantoor de vaststelling van de identiteit zo spoedig mogelijk na het eerste contact met de cliënt.¹³

Onder de Wwft is het niet langer voldoende uitsluitend voor of tijdens het aangaan van de zakelijke relatie een cliëntonderzoek te verrichten. De Wwft introduceert de verplichting tot voortdurende controle (*monitoring*) op de zakelijke relatie en de tijdens de relatie verrichte transacties, om zo te toetsen of de cliënt nog voldoet aan het risicoprofiel

¹⁰ Zie art. 3 lid 4 Wwft.

¹¹ Zie art. 4 lid 4 Wwft.

.....
¹² Uit art. 4 lid 5 Wwft blijkt dat (kandidaat-) notarissen de vaststelling van de identiteit van de cliënt en, indien van toepassing, van de UBO, dienen te voltooien op het moment dat verificatie van de identiteit op grond van art. 39 van de Wet op het Notarisambt is vereist (uiterlijk voor het verlijden van de desbetreffende akte).

¹³ Zie art. 4 lid 4 Wwft.
.....

zoals dat is opgesteld bij aanvang van de dienstverlening. In voorkomende gevallen dient zelfs onderzoek te worden uitgevoerd naar de bron van het vermogen van de cliënt.¹⁴

Vrijstellingen

De Wwft is vergeleken met de WID en de Wet MOT op het punt van vrijstelling niet veel veranderd. De Wwft kent twee situaties waarin de advocaat is vrijgesteld van het doen van cliëntonderzoek.¹⁵ Het eerste verkennende gesprek met de cliënt voor aanvang van de dienst is vrijgesteld.¹⁶ Daarnaast is een advocaat niet gehouden een cliëntonderzoek toe te passen indien hij werkzaamheden verricht betreffende de bepaling van de rechtspositie van een cliënt, diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding.¹⁷

Introduceren cliënten en uitbesteding identificatie

Uitgangspunt van de Wwft is dat een cliënt in principe slechts eenmaal hoeft te worden geïdentificeerd. Indien het cliëntonderzoek al is verricht door – kort gezegd – een Wwft-instelling,¹⁸ kunnen andere instellingen die vallen onder de Wwft de gegevens uit dit reeds uitgevoerde cliëntonderzoek ‘overnemen’.

Niet langer is vereist dat de doorverwijzer wordt geïdentificeerd. Voorwaarde is wel dat de advocaat die gebruik wil maken van deze vrijstelling zich ervan vergewist dat de identificatie en verificatie op juiste wijze zijn geschied.¹⁹ Op verzoek van de overnemer worden identificatie- en verificatiegegevens van de cliënt of UBO (zie hiervoor) aan hem ter

14 Zie art. 3 lid 2, aanhef en onder d, Wwft.
15 Volledigheidshalve wijzen wij nog op art. 2 van de Uitvoeringsregeling dat een vrijstelling creëert voor het behulpzaam zijn van cliënten bij het doen van aangifte onder de Wet inkomstenbelasting 2001 (onder voorwaarden) en de Successiewet 1956: Uitvoeringsregeling, *Stcrt.* 25 juli 2008, nr. 142, p. 8.
16 Zie art. 4 lid 2 Wwft en TK 2007-2008, 31 238, nr. 3, p. 16.
17 Zie art. 1 lid 2 Wwft.
18 Zie art. 9 lid 1 Wwft voor de exacte definitie.
19 *Handleiding Wwft voor advocaten*, Nederlandse Orde van Advocaten (<http://www.advocatenorde.nl/wetenregelgeving/dossier-wwft.asp>, 1 augustus 2008).

beschikking gesteld.

Ten slotte mag een advocatenkantoor het cliëntonderzoek ook door een derde laten doen.²⁰ Een kantoor dient deze derde zorgvuldig uit te zoeken²¹ en de derde moet worden verzocht de identificatie en verificatie volgens de regels van de Wwft te verrichten. Het kantoor blijft verantwoordelijk voor een juiste uitvoering van de Wwft. Indien het cliëntonderzoek structureel wordt uitbesteed, dient dit schriftelijk overeengekomen te worden.

Verscherpt cliëntonderzoek

Een verscherpt cliëntonderzoek is verplicht bij een ‘zakelijke relatie of transactie die naar haar aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt’.²² De mate van risico bepaalt vervolgens ook hoe ver dit verscherpte onderzoek moet gaan. Het betreft een open norm. Advocatenkantoren zullen op dit punt zelf beleid moeten ontwikkelen, waarin zij deze verplichting tot differentiatie van de te treffen maatregelen nader invullen. De wet bevat naast deze open norm nog twee categorieën van gevallen waarin verscherpt onderzoek moet plaatsvinden: wanneer de cliënt niet in persoon verschijnt en wanneer de cliënt een politiek prominent persoon (*Politically Exposed Person*, PEP) is.

Naar haar aard een hoger risico

De wet vult deze open norm op twee manieren in. Ten eerste kunnen bij AMvB categorieën zakelijke relaties en transacties worden aangewezen die naar hun aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme meebrengen. Van deze mogelijkheid is (nog) geen gebruikgemaakt. Art. 4 van het Uitvoeringsbesluit²³ verwijst (vooralsnog) slechts naar de bijlage bij dat besluit, waarin een aantal indicatoren als bedoeld in art. 15 Wwft wordt genoemd aan de hand waarvan wordt beoordeeld

20 Zie art. 10 Wwft.
21 De Nederlandse Orde van Advocaten voegt hieraan toe dat in principe elke willekeurige derde het cliëntonderzoek voor de advocaat kan uitvoeren, maar het aanbeveling verdient dit zo veel mogelijk te laten doen door advocaten, (kandidaat-)notarissen of accountants. Zie *Handleiding Wwft voor advocaten*.
22 Zie art. 8 lid 1 Wwft.
23 Besluit van 15 juli 2008, *Stb.* 305.

Anders dan het BFT stelt, hoeft de UBO bij een regulier cliëntonderzoek slechts te worden geïdentificeerd en is verificatie daarvan slechts noodzakelijk bij een verhoogd risico

of een transactie wordt aangemerkt als een ongebruikelijke transactie.

Ten tweede zal bij een situatie met een hoger risico te allen tijde, naast de cliënt, ook de UBO²⁴ moeten worden geïdentificeerd en geverifieerd.²⁵ En indien het een rechtspersoon, stichting of trust betreft, dienen er op risico gebaseerde en adequate maatregelen te worden genomen om inzicht te verwerven in de eigendoms- en zeggenschapsstructuur van de cliënt, teneinde te voorkomen dat achter een rechtspersoon of keten van

24 Zie voor de definitie van de UBO: art. 1 lid 1, aanhef en onder f, Wwft.
25 Zie art. 3 lid 2, aanhef en onder b, Wwft.

rechtspersonen schuilgaande natuurlijke personen op volledig anonieme wijze kunnen deelnemen aan het financieel en economisch verkeer.

Niet in persoon verschijnen

In beginsel wordt ervan uitgegaan dat de cliënt in persoon verschijnt. Indien een cliënt niet fysiek aanwezig is voor identificatie, neemt een instelling maatregelen om het hogere risico te compenseren door: (a) de identiteit te verifiëren aan de hand van aanvullende documenten, gegevens of informatie; (b) de overgelegde documenten te beoordelen op echtheid; of (c) te waarborgen dat de eerste betaling door de cliënt wordt gedaan ten gunste of ten laste van een rekening van de cliënt bij een bank met een zetel in een EU-lidstaat of een door de minister van Financiën aangewezen staat die beschikt over een vergunning om aldaar haar bedrijf te mogen uitoefenen.²⁶

PEP's

Een advocatenkantoor draagt er zorg voor dat zij over risk-based procedures beschikt om te bepalen of een cliënt een PEP is die niet in Nederland woont.²⁷ Verder dient te zijn geregeld dat: (a) de beslissing tot het aangaan van een zakelijke relatie of het verrichten van een transactie voor een PEP wordt genomen

of goedgekeurd door personen die daartoe door het kantoor zijn gemachtigd; (b) het kantoor adequate maatregelen treft om de bron van het vermogen vast te stellen dat wordt gebruikt; en (c) het kantoor doorlopend controle uitoefent op de zakelijke relatie.²⁸

Vereenvoudigd cliëntonderzoek

De Wwft voorziet in geval van een lager risico in een lichter, vereenvoudigd cliëntonderzoek. De Wwft komt op dit punt deels overeen met de WID, maar kent daarnaast twee belangrijke nieuwe categorieën van cliënten bij wie een vereenvoudigd cliëntonderzoek volstaat: beursgenoteerde ondernemingen (en hun 100% dochters)²⁹ en Nederlandse overheidsinstanties. Hetzelfde geldt voor EU-instanties (onder voorwaarden) en cliënten die tijdelijk gelden aanhouden op rekeningen op naam van notarissen, advocaten en andere onafhankelijke beoefenaren van juridische beroepen.³⁰

In het kader van de vereenvoudigde procedure hoeft de cliënt in beginsel niet te worden geïdentificeerd. Wel dienen voldoende gegevens te worden verzameld om te kunnen vaststellen of deze procedure kan worden toegepast.

²⁸ Zie art. 8 lid 4 Wwft.

²⁹ Zie art. 2 van het Uitvoeringsbesluit. Naar onze mening zou dit evengoed kunnen gelden voor 100% kleindochters en verdere 'familie in de rechte lijn', zolang de rechtspersoon aan de top van de 'kerstboom' indirect enig aandeelhouder is. Van verschuiling van natuurlijke personen achter een rechtspersoon is dan immers evenmin sprake.

³⁰ Zie art. 6 lid 1 Wwft voor de exacte definities.

Of er conform de wettelijke verplichtingen is gehandeld, is afhankelijk van het ontwikkelde beleid van het kantoor en de uitvoering daarvan

Deze gegevens moeten worden bewaard om te kunnen aantonen dat een vereenvoudigd cliëntonderzoek is gerechtvaardigd.

Voordat er een vereenvoudigde identificatieprocedure wordt toegepast, dient overeenkomstig het door het advocatenkantoor te ontwikkelen beleid te worden nagegaan of de cliënten, de producten of de transacties geen risico met zich brengen voor witwassen of terrorisme. In dat geval dient een zwaarder cliëntonderzoek te worden verricht. Ook kan het voorkomen dat een bestaande cliënt, bijvoorbeeld een beursgenoteerde onderneming, die op zichzelf onder de vereenvoudigde procedure valt, als gevolg van een door deze cliënt voorgenomen transactie alsnog valt binnen een categorie waarvoor het kantoorbeleid een regulier of verscherpt cliëntonderzoek indiceert.

Identificatie UBO niet noodzakelijk

Bij een vereenvoudigde procedure behoeft op grond van de wet noch identificatie noch verificatie van de UBO plaats te vinden. Art. 6 Wwft bepaalt immers dat de verplichting tot het doen van cliëntonderzoek, waaronder het doen van onderzoek naar de UBO valt, geheel buiten toepassing blijft. Niettemin stelt het Bureau Financieel toezicht (BFT) op zijn website³¹ dat de UBO ook in de vereenvoudigde procedure moet worden geïdentificeerd door de cliënt opgave

²⁶ Zie art. 8 lid 2 Wwft.

²⁷ Zie voor de definitie van PEP: art. 1 lid 1, aanhef en onder e, Wwft. Indien de cliënt zijn politieke functie ten minste gedurende één jaar niet meer heeft uitgeoefend, valt hij niet onder de definitie.

³¹ Zie 'Veel gestelde vragen' gepubliceerd op www.bureaufn.nl.

te laten doen van de UBO en de cliënt hieromtrent een verklaring te laten ondertekenen. Deze uitleg is onzes inziens niet in overeenstemming met art. 6 lid 1 Wwft.

Regulier cliëntonderzoek

Het regulier cliëntonderzoek onder de Wwft kent ten aanzien van de identificatie van particulieren geen grote veranderingen. De identificatie van binnenlandse rechtspersonen wordt enigszins vergemakkelijkt door de introductie van de mogelijkheid te identificeren met behulp van een elektronisch in plaats van een gewaarmerkt uittreksel van de Kamer van Koophandel (KvK). Bovendien kunnen cliënten voortaan opgave doen van de identiteit van de vertegenwoordiger van de rechtspersoon door middel van een kopie van het identiteitsbewijs van de vertegenwoordiger in plaats van het origineel en een uittreksel van de KvK.³² Verificatie van de vertegenwoordiger 'in persoon' is hiermee niet langer noodzakelijk.

De identiteit van een buitenlandse rechtspersoon die niet in Nederland is gevestigd, moet worden geverifieerd door middel van documenten, gegevens of inlichtingen die bij wet als geldig middel voor identificatie zijn erkend in de staat van herkomst of die in het internationale verkeer gebruikelijk zijn.³³

Niet in alle gevallen

Anders dan het BFT op haar website stelt, heeft de UBO onzes inziens bij een regulier cliëntonderzoek slechts te worden geïdentificeerd en is verificatie van die identiteit slechts noodzakelijk bij een verhoogd risico. Art. 3 Wwft spreekt immers van een verplichting om 'indien van toepassing, de uiteindelijk belanghebbende te identificeren en op

32 Uitvoeringsrichtlijn, *Sterr.* 25 juli 2008, nr. 142, p. 8.

33 Bijvoorbeeld: een gewaarmerkt uittreksel uit het officiële handelsregister van de staat waar zich de statutaire zetel van die rechtspersoon bevindt. Of een verklaring, afgegeven door een notaris of door een andere van de rechtspersoon onafhankelijke functionaris uit die staat, die de betrouwbaarheid van deze verklaring op grond van zijn functie voldoende kan waarborgen. In de praktijk betekent dit dat gebruik kan worden gemaakt van een 'legal opinion' van een buitenlandse (onafhankelijke) advocaat of notaris. Ook kan onder omstandigheden gebruik worden van gemaakt van internationale databases.

risico gebaseerde en adequate maatregelen te nemen om zijn identiteit te verifiëren'.

Dat de identiteit van de UBO niet in alle gevallen hoeft te worden geverifieerd, is ook in lijn met de risk-based benadering en het open stelsel in de normering van de wet. Verder vermeldt de Memorie van Toelichting:³⁴ 'Met de formulering "op risico gebaseerde, adequate maatregelen" wordt aangegeven dat de verplichting om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verifiëren, zich richt op die gevallen waarin naar het oordeel van de instelling een groter risico op witwassen of financieren van terrorisme bestaat. Voor de bepaling van het risico kunnen zowel de aard van de dienstverlening als de achtergrond van de cliënt van belang zijn.'

Vastleggen van gegevens/ documenten

Art. 33 Wwft bepaalt welke gegevens, apart van het zaakdossier, dienen te worden vastgelegd en bewaard. Dit geschiedt gedurende vijf jaar na het tijdstip van het beëindigen van de zakelijke relatie of tot vijf jaar na het uitvoeren van een transactie. Hoewel art. 33 Wwft dit niet met zoveel woorden bepaalt, vallen hieronder eveneens afschriften van de in art. 11 Wwft bedoelde documenten, gegevens en (schriftelijke) inlichtingen uit betrouwbare bron, waaronder de in art. 4 Uitvoeringsregeling genoemde documenten.

Overgangsrecht

Op grond van art. 38 Wwft is art. 3 lid 1 Wwft (inzake de verplichting tot cliëntonderzoek) niet van toepassing ten aanzien van cliënten die reeds op grond van de WID zijn geïdentificeerd of ten aanzien van wie geen verplichting tot identificatie op grond van die wet was vereist. Gegevens van deze personen die reeds op grond van voornoemde wet zijn vastgelegd, worden geacht te zijn vastgelegd ingevolge het regime van de Wwft.

Wederom anders dan het BFT³⁵ zijn wij van mening dat bij bestaande cliënten derhalve niet hoeft te worden onder-

34 TK 2007-2008, 31 238, nr. 3, p. 16 en 17.

35 Zie noot 33.

zocht of er sprake is van PEP's en evenmin of er UBO's zijn en wie dat zijn. Hoewel art. 38 Wwft dit niet met zoveel woorden bepaalt, laat dit naar onze mening de verplichting tot voortdurende controle (*monitoring*) op de zakelijke relatie en de tijdens de relatie verrichte transacties onverlet.³⁶

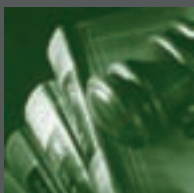
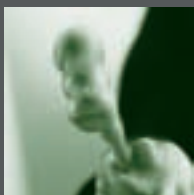
Beleid ontwikkelen: redelijke inspanningen

De komst van de Wwft zal advocatenkantoren aan het werk zetten. De overgang van een rule-based naar een risk-based benadering en de differentiatie in cliëntonderzoek al naargelang het risico brengt met zich dat elk kantoor nieuw beleid zal moeten ontwikkelen afgestemd op de eigen praktijk en de risicogevoeligheid voor witwassen en/of financieren van terrorisme. Het beleid zal onder andere moeten vastleggen wanneer er sprake is van een verhoogd risico, op welke manier de identiteit van de UBO zal worden vastgesteld en hoe PEP's moeten worden herkend. Ook zal beleid moeten worden gevormd ten aanzien van de wijze waarop en de intensiteit waarmee een voortdurende controle op de zakelijke relatie en de tijdens de duur van deze relatie verrichte transacties zal plaatsvinden. Ten slotte schrijft de wet voor dat de nieuwe regelgeving en het daarop gebaseerde beleid dient te worden bekendgemaakt binnen de organisatie.

Geen enkele methode zal kunnen voorkomen dat een instelling soms, ondanks redelijke en adequate maatregelen, bijvoorbeeld een PEP niet (meteen) als zodanig herkent. In lijn met de risicogeorïenteerde benadering is het van belang dat een instelling redelijke inspanningen treft bij het identificeren en waar noodzakelijk bij het verifiëren. Bepalend voor het antwoord op de vraag of er conform de wettelijke verplichtingen is gehandeld, is uiteindelijk de kwaliteit van het ontwikkelde beleid en de uitvoering daarvan.

36 Zie ook de Richtsnoeren voor de interpretatie van de Wwft voor belastingadviseurs en externe accountants, concept d.d. 2 september 2008 (op www.nob.net).

DigiDeur® is hét deurwaardersportaal van Nederland.
Uw stukken overal in Nederland veilig verstuurd naar
de aangesloten deurwaarders.

Aanmelden?
Ga naar
www.digideur.nl

DigiDeur®

Uw digitale deurwaardersportaal

Jaarlijks vinden honderdduizenden ambtsverrichtingen in het gehele land plaats door gerechtsdeurwaarders.

Deze opdrachten worden in veruit alle gevallen fysiek per post verzonden. Met eenvoudige digitale verzending van ambtsopdrachten tussen de opdrachtgever en de gerechtsdeurwaarder onderscheidt DigiDeur® zich van de overige aanbieders op deze markt. Door gebruikmaking van de voorhanden zijnde moderne communicatiemiddelen, waaronder het middel van digitale verzending van ambtsopdrachten, wil DigiDeur® een bijdrage leveren aan het bevorderen van efficiënte, veilige, snelle en goedkope communicatie tussen de opdrachtgever en de gerechtsdeurwaarder.

De door DigiDeur® geselecteerde gerechtsdeurwaarders staan garant voor een snelle en gedegen uitvoering van de gegeven ambtsopdrachten in heel Nederland.

DigiDeur® is ontwikkeld in samenwerking met Tempelman-de Niet Gerechtsdeurwaarders te Tiel, welk kantoor functioneert als Gerechtelijk Logistiek Centrum voor heel Nederland.

DigiDeur®

Stephensonstraat 2 T 06 - 24 935 486

4004 JA Tiel

E info@digideur.nl

Razendsnel e-mailen en internetten
waar en wanneer u wilt.

Met de Dongel van KPN.

19,95/mnd
excl. btw

Mobiel werken.
Makkelijk toch?

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

'Advocaat erbij, werkrelatie stuk'

De kantonrechter te Haarlem verweet in een arbeidszaak de werknemer dat hij te snel een advocaat had ingeschakeld, en ontbond de arbeidsovereenkomst zonder vergoeding. Een zeldzame misser, hopelijk!

.....
Bas Derhaag

advocaat te Amsterdam
.....

Volgens de beschikking ging het in deze zaak om een werkgever, Jongejan, en een commercieel directeur, Eijkelenkamp, wiens functioneren ter discussie stond.¹ Nadat Eijkelenkamp zich had ziek gemeld liet zijn advocaat per brief weten dat hem was verzocht te adviseren over de arbeidsrechtelijke positie van zijn cliënt. Enige tijd later verzocht Jongejan de kantonrechter te Haarlem om ontbinding van de arbeidsovereenkomst.² De kantonrechter ontbond zonder toekenning van een vergoeding en overwoog: 'Het is alleszins begrijpelijk te achten dat Eijkelenkamp met zijn besluit om zich door een advocaat te laten vertegenwoordigen, de arbeidsrelatie tussen partijen zodanig op scherp heeft gezet, dat herstel van de onderlinge verhoudingen onmogelijk is geworden. Eijkelenkamp heeft geen feiten gesteld

op grond waarvan de gewone weg van eigen, rechtstreeks overleg met Jongejan was afgesloten. Het voorgaande leidt ertoe dat het aan gedragingen van Eijkelenkamp te wijten is dat de arbeidsovereenkomst moet worden ontbonden (...).'

Een principieel onjuiste uitspraak! Zij miskent het *principiële recht van iedere burger om zich door een advocaat te laten vertegenwoordigen*. De eventuele toekenning van een vergoeding in een ontbindingszaak geschiedt 'naar billijkheid', te beoordelen naar de omstandigheden van het geval³. De rechter dient dus de vraag te stellen wie van partijen in overwegende mate verwijt treft van het stuklopen van de arbeidsrelatie. Daarbij is zeker relevant wat partijen over en weer naar elkaar hebben gecommuniceerd en ook de manier waarop dat is gebeurd kan een belangrijke rol spelen. Maar niet het enkele feit dat een der partijen ervoor kiest op enig moment bij monde van een advocaat te communiceren. Dat is een recht dat niemand mag worden ontzegd.

Bijvoorbeeld ongelijkwaardigheid

Een van de uitgangspunten van de rechtsstaat is dat burgers niet alleen rechten hebben maar deze ook moeten kunnen effectueren. Het recht op procesvertegenwoordiging is dan ook vastgelegd in de Grondwet⁴ en in diverse verdragen.⁵ In het bestuursrecht is ook het recht op buitengerechtelijke vertegenwoordiging wettelijk gewaarborgd.⁶ Maar om zijn recht geldend te kunnen

maken dient de burger in de eerste plaats te weten wat zijn rechten *zijn*. En daar ligt – naast de vertegenwoordiging in en buiten rechte – de derde kerntaak van de advocatuur: het geven van juridisch advies. En dat was ook precies waarover de door Eijkelenkamp ingeschakelde advocaat zijn werkgever informeerde: hij zou zijn cliënt adviseren omtrent diens arbeidsrechtelijke positie. Niet meer dan dat, althans dat lees ik niet in de beschikking.

Partijen in een geschil kunnen heel specifieke redenen hebben waarom zij zich op enig moment willen laten vertegenwoordigen door een gemachtigde, al dan niet advocaat. Daarbij valt in arbeidszaken te denken aan de doorgaans ongelijkwaardige verhouding tussen de (professionele) werkgever en de (particuliere) werknemer. Het is goed voorstelbaar dat de werknemer zich onzeker voelt zodra zich serieuze problemen voordoen in de relatie. Vertegenwoordiging door een gemachtigde ligt dan voor de hand, zeker als de werknemer arbeidsongeschikt is zoals in deze zaak het geval was (en door het UWV was bevestigd).

Ik mag hopen dat uitspraken als deze tot de categorie 'zeldzame missers' zullen blijven behoren. Rechters kunnen weten dat advocaten vaak oplossingen tot stand brengen waarin partijen in rechtstreeks overleg niet slagen. Moet de rechter dan toch de knoop doorhakken, dan kan hij uiteraard belang hechten aan de communicatie in het voortraject. Maar mag het dan om de inhoud gaan, en niet om de boodschapper?

.....
1 Kantonrechter Haarlem 26 maart 2008, JAR 2008/135.

2 Het betrof een verzoek tot voorwaardelijke ontbinding maar dat is hier niet van belang.

.....
3 Art. 7:685 lid 8 BW.

4 Art. 18.

5 Art. 16 lid 3 sub c EVRM, art. 14 lid 3 sub d Bupo, art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

6 Art. 2:1 Awb.

De voorzitter van de *Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA)* sprak tijdens de jaarvergadering op 10 oktober te Zeist over een goedkoop en effectief alternatief voor de heksenjacht op fraudeerende advocaten. En hij bekritiseerde de dreigende inperking van het verschoningsrecht: ‘De overheid knaagt een muizengaatje in het beroepsgeheim, met de terrorismedreiging als smaakmakend excuus’¹

‘Helden van de rechtsstaat’:

.....
Frans van Velsen

Voorzitter BOA
.....

In 1999 was de invoering van het twee-handtekeningenvereiste bij het beschikken over derdengelden de directe aanleiding voor de oprichting van de BOA. Over dat onderwerp werd een buitengewone Ordevergadering afgedwongen die met ruim 400 bezoekers uit het hele land de best bezochte ooit werd. Het mocht niet baten dat alle moties met overdonderende meerderheid werden aangenomen: de blunder was begaan en bleef begaan want het toegeven van het eigen ongelijk is een *tour de force* die een grote organisatie niet voor elkaar krijgt.

Waarom een blunder? Wij hielden de Orde voor dat:

- een advocaat die aan het geld van zijn cliënt komt van tevoren weet dat dit het laatste is wat hij als advocaat heeft gedaan;

.....
¹ Deze tekst is een bewerking van die toespraak.

- zo’n advocaat dus ten einde raad moet zij om het te doen en dat er dus letterlijk niets is dat hem of haar zal tegenhouden;
- wie het geld van zijn cliënt wil inpikken daar helemaal geen derdenrekening voor nodig heeft;²
- het utopisch is om de enkele gevallen van fraude te willen voorkomen: in elke beroepsgroep komen mensen voor die niet deugen: burgemeesters, staatssecretarissen, rechters;
- het uitvaardigen van zo’n maatregel ernstige imagoschade veroorzaakt individueel (probeer de klant maar eens uit te leggen dat je wel z’n geld mag incasseren maar niet zonder contraseign aan hem mag uitkeren) en algemeen: als een beroepsorganisatie zoiets voorschrijft móét er wel iets aan de hand zijn.

En dat alles terwijl er een veel betere, échte oplossing is, die ook nog eens positieve communicatie betekent (spreek

.....
² Stuur bijvoorbeeld een grosse aan de deurwaarder en zeg hem dat hij de wederpartij moet aanzeggen op je privé-rekening te betalen.

met de Orde nooit over communicatie want ze hebben er een hele afdeling voor maar niemand heeft ook maar een flauw idee wat het is) namelijk: een waarborgfonds.

Prachtig toch, zou men denken. Maar nee, die koninklijke en uiterst voor de hand liggende oplossing (kosten ongeveer € 30 per advocaat per jaar) komt er niet. De ‘grote kantoren’ willen er niet aan omdat het immers alleen de kleintjes zijn die niet deugen en daarvoor willen ze niet betalen. Het zou ook de fraude ‘faciliteren’, zo gaf toenmalig algemeen deken Guensberg *du haut de sa grandeur* te kennen. Hoe kortzichtig kan men zijn?

En, heeft het gewerkt met die twee handtekeningen? Nee, natuurlijk heeft het niet gewerkt en ook is afdoende aangetoond dat het euvel bepaald niet is beperkt tot alleenzittende advocaten of heel kleine kantoren: men hoeft alleen maar even aan het drama Legal Point te denken.

Hameren op een schroef

De Vox Populi schreeuwt weer eens vanuit de Haagse banken dat er iets moet gebeuren en hoe reageert de Orde daar op? Gelukkig hebben we in Willem

Foto: Hollandse-Hoogte

opgejaagd wild

Bekkers inmiddels een algemeen deken die niet alleen het advocatenhart op de goede plaats heeft, maar die ook nog iets snapt van *damage control* en communicatie. Hij laat dus bij elke negatieve klank van belang in de media meteen een ontkenkend dan wel sussend tegengeluid horen: het valt wel mee, over het geheel genomen is de advocatuur wel in orde.

En dat is ook zo: een advocaat die iets doet wat niet deugt, dat heeft nog steeds grote nieuwswaarde en dat zegt eigenlijk al genoeg. Maar wat is zijn antwoord – en dat van de Orde – op de schreeuw om maatregelen? Weer precies het verkeerde: we gaan de controle op de derdengelden intensiveren: er komen vliegende brigades met accountants want die hebben beter inzicht in de geldstromen.

Née Willem, dat is allemaal het voortzetten van flauwekulmaatregelen waarvan iedereen weet dat ze niet werken. Het is nu eenmaal onmogelijk om die ene frauderende advocaat er bij voorbaat uit te halen. Dat gaat niet, en al helemaal niet met deze ineffectieve middelen die alleen maar schade aan het imago van de beroepsgroep toebrengen. De boodschap is: 'we gaan spijkers met koppen slaan'

maar het zijn helemaal geen spijkers waarop geslagen wordt, het zijn schroeven en daar kun je zo hard op hameren als je wilt, daarmee sla je alleen maar de draad kapot.

Het is de typische reactie van een overheid: 'Effectieve maatregelen hebben we niet dus we doen maar iets waarvan iedereen weet dat het niets uithaalt, maar dan kan er in ieder geval niet worden gezegd dat we er niets aan hebben gedaan'. Daar moeten wij advocaten ons niet voor lenen, dat is ver beneden onze stand. Zo worden de 'helden van de rechtsstaat' alleen maar gedegradeerd tot opgejaagd wild en het rendement van zo'n preventieve klopjacht is precies nul.

Reclame voor een paar tientjes

Het enig juiste antwoord op het politiek geschreeuw is: 'Natuurlijk is iedere fraudeur in ons midden er één te veel en als we zo iemand vinden wordt hij subiet uit het beroep gezet en zullen we hem als Orde voor de rest van zijn dagen achterna blijven jagen zodat hij nooit meer zijn hoofd boven het gras uitsteekt. Maar de klanten zullen er geen last van hebben: zij krijgen hun geld; daar staan

we met z'n allen voor in.'

Wat is er mooier en communicatief beter dan deze boodschap? Daarmee snoert men alle critici in één keer de mond. Maar ja, die vermaledijde kosten dan? Nu, dat is een bedrag van een paar tientjes per advocaat per jaar, buitengewoon goed besteed geld, pure reclame.

Ja maar, sputtert men dan vaak tegen, in Engeland hebben ze dat ooit gedaan en toen liepen de kosten vreselijk de spuigaten uit. Fout: Engeland is niet met Nederland te vergelijken omdat de advocaten daar tevens het notariswerk doen en alle onroerendgoedtransacties over hun derdenrekening lopen. De totale geldstroom is daar dus wel honderd keer zo groot als bij ons.

Schijnzekerheid gevraagd

Een soortgelijke ontwikkeling is er met de door de Orde aan zichzelf toebedachte taak om de kwaliteit van de dienstverlening door advocaten te verbeteren. De AR bereidt een 'Verordening op de Vakbekwaamheid van de advocaat' voor. Dat is een evenzeer heilloze weg om redenen die ik al vaak heb uitgelegd: er wordt niet gestuurd op de kern der dingen maar op de buitenkant, de schijn.

Inmiddels heeft zich ook nog de ‘Commissie metatoets kwaliteitsstelsel rechtsbijstand’ gemeld met een schitterend cyclisch opgebouwd rapport: hetgeen als uitgangspunt wordt verwoord, is ook het advies geworden en de vraag wat de cliënt er aan heeft, wordt wel gesteld maar niet beantwoord. De wel erg voor spelbare aanbeveling luidt dat de audit verplicht dient te worden gesteld voor alle advocaten.³

Zo wordt ook hier weer een schijnzekerheid gevraagd. Er wordt onder het mom van kwaliteit uitsluitend geneuzeld over de verpakking van de dingen: certificering, auditering, registratie van specialisaties. Allemaal verwarring van bevoegdheid met bekwaamheid en alleen de laatste heeft te maken met kwaliteit, en die is door de Orde niet te meten.

Beroepsgeheim is burgerrecht

De échte overheid laat zich inmiddels ook niet onbetuigd. Onder het mom van terrorismebestrijding gaan momenteel burgerrechten waarvoor decennia, soms zelfs generaties, is gevochten het raam uit. Eén daarvan raakt de kern van ons beroep: het beroepsgeheim. Dat wil men inperken en ook hierbij wordt ‘terrorismedreiging’ weer eens aangevoerd als reden. In de kern ontspruit dat streven aan de wens tot vergroting van overheidscontrole. Voor de verkrijging van voldoende politieke steun wordt het gepresenteerd als een ‘privilege’ van de advocaat. In het huidige politieke tijdsgewricht past het immers om zo

³ Met dank aan Georg van Daal, die rapport en analyse toezond.

.....
**‘Als we in ons
 midden een fraudeur
 vinden wordt hij
 subiet uit het beroep
 gezet, en de klanten
 krijgen hun geld, daar
 staan we met z’n
 allen voor in’**
 .....

veel mogelijk privileges af te breken. Het beroepsgeheim is evenwel helemaal geen privilege en zelfs geen recht maar een plicht, die beroepsgeheimhouders zoals ook artsen, geestelijken en notarissen die hebben en die is niet van of voor hen. Het beroepsgeheim is er om te waarborgen dat een mens in nood zich tot een vertrouwenspersoon kan wenden en bij deze zijn hele hart kan uitstorten in de volledige zekerheid dat het aldus toevertrouwde volstrekt geheim blijft en dus bij uitstek ook niet in handen kan komen van een overheid.

Die overheid zet met de bewering dat het een privilege zou zijn de zaken op hun kop: de geheimhouding is voor de

beroepsgroep een (dure) plicht en voor de burger een recht. Het is een onmisbare pijler van het advocatenvak als vertrouwensberoep en een fundamenteel recht van de burger tegenover een steeds machtiger wordende, bemoeizieke overheid. In zijn juiste context geplaatst ziet men de strekking van het beroepsgeheim: het is helemaal geen privilege van de advocaat maar een burgerrecht.

Die overheid, die inmiddels meer van ons lijkt te willen weten dan indertijd de machthebbers in de DDR van hun onderdanen, werkt nu aan een wijziging van de Notariswet waardoor het beroepsgeheim wordt ingeperkt ten gunste van het BFT. Dat is evidente salamitactiek want ‘het gaat toch alleen maar over de geldstromen en wie niets te verbergen heeft...’ Zo wordt door een steeds verder controlerende overheid een muizengaatje in het beroepsgeheim geknaagd, met terrorismedreiging als smaakmakend excuus. Bovendien is van de notarissen traditioneel minder opstandigheid te verwachten dan van de advocaten. Dat wij na hen als eersten aan de beurt zijn en dat er dan een onwankelbaar precedent is geschapen, is zo klaar als een klontje.

Zo sluit ik af met de oproep. Advocaten – en vooral Orde als zelfbenoemde hoeder van het algemeen belang – word wakker en roep aan deze verloederding een halt toe. De houding die wij als advocaten hiertegenover innemen is bij uitstek iets waarvan kan worden verlangd dat wij ‘maatschappelijke verantwoording afleggen’. We zijn het aan de maatschappij, onze cliënten, verplicht!

(advertentie)

Achtung Deutschland!

Onze twee Duitse advocaten:

- wijzen u op de risico's en kansen naar Duits recht
- kunnen in geheel Duitsland voor u procederen
- beheersen de Nederlandse taal

Dijks Leijssen Advocaten & Rechtsanwält

Boddenkampsingel 76 Postbus 76, 7500 AB Enschede NL
 Telefoon: +31(0)53 433 54 66 Telefax: +31 (0)53 433 10 01
 Website: www.dijksleijssen.nl E-mail: info@dijksleijssen.nl

Al meer dan 25 jaar met recht grensverleggend

AMBACHTELIJK GEMAAKTE TOGAS VOOR:
 ADVOCaat - GRIFFIER - RECHTER - PREDIKANT - HOOGLEERAAR

TOGAMAKERIJ

Rhebergen

WWW.TOGAMAKERIJRHEBERGEN.NL
 AMSTELDIJK 18E AMSTERDAM TEL. 020-6629514 06 41981758

BergmanZwanikkenSnowEssed
Advocaten/belastingadviseurs

Is vanaf 1 januari 2009 met 8 advocaten
en 2 belastingadviseurs het grootste
advocatenkantoor op Sint Maarten,
Nederlandse Antillen

Voor onze algemene civiele praktijk zijn wij op zoek naar een:

ADVOCAAT-MEDEWERKER

ADVOCAAT-STAGIAIRE

BELASTINGADVISEUR / FISCAAL ADVOCaat

Heb je interesse in één van bovenstaande vacatures?
Stuur dan voor 30 november 2008 een sollicitatiebrief met CV, cijferlijsten en stagebeoordelingen naar:
M. R. Bergman
email: rbergman@bbblegal.com / rbergman@bzelex.com,
tel: (599)543-7550 of fax: (599)543-7551
met wie je ook nader contact kunt opnemen over de vacatures en het profiel van het kantoor (www.bzelex.com).

de Saen

ADVOCATEN

De Saen Advocaten is een kostenmaatschap van zes advocaten, gevestigd in het centrum van Zaandam.

Wij voeren een gespecialiseerde praktijk op de volgende gebieden:

- arbeidsrecht
- mediation
- personen- en familierecht
- strafrecht
- vreemdelingen- en vluchtelingenrecht

Wij zoeken ter versterking van ons kantoor:

een **ervaren advocaat** dan wel iemand met een (bijna) voltooide stage.

Kennis en ervaring op het gebied van het arbeidsrecht en/of personen- en familierecht strekt tot aanbeveling. Wij nodigen een ieder met een eigen specialisatie, die graag wil samenwerken met vijf enthousiaste collega's, ook nadrukkelijk uit om te solliciteren.

Schriftelijke reacties voorzien van c.v. kunt u binnen 14 dagen richten aan de Saen Advocaten ten aanzien van mr. Annelies Hoftijzer, Postbus 1049, 1500 AA Zaandam.

Voor informatie kunt u contact opnemen met mr. Annelies Hoftijzer of mr. Kees Janse, telefoonnummer : 075 - 635 11 41,
e-mail : hoft@desaenadvocaten.nl

.....
'Dat wij steeds het beeld en de
gestalte en de persoonlijkheid
vasthouden van wien wij niet
zullen kunnen aflaten te gelooven,
dat hij hier behoort te staan en,
zoo God het wil, weer zal keeren'
.....

RUDOLPH PABUS
CLEVERINGA
A.T. 67 N 1961

Op vele plaatsen wordt jaarlijks de beroemde rede van de Leidse hoogleraar Cleveringa herdacht waarin hij op 26 november 1940 protesteerde tegen het ontslag van Joodse collega's door de Duitse bezetter. Wat gebeurde er toen precies, en wat ging eraan vooraf?

Wat deed professor Cleveringa precies?

.....
Mark Maathuis
Journalist
.....

In anticipatie op de invoering van de Duitse rassenwetten was na de Nederlandse capitulatie het College van Interacademiaal Overleg (CIO) opgericht, waarin alle universiteiten en hogescholen waren vertegenwoordigd. Nadat universitaire ambtenaren meestal geruisloos gehoor hadden gegeven aan het bevel om een afstammingsverklaring te ondertekenen (de 'niet-Joodverklaring'), besloot het CIO tegen de daaropvolgende schorsing van Joodse medewerkers wél te protesteren. Bijkomend oogmerk was het voorkomen van wilde acties, nu bij studentenacties in Praag het jaar daarvoor doden waren gevallen.

Op 25 november 1940 noemde de Utrechtse hoogleraar plantkunde, professor dr. Koningsberger in zijn college de ontslagmaatregel 'een miskenning van het Nederlandsche volkskarakter en belediging van het Nederlandsche Volk zelf'.¹ Soortgelijke woorden klonken ook in de universiteiten en hogescholen van Amsterdam, Rotterdam, Wageningen en Delft. In Leiden reageerde de rector magnificus Bijvanck terughoudend, zodat de

juridische faculteit zelf tot actie besloot, mede omdat de hoogleraren Meijers en David die door de maatregel waren getroffen, aan die faculteit waren verbonden.

In eerste instantie bood de ongetrouwde Telders aan om te spreken; als er 'Praagse consequenties' volgden, liet hij niemand achter. Decaan Cleveringa vond dat niet gepast: als decaan moest hij deze taak vervullen. Hij koos daartoe de dinsdag om tien uur, Meijers' collegeuur.

Twee kopstukken

Rudolph Pabus Cleveringa (1894-1980) was een geboren jurist, zoon van een rechter. In 1917 legde hij zijn doctoraal examen af in Leiden en in 1919 promoveerde Cleveringa bij promotor Meijers cum laude op 'De zakelijke werking der ontbindende voorwaarde'. Als hoofd van de Afdeling Geschillen van de Koninklijke Nederlandsche Stoombootmaatschappij schreef hij vele artikelen en een handboek over zeerecht. In 1926 werd hij benoemd tot rechter in Alkmaar en het jaar daarop tot hoogleraar handelsrecht en burgerlijk procesrecht in Leiden. Daar bewerkte hij tot aan het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog onder andere *Het Nederlandsche Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*.

Cleveringa's rechtsgevoel, waarin harmonie een belangrijke plaats inneemt, blijkt als hij schrijft: 'Wij weten ons werk, ook in zijn verste schuilhoeken, van nobele allure; doorgloed door

.....
¹ Koningsberger, V.J.; *Verzetsrede 26 november*, <http://www.stichtingvredeswetenschappen.nl/page18.html>.

het vuur eener goddelijke openbaring; opgestuwd door een immer opplaaïenden wil tot het zuiverste.²

Professor Eduard Maurits Meijers (1880-1954), hoogleraar burgerlijk recht en internationaal privaatrecht, was in 1940 één van Nederlands meest toonaangevende juristen. Vóór zijn professoraat wijdde hij zich voornamelijk aan het arbeidsrecht, met diverse studies en zijn boek *De Arbeidsovereenkomst* tot gevolg. Hij richtte het blad *Rechterlijke Beslissingen inzake de Wet op de Arbeidsovereenkomst* op en, later, het Rechtshistorisch Instituut Leiden en het *Tydskrif vir hedendaagse Romeins-Hollandse Reg.* Vanaf zijn benoeming in 1910 schreef hij talrijke artikelen op privaatrechtelijk gebied, en zijn standaardwerk *Erfrecht*. Hij was een van de eersten die het Franse gebruik van noten onder arresten in Nederland introduceerde. Hij was decaan, voorzitter van de Nederlandse Juristenvereniging, lid van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen en de Staatscommissie voor de Herziening van de Nederlandse Burgerlijke Wetgeving. Hij kreeg eredoctoraten aan de universiteiten van Aberdeen, Brussel, Glasgow, Leuven, Rijsel en Parijs.

Gebaseerd op de wet

Die bewondering voor Meijers gecombineerd met zijn vertrouwen in redelijkheid en de kracht van argumenten, bracht Cleveringa op 26 mei 1940 over op zijn luisteraars: 'Ik treed hier vandaag voor U op een uur waarop gij gewoon waart een ander voor U te zien: Uw en mijn leermeester Meijers.' Nadat hij het volgepakte Groot Auditorium in het Leidse Academiegebouw de reden van de bijeenkomst had verteld, las hij de officiële ontslagmededeling voor die Meijers die ochtend had ontvangen had. 'Ingevolge opdracht van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied terzake van niet-Arisch overheidspersoneel en met dat personeel gelijkgestelden, breng ik te Uwer kennis, dat met ingang van heden van de waarneming van Uw functie van hoogleraar

aan de Rijksuniversiteit te Leiden is ontheven. (...) Ik geef U dit bericht in zijn naakte kaalheid en zal niet pogen het nader te qualificeeren.'

Cleveringa gaf een lofzang op Meijers' werk, en schetste zodoende het contrast tussen diens ontelbare juridische bijdragen en de bekrompen reden voor zijn ontslag. Het symbolische tijdstip, de 1500 luisteraars en de aanwezigheid van vele juridische faculteitsleden, droegen bij aan de kracht van Cleveringa's rede, die dankzij de clandestiene circulatie van kopieën tot buiten Leiden en Nederland bekend werd.

Aan het eind verwoordde Cleveringa zijn gevoelens die 'als kokende lava dreigen te barsten door al de spleten, welke ik bij momenten den indruk heb, dat zich, onder den aandrang ervan, in mijn hoofd en hart zouden kunnen openen'. Het voornaamste argument tegen het ontslag baseerde hij, uiteraard, op de wet: 'In overeenstemming met Nederlandsche tradities verklaart de Grondwet iederen Nederlander tot elke landsbediening en tot de bekleeding van elke waardigheid en elk ambt benoembaar, en stelt zij hem, onafhankelijk van zijn godsdienst, in het genot van dezelfde burgerlijke en burgerschapsrechten. Volgens artikel 43 van het Landoorlogsreglement is de bezetter gehouden de landswetten te eerbiedigen *sauf empêchement absolu*.'³

Cleveringa eindigde met de belofte dat 'wij wachten en vertrouwen en hopen en steeds in onze gedachten en onze harten het beeld en de gestalte en de persoonlijkheid vasthouden van wien wij niet zullen kunnen afdelen te gelooven, dat hij hier behoort te staan en, zoo God het wil, weer zal keeren'. Waarna applaus en het Wilhelmus.

De volgende dag werd Cleveringa opgepakt, zoals hij verwachtte, en de studentenstaking die ondanks zijn oproep plaatsvond, betekende de sluiting van de universiteit. In juni 1941 ontsloegen de Duitsers hem uit de gevangenis in Scheveningen, om hem in 1944 opnieuw enkele maanden te interneren. Weer op vrije voeten werd hij in augustus van

datzelfde jaar lid van het door de regering aangewezen college dat na de bevrijding het gezag zou waarnemen. Toen hem vervolgens een ministerspost werd aangeboden, bedankte hij en keerde hij terug naar Leiden, waar hij werd herenigd met Holocaust-overlever Meijers. Voordat hij op 64-jarige leeftijd met emeritaat ging, was hij nog rector magnificus, en erepromotor van Sir Winston Churchill.

Voorbeeldfunctie voor advocaten

Cleveringa's woorden hebben door de jaren niets aan kracht verloren, zegt Jan Joosten, advocaat in New York. Joosten is als vertegenwoordiger van het Leids Universitaire Fonds (LUF) medeverantwoordelijk voor de organisatie van de New Yorkse herdenkingsbijeenkomst. Joosten: 'Het gaat om de bescherming van grondrechten. Daar moeten we altijd waakzaam voor zijn. Opkomen voor grondrechten is universeel. Dat deed Cleveringa en hopelijk kan zijn optreden anderen inspireren om hetzelfde te doen, ook op minder dramatische momenten.' Hij ziet een voorbeeldfunctie voor advocaten. 'Beperking van grondrechten gaat altijd met kleine stapjes en begint met diegenen die op dat moment in het verdomhoekje zitten. Advocaten hebben, door hun opleiding en professionele ervaring, beter oog voor het belang van grondrechten.'

Die gedachte volgt ook uit de leeropdracht van de Cleveringa-leerstoel, die de Universiteit Leiden in 1970 instelde. De Nederlandse of buitenlandse geleerde die deze wisselleerstoel voor een jaar bezet, geeft colleges over 'vraagstukken op het gebied van recht, vrijheid en verantwoordelijkheid.' Onderdeel van het hoogleraarschap – bezet door onder anderen Max van der Stoep, Ed van Thijn en Loe de Jong – is het op of rond 26 november uitspreken van zijn of haar Cleveringa-rede, een evenement dat wereldwijd navolging heeft. Zo organiseert het LUF dit jaar in 39 steden, verspreid over vijf continenten, bijeenkomsten waar Leidse wetenschappers lezingen houden in het licht van Cleveringa's gedachtegoed.

Voor meer informatie zie www.luf.nl.

² Cleveringa, R.P.; *Inleidende colleges als decaan uitgesproken*, Universitaire Pers Leiden, 1946.

³ 'Behalve wanneer dit absoluut onmogelijk is.'

Voor de sectie ondernemingsrecht zoeken wij

een ambitieuze, ondernemende specialist faillissementsrecht

die verantwoordelijk zal worden voor de
faillissementspraktijk van ons kantoor.

Daarnaast zullen werkzaamheden worden verricht op het gebied van ondernemingsrecht. Een voltooide Insolad opleiding vergroot de kans op deze uitdagende functie.

Wij zijn een dynamisch kantoor met uitstekende doorgroei-mogelijkheden, waar met 22 advocaten hard gewerkt wordt in een prettige en informele sfeer.

Kijk voor meer informatie op www.ak-advocaten.eu

Een reactie graag binnen twee weken sturen naar:
Asselbergs & Klinkhamer advocaten
t.a.v. Hans van Oijen, partner
Bredaseweg 161, 4872 LA Etten-Leur
Mailen kan natuurlijk ook: hvo@ak-advocaten.eu

ASSELBERGS & KLINKHAMER Advocaten

Bredaseweg 161, 4872 LA Etten-Leur, www.ak-advocaten.eu

Acquisitie wordt niet op prijs gesteld.

FORTIS
Fortis Corporate Insurance

Claimshandler Professional Liability

Fortis Corporate Insurance (FCI) is de (schade)verzekeraar van grote en middelgrote ondernemingen. Vanuit vestigingen in Amstelveen, Rotterdam, Antwerpen, Brussel en Parijs biedt FCI maatwerk en gespecialiseerde dienstverlening op het gebied van risicobeheer en verzekeringen. FCI werkt samen met gespecialiseerde (verzekerings) makelaars. FCI is een zelfstandige onderneming met een A- rating van S&P en FitchRatings. In de Benelux is FCI leidend in de markt voor zakelijke verzekeringen.

Functie

Als Claimshandler Professional Liability behandel en beoordeel je beroeps-aansprakelijkheidsdossiers, waarbij de nadruk ligt op de aansprakelijkheid van accountants, advocaten/notarissen, architecten en adviesbureau's. Daarnaast onderhoud je zeer nauwe contacten met professionele verzekeringsmakelaars en met je collega's van de acceptatieafdeling.

Taken en verantwoordelijkheden: onderhandelen met makelaars, eindklanten en tegenpartijen • gesprekspartner van advocaten • aansturen van schade-experts • vertegenwoordigen van andere verzekeraars/volmachtgevers • gezien leidende positie van FCI coördineren van

schaden naar collega-/co-assuradeuren en volmachtgevers/herverzekeraars

Profiel

- enige jaren juridische werkervaring • universitair denkniveau • Assurantie A/ Branche Varia/WFT (of studierend hiervoor)
- goede beheersing van Nederlands en Engels • analytisch vermogen • teamgeest • communicatieve- en onderhandelingsvaardigheden • cijfermatig inzicht • creatief • besluitvaardig • oplossingsgericht • commerciële instelling

Wij bieden

Ga je bij FCI aan de slag, dan kom je terecht bij een dynamisch, groeiend bedrijf, dat veel belang hecht aan

ondernemerszin, initiatief en persoonlijke ontwikkeling. Uiteraard kun je rekenen op een goed salaris, uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden en interessante kortingen op verschillende financiële producten.

Interesse?

Wil je solliciteren op deze functie, mail dan je cv en motivatie naar: raya.dekkers@fci.fortis.com.

Voor meer informatie neem je contact op met Caroline Pontvuijst, Manager Claims Liability, telefoon 020-503 14 16. Een selectie-assessment maakt vast onderdeel uit van onze procedure.

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNetcertificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding

Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Vrijstellingen B0 en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Besluit Aanmerken Als Opleiding (BAAO)	070-335 35 43	pb@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Inbedding van Europese procesrechtelijke instrumenten in het Nederlandse procesrecht
12-12-2008: 09:00 - 17:00 uur

Plaats: Leiden
Doelgroep: PO
Niveau: ***
Instelling: E.M. Meijers Instituut, tel. 071-5275200
Docent(en): prof. T. Barkhuysen, mr. P. Geelhoed, mr. P. van der Grinten, prof. mr. J.E.M. Polak, prof. mr. M. Polak, mr. A. Tsoutsanis, prof. dr. W.J.M. Voermans
Cursusprijs: € 75 geen btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Failissements- en insolventierecht
De Aanpak van Problematische Schulden
11-12-2008: 10:00 - 16:30 uur
Plaats: Lelystad
Doelgroep: PO
Niveau: ***
Instelling: Studiecentrum Kerckebosch, tel. 030-6984222
Docent(en): mr. E.H.E. Boerma, M.A.J. Fleuren, drs.ing. G. Jaarsma, drs. N. Jungman, J.W. Siebols, E. Westerbeek, drs. G. Wilmink
Cursusprijs: € 425 exclusief btw
Opleidingspunten

04 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Overige rechtsgebieden
Congres Nederlands Tijdschrift voor Energierecht
11-12-2008: 09:30 - 17:30 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Academie voor Toegepaste Rechtswetenschappen, tel. 0570-751230
Docent(en): mr. V.P. Aarts, Deskundige docenten, mr. J.E. Janssen, mr. M. de Rijke
Cursusprijs: € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
06 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
06 Totaal

Vreemdelingenrecht
Kernthema's Immigratierecht regulier
27-11-2008: 11:30 - 17:00 uur
Plaats: Den Haag
Doelgroep: PO
Niveau: ** Actualiteiten
Instelling: Instituut voor Immigratierecht, tel. 071-5277535
Docent(en): nog niet bekend
Cursusprijs: € 305 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
04 Totaal

Vreemdelingenpraktijk Module 2: Regulier Vreemdelingenrecht II
09-12-2008: 09:45 - 16:30 uur
18-12-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: VSO/PO
Niveau: *
Instelling: OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en): mr. M.P. Bouma, mr. F. Fonville, mr. E.C. Gelok, mr. F.F. Larsson, mr. P.C. Mostert
Cursusprijs
VSO: € 765
PO: € 815 geen btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Opleidingen

VSO PO

Vreemdelingenrecht
Vreemdelingenpraktijk Module 2: Regulier Vreemdelingenrecht II
09-12-2008: 09:45 - 16:30 uur
18-12-2008: 09:45 - 16:30 uur
Plaats: Utrecht
Doelgroep: VSO/PO
Niveau: *
Instelling: OSR Juridische Opleidingen, tel. 030-2315314
Docent(en): mr. M.P. Bouma, mr. F. Fonville, mr. E.C. Gelok, mr. F.F. Larsson, mr. P.C. Mostert
Cursusprijs
VSO: € 765
PO: € 815 geen btw
Opleidingspunten
10 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
10 Totaal

Burgerlijk (proces)recht
De maatman in het burgerlijk recht
28-11-2008: 13:00 - 16:00 uur
Plaats: Leiden
Doelgroep: PO
Niveau: *
Instelling: E.M. Meijers Instituut, tel. 071-5275200
Docent(en): mr. A.M.L. Broekhuysen-Molenaar, prof. mr. M.H. Claringbould, mr. J.P. Heering, prof. mr. H.J. Sijnders
Cursusprijs: n.n.b.
Opleidingspunten
02 Juridisch
- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
02 Totaal

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

020-5285662, e-mail vanmarle@
bzmadvocaten.nl

Matthiessen von Thun-Haimé,
mw. mr. S.S.L.: Koninginneweg
56 (1075 EB) Amsterdam, tel. 020-
5289393, fax 020-4894040

Meesters, mw. mr. J.W.A.
(Utrecht): Gustav Mahlerplein
50 (1082 MA) postbus 75505
(1070 AM) Amsterdam, tel. 020-
6056000, fax 020-6056700,
e-mail info@houthoff.com

Mulder, mr. T.A. (Eindhoven):
Stephensonweg 12 (4207 HB)
postbus 777 (4200 AT) Gorinchem,
tel. 0183-641400, fax 0183-626211

Nolet-Oosterbaan, mw. mr.
G.E.: Prof. Lorentzlaan 121 (3707
HD) Zeist, tel. 030-6910926

Oskam, mr. A.J.: Veerkade 5-d
(3016 DE) postbus 23317 (3001
KH) Rotterdam, tel. 010-4116471,
fax 010-4136923, e-mail info@
kernkamp.nl

Pietersz, mw. mr. D.D.:
Homeruslaan 22 (3581 MG)
postbus 13036 (3507 LA) Utrecht,
tel. 030-2769555, fax 030-
2716144, e-mail d.pietersz@
homerusadvocaten.nl

Prins, mw. mr. J.C. (Rotterdam):
Strawinskylaan 1999 (1077 XV)
postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam,
tel. 020-7171000, fax 020-
7171111, e-mail janneke.prins@
nautadutilh.com

Ruttink, mw. mr. A.I.:
Apollolaan 15 (1077 AB) postbus
75440 (1070 AK) Amsterdam, tel.
020-6741000, fax 020-6741111,
e-mail information@allenovery.
com

Sanchez Montato, mr. J.P.
(Den Haag): van Zuylen van
Nyeveltstraat 110 (2242 AT)
Wassenaar, tel. 070-5176589, fax
070-5145930, e-mail sanchez@
ksadvocaten.nl

Sanden, mr. C.A.H.: Weena 690
(3012 CN) postbus 2888 (3000 CW)
Rotterdam, tel. 010-2246224,
fax 010-4125839, e-mail info@
loyensloeff.com

Schepers, mw. mr. K.D.M.
(Oss): Markt 14 (5581 GK) postbus
71 (5580 AB) Waalre, tel. 040-
2679999, fax 040-2679990,
e-mail advocatuur@custos.nl

Schutter, mr. J. (Woerden):
Radioweg 2 (1324 KW) postbus
60194 (1320 AE) Almere, tel.
036-5460040, fax 036-5460041,

e-mail j.schutter@dehaaninfo.
nl

Snoeks, mw. mr. A.M.B.
(Eindhoven): Eindhovenseweg
32-a (5683 KH) postbus 176 (5680
AD) Best, tel. 0499-379111, fax
0499-376161, e-mail a.snoeks@
lipsadvocaten.nl

Spooren, mw. mr. M.M. (Den
Bosch): Goirkestraat 185 (5046 CJ)
postbus 4146 (5004 JC) Tilburg,
tel. 013-5446777, fax 013-5770025,
e-mail spooren@vedder.nl

Steege, mw. mr. A.M.D. van
der (Amsterdam): Beursplein 37
(3011 AA) postbus 30073 (3001 DB)
Rotterdam, tel. 010-2400447,
fax 010-2400448, e-mail info@
straatmankoster.nl

Tempelman, mr. J.A. (Den
Haag): Dijsselhofplantsoen
16-18 (1077 BL) postbus 76729
(1070 KA) Amsterdam, tel. 020-
5747474, fax 020-5747475, e-mail
j.tempelman@vandiepen.com

Vaandrager, mr. B.: De
Lairessestraat 137-143 (1075
HJ) postbus 75547 (1070 AM)
Amsterdam, tel. 020-3053333, fax
020-3053330

Volker, mw. mr. K.M.
(Amsterdam): Euclideslaan 51
(3584 BM) postbus 85005 (3508
AA) Utrecht, tel. 030-2595959, fax
030-2595500, e-mail volker@
vbk.nl

Vos, mr. R. (Amsterdam):
Nieuwe Gracht 45-47 (2011 ND)
Haarlem, tel. 023-5348050, fax
023-5510864, e-mail ruud.vos@
vvadvocaten.nl

Vrey, mr. R.W. de (Amsterdam):
Newtonlaan 203 (3584 BH)
postbus 85250 (3508 AG) Utrecht,
tel. 030-2121111, fax 030-2121192

Wal, mw. mr. E. van der
(Middelburg): Koningslaan 60
(1075 AG) postbus 70091 (1007 KB)
Amsterdam, tel. 020-6645111, fax
020-6620470

Wit, mr. S. de: Coolhaven 50
(3024 AD) Rotterdam, tel. 010-
2440078, fax 010-2440080,
e-mail info@fisal.nl

Zomeren, mr. R.K.J. van
(Alkmaar): J. Duikerweg 15-b
(1703 DH) postbus 121 (1700 AC)
Heerhugowaard, tel. 088-
3727180, fax 088-3720179, e-mail
advocaten@inspectrum.info

Zoutberg, mr. F.T.: Nieuwe
Achtergracht 9-11 (1018 XT)

Amsterdam, tel. 020-5289892,
fax 020-5285662, e-mail
zoutberg@bzmadvocaten.nl

Nieuw kantoor/ associatie

**Amting van der Laan
Advocaten** (mrs. J.A.M.B.
Amting en P.A.M.H. van der
Laan) Stadsring 181 (3817
BA) postbus 953 (3800 AZ)
Amersfoort, tel. 033-7508730,
fax 033-7508733, e-mail info@
avdladvocaten.nl

Homerus Advocaten (mrs.
W. Kort, J.J. van Ewijk,
J.A.P.F. Hoens en D. Pietersz)
Homeruslaan 22 (3581 MG)
postbus 13036 (3507 LA)
Utrecht, tel. 030-2769555, fax
030-2716144, e-mail info@
homerusadvocaten.nl

Körver & Sanchez Advocaten
(mrs. P.H.J. Körver en J.P.
Sanchez Montato) van Zuylen
van Nyeveltstraat 110 (2242 AT)
Wassenaar, tel. 070-5176589,
fax 070-5145930, e-mail info@
ksadvocaten.nl

Mede- vestiging

Verkerke & Vos Advocaten (mr.
R. Vos) Nieuwe Gracht 45-47 (2011
ND) Haarlem, tel. 023-5348050,
fax 023-5510864, e-mail info@
vvadvocaten.nl

Naams- wijziging

Beltman Van Dijk Van Dorsten te
Amsterdam thans: **Beltman Van
Marle Zoutberg Advocaten**

Rack Advocaat & Procureur te
Arnhem thans: **Driekoningen
Advocaten**

Faasen & Partners te Amsterdam
thans: **Eversheds Faasen B.V.**

Faasen & Partners te Rotterdam
thans: **Eversheds Faasen B.V.**

Lips Advocaten & Mediators
te Best thans: **Lips Kehrens
Snoeks, Advocaten &
Mediators**

Lips Advocaten & Mediators
te Sint Oedenrode thans: **Lips
Kehrens Snoeks, Advocaten
& Mediators**

Lie Sigmond Van Houte
Advocaten & Belastingadviseurs
te Heerlen thans: **LS Liber
Advocaten**

RBN Advocaten te Zeist thans:
RBB Advocaten

Bezoek- adres/ postbus/tel./ fax/e-mail

**Beltman Van Marle Zoutberg
Advocaten** te Amsterdam:
e-mail info@bzmadvocaten.nl

Ben de Jong Advocatenkantoor
te Soest: De Beaufortlaan 24
(3768 MJ) Soest

Camps Advocatuur te Enschede:
Hengelosestraat 559 (7521 AG)
postbus 831 (7500 AV) Enschede

Hoek & Van der Hoek te
Amsterdam: Surinameplein 85
(1058 GH) Amsterdam

**Advocatenkantoor Mr. C.H.
Molenaar** te Zevenaar: Ringbaan
Zuid 8/unit 1.08 (6905 DB)
Zevenaar

**Lips Kehrens Snoeks,
Advocaten & Mediators** te Best:
Eindhovenseweg 32-a (5683
KH) postbus 176 (5680 AD) Best,
e-mail info@lipsadvocaten.nl

Van Oosten Advocaten te
Amsterdam: Overtoom 296 (1054
JC) Amsterdam

**Westendorp & Looman
Advocaten** te Wassenaar:
Groot Hertoginnelaan 26 (2517
EG) Den Haag, e-mail info@
wladvocaten.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Schrapping van het tableau

Raad van Discipline Den Haag, 2 juli 2007
(mrs. Holtrop, Borsboom, Van der Giessen, Maat en Nijhuis)

Een advocaat mag door hem geïncasseerde gelden slechts in depot houden indien dit met uitdrukkelijke toestemming van de cliënt geschiedt en die gelden zonder belemmering aan de cliënt kunnen worden uitbetaald.

- Advocatenwet art. 46
- Gedragsregels 8 en 23
- Boekhoudverordening (1.5 Vereiste van schriftelijke vastlegging; 2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)

Klacht

De klacht behelst de volgende verwijten:

- mr. X heeft het daarheen geleid dat het aan klager toekomende bedrag naar hemzelf is overgemaakt en dat hij de aan klager toekomende gelden niet onverwijld aan hem heeft overgemaakt;
- mr. X heeft geen gehoor gegeven aan de herhaalde en dringende verzoeken van klager om het hem toekomende alsnog over te maken en heeft evenmin gevolg gegeven aan de sommatie van mr. Z.

Overwegingen van de raad

Gelet op de onderlinge samenhang tussen de klachtonderdelen a en b zal de raad deze gezamenlijk behandelen. In de Gedragsregels ligt besloten dat de advocaat gelden voor een cliënt in depot kan houden voor zover de cliënt daarmee instemt en voor zover die gelden zonder belemmering aan de cliënt kunnen worden uitbetaald. Voorts geldt de regel dat

de advocaat zijn cliënt op de hoogte dient te brengen van belangrijke informatie, feiten en uitspraken en dat hij, waar nodig ter voorkoming van misverstand, onzekerheid of geschil, belangrijke informatie en afspraken schriftelijk aan zijn cliënt dient te bevestigen.

Vaststaat dat mr. X in of omstreeks januari 2003 een bedrag van omstreeks € 27.000 voor klager in depot heeft ontvangen. Het betrof het aan klager toekomende deel van de verkoopopbrengst van de voormalige echtelijke woning. Hoewel de klacht zich daarop niet richt, heeft mr. X onjuist gehandeld door deze gelden op zijn privé-Postbankrekening in depot te ontvangen in plaats van op de verplichte rekening derdengelden. Ook indien het zo is, zoals mr. X heeft aangevoerd, dat dit is geschied op verzoek van klager, doet dit aan de onjuistheid van het handelen van mr. X niet af. Mr. X heeft aangevoerd dat klager het door hem ontvangen bedrag wenste te beleggen door tussenkomst van een familielid van mr. X, te weten de broer van mr. X, met wie klager bij een bezoek op het kantoor van mr. X in contact was gekomen in de wachtkamer. Volgens mr. X had het aldus aanwenden van de som tot gevolg dat de directe beschikbaarheid van het bedrag zou worden prijsgegeven. Klager zou hiervan nadrukkelijk op de hoogte zijn gesteld en daarmee akkoord zijn gegaan.

Door klager is uitdrukkelijk de door mr. X gestelde afspraak met diens broer betwist. Ook heeft klager betwist dat het zijn bedoeling was de hem toekomende gelden te beleggen. Tegenover deze betwisting heeft mr. X op geen enkele wijze aannemelijk gemaakt dat het bedrag van € 27.000, dan wel enig ander bedrag, op grond van een met klager gemaakte afspraak aan de broer van mr. X is betaald en dat dit is geschied op grond van de wens van klager om die gelden te beleggen in een – aldus is door mr. X aangevoerd – buitenlandse onderneming die betrokken was bij de ontwikkeling van eilanden in Griekenland. Gelet op de aangehaalde regel dat de advocaat door hem geïncasseerde gelden slechts in depot mag houden indien dit met uitdrukkelijke toestemming van de cliënt geschiedt en die gelden zonder belemmering aan de cliënt kunnen worden uitbe-

taald, had het op de weg van mr. X gelegen om de door hem gestelde afspraken met klager, die bijzonder zijn en sterk afwijken van de hoofdregel, schriftelijk aan hem te bevestigen ter vermijding van misverstand. Niet gesteld of gebleken is dat mr. X dat heeft gedaan.

Mr. X heeft evenmin enig bewijs overgelegd van een betaling door hem aan zijn broer. Op grond van één en ander moet het er voor worden gehouden dat de door mr. X gestelde afspraak over de door hem geïncasseerde gelden niet met klager gemaakt is.

Vaststaat dat mr. Z bij brief van 16 september 2003 uitdrukkelijk aan mr. X heeft verzocht en hem heeft gesommeerd om een bedrag van € 27.368,90 binnen twee dagen nadien op de derdenrekening van mr. Z over te maken. Aan die sommatie heeft mr. X geen gevolg gegeven. Mr. X heeft evenmin gevolg gegeven aan de in het kader van de door klager aangespannen procedure getroffen schikking, op grond waarvan hij het desbetreffende bedrag, althans een bedrag van vergelijkbare grootte, aan klager diende te betalen. Tot op de dag van de mondelinge behandeling van de onderhavige klacht heeft mr. X het door hem te betalen bedrag niet betaald. Mr. X heeft zich, door de voor klager geïncasseerde gelden niet aan hem uit te betalen ondanks sommatie en ondanks een daartoe later uitdrukkelijk gemaakte afspraak, niet gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt. De klacht is hierom in beide onderdelen gegrond. Bij de oplegging van de maatregel overweegt de raad dat mr. X het vertrouwen in de advocatuur en in zijn eigen beroepsuitoefening zeer ernstig heeft beschadigd. Aannemelijk is dat het voor klager bestemde geld op de privérekening van mr. X is gebleven en dat mr. X daar zelf over heeft beschikt. Mr. X heeft, zelfs nadat hij uitdrukkelijk terugbetaling was overeengekomen, niets aan klager betaald, blijkbaar omdat hij daartoe niet in staat is. De raad is dan ook van oordeel dat mr. X er blijk van heeft gegeven niet in de beroepsgroep van de advocatuur thuis te horen, zodat de zwaarste maatregel dient te worden opgelegd.

Volgt

- verklaart de klacht in beide onderdelen gegrond;
- legt als maatregel op schrapping van het tableau.

.....
Voorschieten griffierecht niet verplicht

Raad van Discipline Den Haag, 2 juli 2007, nr. R 2808/07, 22B
 (mrs. Holtrop, Borsboom, Kamminga, Maat en Nijhuis)

Geen algemene regel verplicht een advocaat om het voor een procedure verschuldigde griffierecht namens zijn cliënt voor te schieten.

Advocatenwet art. 46 (1.4 De kwaliteit van de dienstverlening; 1.4 Termijnen)

Feiten

Klager is vreemdeling. Mr. X heeft naar aanleiding van een beslissing van het COA van 1 juli 2006 ter zake van leefgeld dat aan klager werd verstrekt, een voorlopige voorziening bij de rechtbank gevraagd teneinde een beslissing te verkrijgen dat het leefgeld niet zou worden stopgezet. Ter zake van deze procedure heeft de griffie van de rechtbank mr. X op 31 augustus 2006 meegedeeld dat het verschuldigde griffierecht binnen veertien dagen nadien diende te worden voldaan, onder gelijktijdige mededeling dat het verzoek bij niet-tijdige betaling van het griffierecht tot het treffen van een voorlopige voorziening niet-ontvankelijk kan worden verklaard.

Bij brieven van 1 en 14 september 2006 heeft de griffier van de rechtbank nogmaals om betaling van het griffierecht verzocht. Verweerder heeft deze verzoeken aan klager doorgeleid.

De mondelinge behandeling van de voorlopige voorziening vond plaats op 27 september 2006 en werd bijgewoond door mr. X. Mr. X heeft klager, die niet was verschenen, tijdens een schorsing van de zitting gebeld omdat het griffie-

recht niet was betaald.

De voorzieningenrechter heeft vervolgens het verzoek om een voorlopige voorziening te treffen niet-ontvankelijk verklaard wegens niet-betaling van het griffierecht.

Klacht

Klager verwijt mr. X het betalingsverzoek van de rechtbank zo laat aan klager te hebben doorgestuurd, dat hij het griffierecht niet tijdig heeft kunnen betalen. Voorts verwijt klager mr. X het griffierecht niet te hebben voorgeschoten.

Verweer

Mr. X stelt klager bij brieven van 31 augustus 2006, 1 en 14 september 2006 te hebben gevraagd en geadviseerd het griffierecht te voldoen. Mr. X beschikt echter niet meer over deze brieven omdat hij het dossier aan een opvolgend advocaat heeft overgedragen.

In het telefoongesprek dat mr. X tijdens de zitting met klager heeft gevoerd, heeft klager hem verteld het griffierecht wel betaald te hebben.

Overwegingen raad

De raad concludeert op grond van het door mr. X geschetste, door klager niet betwiste, verloop van het bewuste telefoongesprek dat mr. X klager de door hem beweerde betalingsverzoeken heeft gedaan.

De raad overweegt dat geen algemene voor advocaten geldende regel bestaat die een advocaat verplicht het voor een procedure verschuldigde griffierecht namens zijn cliënt voor te schieten. Derhalve treft mr. X geen verwijt dat het griffierecht voor de onderhavige procedure niet-tijdig is betaald. Evenmin kan aan mr. X worden verweten dat klager in deze procedure niet-ontvankelijk is verklaard, nu hij klager in het telefoongesprek dat hij met klager tijdens de zitting heeft gevoerd heeft voorgesteld het griffierecht alsnog te betalen, waartoe op dat moment nog de mogelijkheid bestond. De klacht is derhalve ongegrond.

Beslissing raad

De raad verklaart de klacht ongegrond.

.....
Toch geen belangenverstremgeling

Hof van Discipline, 27 augustus 2007, nr. 4761
 (mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Schokkenbroek, Baauw, De Ruuk en Scholten)
 Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 11 december 2006
 (mrs. Van den Ham, Van Boxsel, Goumans, Houtakkers en Caudri)

Uit de op een advocaat rustende verplichting tot geheimhouding vloeit voort dat de voormalige cliënt ervan moet kunnen uitgaan dat vertrouwelijke informatie over hemzelf en de door die advocaat voor hem behandelde zaak niet tegen hem zal worden gebruikt. Aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval moet worden beoordeeld of een advocaat tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld door op te treden tegen een voormalige cliënt van hem of van een kantoorgenoot.

- Advocatenwet art. 46 (1 Zorg voor de cliënt; 1.3 Geheimhoudingsplicht; 2.4 Vermijden van belangenconflicten)
- Gedragsregel 7

Feiten

In 2003 heeft mr. X klager bijgestaan in een arbeidsgeschil met zijn toenmalige werkgever A. Dit geschil resulteerde in een ontbindingsprocedure voor de kantonrechter. Na beëindiging van zijn dienstverband met A is klager in dienst getreden bij B, voor wie hij daarvoor ook al parttime werkzaam was. Omstreeks juli/augustus 2004 ontstonden er problemen tussen klager en B. Laatstgenoemde wilde de arbeidsovereenkomst met klager beëindigen en wendde zich daarvoor tot het kantoor van mr. X, dat al eerder zaken voor B had behandeld. Aanvankelijk is de zaak tegen klager behandeld door mr. Y, een kantoorgenoot van mr. X. Klager had geen bezwaren tegen de inschakeling en het optreden van mr. Y voor B.

Tussen mr. Y en de advocaat van klager zijn vervolgens onderhandelingen gevoerd over de voorwaarden waaronder ontbinding van de arbeidsovereenkomst tussen klager en B kon plaatsvinden. Nadat de ontbinding eenmaal een feit was, is er een discussie ontstaan over de uitleg en uitvoering van die voorwaarden. Hierop heeft klager B in rechte betrokken. In die procedure heeft mr. X in de plaats van mr. Y de belangen van B behartigd.

Klager vreest dat mr. X van feiten die hem uit de eerdere procedure bekend werden, gebruik heeft gemaakt tegen klager in de latere procedure. Hij doet bijvoorbeeld op brieven die door enkele oud-collega's bij A tegen hem geschreven zijn. Het verzoekschrift tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst tussen B en klager vermeldt de ontbinding van de arbeidsovereenkomst met A.

Mr. X stelt dat de zaak tegen A en daarmee de opdracht van klager aan hem in oktober 2003 definitief tot een einde is gekomen. Nadien is klager in dienst getreden bij B, voor wie mr. X al een aantal jaren de arbeidssaken behandelt. Bij het sluiten van de arbeidsovereenkomst tussen klager en B is mr. X niet betrokken geweest.

De regeling van de gevolgen van de ontbinding van de arbeidsovereenkomst tussen klager en B werd door mr. Y schriftelijk bevestigd. Over de uitleg en de uitvoering van een onderdeel van de vaststellingsovereenkomst is discussie ontstaan, hetgeen uiteindelijk heeft geleid tot het aanhangig maken van een procedure door klager tegen B. Tijdens de afwezigheid van mr. Y heeft mr. X deze zaak in behandeling genomen en heeft hij met de advocaat van klager verder onderhandeld. Deze kwestie heeft niets van doen met de eerdere arbeidsovereenkomst van klager bij A. Er werden ook geen (vertrouwelijke) zaken uit een eerdere procedure gebruikt in de onderhavige kwestie. Het betreft twee volstrekt los van elkaar staande zaken en er wordt ook geen informatie, welke de persoon van klager betreft, gebruikt in de onderhavige procedure. Dit heeft mr. X ook meerdere malen met de advocaat van klager gecommuniceerd en hij heeft daarbij tevens aangegeven dat, wanneer er een situatie zou ontstaan dat gesproken zou kunnen worden van een belan-

genverstrengeling, mr. X zich uit de zaak zou terugtrekken. Mr. X heeft uitdrukkelijk gevraagd feiten te stellen die redengevend zouden kunnen zijn voor een belangenverstrengeling. Dat heeft niet plaatsgevonden. Niet de advocaat van klager noch klager zelf stelt feiten daartoe. In overleg met de advocaat van klager heeft mr. X op enig moment aangegeven dat hij bereid was deze zaak weer over te dragen aan een kantoorgenoot, teneinde klager tegemoet te komen. Dat is door klager geaccepteerd, maar hij heeft op een later tijdstip aan zijn goedkeuring de voorwaarde toegevoegd aldus dat het niet zou zijn toegestaan door het kantoor van mr. X derhalve ook niet door één van zijn kantoorgenoten de zaak tegen klager te behandelen [klopt dit? 'aldus' en 'derhalve' lijken stoplappen en de dubbele ontkenning maakt het er niet duidelijker op... CU. Mogelijk alternatief – als dit is wat er bedoeld wordt: dat het kantoor van mr. X de zaak tegen klager niet zou mogen behandelen, en dus ook niet één van diens kantoorgenoten]. Mr. X heeft daarop het besluit genomen dat zijn kantoorgenoot niet het slachtoffer kan worden van deze – in de ogen van mr. X – apert onredelijk en niet onderbouwde voorwaarden van klager en mr. X heeft weer de zaak aan zich getrokken. Volgens mr. X is de klacht kennelijk ongegrond.

Overwegingen raad

Een algemeen door de advocatuur aangevaarde opvatting, die in Gedragsregel 7 is vastgelegd, luidt: 'De advocaat mag zich niet met de behartiging van de belangen van twee of meer partijen belasten indien de belangen van deze partijen tegenstrijdig zijn of een daarop uitlopende ontwikkeling aannemelijk is.'

Het is aldus geregeld omdat de advocaat een vertrouwenspersoon is. Rekenend op zijn geheimhoudingsplicht vertrouwt de cliënt de advocaat de meest bijzondere details toe en als dan diezelfde advocaat een zaak tegen hem aanneemt, denkt de cliënt al gauw dat zijn eigen advocaat nu misbruik maakt van al datgene wat hem in vertrouwen is medegedeeld.

Het geschil dat mr. X voor B tegen klager in behandeling nam, betrof de uitleg van de eerder getroffen ontbindingsovereenkomst. Die procedure hing derhalve nauw samen met en was een uitvloeisel van de arbeidsovereenkomst die klager

met B had. Juist in arbeidssaken spelen gedragingen van de werknemer een grote rol. Het was dan ook mogelijk dat mr. X in dat opzicht gebruik kon maken van gegevens die hij kende uit de eerder voor klager behandelde zaak. De raad is van oordeel dat mr. X de procedure tegen klager niet had behoren te voeren.

Tot zijn verweer heeft mr. X aangevoerd dat de twee procedures niets met elkaar van doen hebben en dat ook geen zaken uit de eerdere procedure gebruikt zijn in de latere procedure. De raad kan zich in dit verweer niet vinden.

Weliswaar betrof de latere procedure een geschil tussen klager en B, een andere werkgever dan klagers eerdere werkgever A, doch zulks neemt niet weg dat mr. X gebruik kon maken van zijn wetenschap over klager als werknemer in de latere zaak. Niet van belang is voorts de vraag of mr. X gegevens uit de eerdere arbeidsszaak al of niet gebruikt heeft; het gaat om de vraag of mr. X de mogelijkheid daartoe had. Dat had voor mr. X reeds voldoende aanleiding moeten zijn om te besluiten de zaak niet aan te nemen. De raad acht het noodzakelijk dat de advocaat deze situaties met de grootst mogelijke voorzichtigheid benadert. De advocaat dient de schijn te vermijden dat hij voordeel kan trekken uit zijn eerdere relatie. Mr. X had, gezien alle omstandigheden van de zaak, de behandeling van het arbeidsgeschil tegen klager niet op zich behoren te nemen. De klacht is mitsdien gegrond. Nu niet gebleken is dat mr. X vertrouwelijke gegevens uit de eerdere arbeidsszaak heeft gebruikt, volstaat de raad met de hierna op te leggen sanctie.

Volgt

Gegroundverklaring van de klacht met oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Overwegingen hof

De door mr. X tegen de beslissing van de raad aangevoerde grieven leggen de klacht in volle omvang ter beoordeling aan het hof voor.

Het hof stelt voorop dat een advocaat in het algemeen niet mag optreden tegen een voormalige cliënt van hem of van een kantoorgenoot. Een advocaat dient te vermijden dat hij in een belangenconflict zou kunnen geraken ten koste van de voormalige cliënt, terwijl deze

ervan moet kunnen uitgaan dat vertrouwelijke informatie over hemzelf en de door die advocaat voor hem behandelde zaak niet tegen hem zal worden gebruikt. Dit laatste vloeit reeds voort uit de op een advocaat rustende verplichting tot geheimhouding. Of een advocaat in een bepaald geval tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld door op te treden tegen een voormalige cliënt van hem of van een kantoorgenoot, moet worden beoordeeld aan de hand van concrete omstandigheden van dat geval.

In het geval van klager is het in de eerste plaats van belang dat klager, bijgestaan door een advocaat, uitdrukkelijk met de inschakeling en het optreden van een kantoorgenoot van mr. X voor B heeft ingestemd. Pas later, nadat er verschil van inzicht was ontstaan over de uitvoering van de aan de ontbinding van de arbeidsovereenkomst met B verbonden voorwaarden, is klager zich gaan beklagen over het optreden van mr. X. Dit optreden betrof evenwel een aantal restgeschillen die uitsluitend betrekking

hadden op problemen die in de relatie tussen B en klager waren gerezen. In zoverre ging het door B aan mr. X toevertrouwde belangen dus niet om dezelfde kwestie als die waarin klager in de zaak tegen A door mr. X was bijgestaan.

Voorts is aan het hof niet gebleken dat mr. X, toen hij de belangen van B ging behartigen, beschikte over vertrouwelijke informatie afkomstig van klager, die van belang zou kunnen zijn van het toen nog bestaande geschil met B. Evenmin kan dit worden afgeleid uit hetgeen klager daarover stelt.

Ook heeft klager geen feiten of omstandigheden aangevoerd die zijn stelling dat mr. X vertrouwelijke gegevens heeft gebruikt, kunnen ondersteunen. Klager heeft er in dit verband slechts op gewezen dat mr. Y, kantoorgenoot van mr. X, in het conceptverzoekschrift tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst melding heeft gemaakt van het feit dat klager door een eerdere werkgever – A – ontslagen was. In het midden kan blijven of het hierbij om informatie ging die niet

gebruikt had mogen worden, nu deze passage op verzoek van klager en zijn toenmalige advocaat door mr. Y uit het verzoekschrift is geschrapt. Het definitieve verzoekschrift tot ontbinding van de arbeidsovereenkomst tussen klager en B is uiteindelijk op voorhand akkoord bevonden door klager en zijn advocaat, waarna het dienstverband met B door middel van een zogenoemde ‘geregelde ontbinding’ is beëindigd. Overigens trad mr. X op dat moment zelf nog niet op voor B.

Alles afwegende komt het hof tot het oordeel dat, gelet op de hiervoor weergegeven feiten en omstandigheden, aan mr. X niet tuchtrechtelijk kan worden verweten dat hij voor B is gaan optreden tegen klager. Dit leidt tot de slotsom dat de grieven van mr. X slagen.

Volgt

Vernietiging van de beslissing van de Raad van Discipline en opnieuw beslissende alsnog ongegrondverklaring van de klacht.

(advertenties)

OLLING

ALL IN FINANCE

Behalve dat we al uw fiscale zaken kunnen regelen, adviseren wij u ook graag over al uw andere financiële zaken. We brengen uw toekomst persoonlijk, professioneel en plezierig in kaart. Bel voor een lucratief gesprek **033 433 7038** of ga naar olling.nl.

Olling Belastingadviseurs
Herman Olling FB
Mr. Jos Tummers

FB NEDERLANDSE FEDERATIE VAN BELASTINGADVISOREN

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

KB
systeemmappen

gratis
proefmap?
023-5422184

De Trias dossiermap
"DE NIEUWE MAP VOOR DE ADVOCATUUR"

Prijzen vanaf
€ 49,50
p/100 stuks
excl. BTW

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

postbus 9687
2003 LR Haarlem
kb@systeemmappen.nl
www.systeemmappen.nl

IN 'TVEEN ADVOCATEN

**DESKUNDIG en
BETROKKEN**

Wij zoeken voor onze vestigingen in Alphen aan den Rijn en Waddinxveen een:

GEVORDERDE STAGIAIRE/MEDEWERK(ST)ER

voor de algemene praktijk en eigen voorkeursgebieden.

Wij zijn niet groot, maar ook niet te klein.
Wij werken hard, maar hebben ook een leven buiten kantoor.
Wij hebben kennis en ervaring, maar leren nog elke dag.
Wij kennen kantoor tijden, maar delen ons werk zelf in.
Wij werken zelfstandig, maar ook samen.
Wij zijn verbonden aan kantoor, maar genieten veel vrijheid.
Wij zijn generalisten, maar hebben ook onze specialisaties.

Onze cliënten, in al hun verscheidenheid, staan centraal.
Wij zijn In 't Veen Advocaten: deskundig en betrokken.

Jij bent wie je bent, maar jij herkent jezelf in ons. Kijk op onze site en voel aan. Enthousiast? Kom dan praten.
Wij zien uit naar de kennismaking.

Loek Eenens is ons aanspreekpunt.
Postbus 335, 2400 AH Alphen aan den Rijn, tel.: 0172 475 677, fax : 0172 473 294, e-mail : eenens@alphen.intveenadvocaten.nl
WWW.INTVEENADVOCATEN.NL

BEELAARD BREETVELD ADVOCATEN

Eigentijds, informeel advocatenkantoor zoekt een:
advocaat medewerker of gevorderde stagiaire

voor 4 of 5 dagen per week bij voorkeur met
ervaring in en/of affiniteit met sociaal zekerheidsrecht
en personen- en familierecht.

De cliënten in onze betalende en toevoegings-
praktijk zijn zowel particulieren als bedrijven en
organisaties.

Van onze nieuwe kantoorgenoot
verwachten wij:

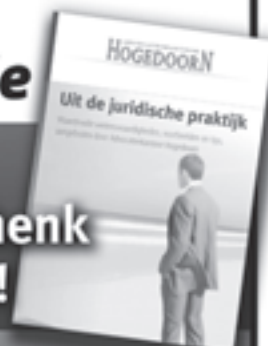
- enthousiasme;
- gevoel voor humor;
- goede contactuele eigenschappen;
- klantgerichtheid;

Informatie over de vacature wordt verstrekt door
Edwin A. Breetveld (telefoonnummer: 070-363 19 61)

Sollicitaties binnen 14 dagen richten aan:
Beelaard Breetveld Advocaten
Johan van Oldenbarneveltlaan 87
2582 NK DEN HAAG
advo@beelaardbreetveld.nl
www.eengoedeadvocaat.nl

Juridisch relatieboekje

**Het ideale
eindejaarsgeschenk
voor uw relaties!**

- Een waardevol boekje met *juridische wetenswaardigheden en tips*
- Een boekje met uw *kantoor naam en logo op de omslag*
- Ook in kleine oplage te bestellen
- Kijk op www.jfm.nl/boekje voor informatie en prijzen

JFM
marketing voor professionals

JFM B.V.
Tel. (024) 350 10 30
E-mail info@jfm.nl

www.jfm.nl/boekje

FME Advocaten is een advocatenkantoor dat zich exclusief richt op bedrijven in de technologische industrie. Deze sector omvat een breed spectrum van hoogwaardige technologiebedrijven in de basismetale, automobiel-, machine- en vliegtuigbouw, elektrotechniek, elektronica, industriële automatisering, toelevering en aanverwante dienstverlening.

FME Advocaten heeft een sterke positie als juridisch adviseur en advocaat voor brede groepen binnen deze sector. De dienstverlening is gebaseerd op sectorspecifieke kennis en expertise. Deze kennis en expertise zijn opgebouwd vanuit de positionering van het kantoor binnen de infrastructuur van FME-CWM, de belangenorganisatie voor de technologisch-industriële sector. Bij deze organisatie zijn ongeveer 2.750 lidondernemingen aangesloten. De totale omzet van de aangesloten bedrijven is ruim 50 miljard euro. Daarvan wordt 60% in het buitenland behaald. FME-CWM behartigt de belangen van de lidbedrijven (nationaal en internationaal) en verleent hen diensten op sociaal, juridisch, economisch en technologisch gebied.

Binnen de sectie Arbeidsrecht van FME Advocaten is plaats voor een

Advocaat arbeidsrecht m/v

De nieuwe collega gaat zich vooral bezighouden met de advisering, begeleiding en rechtsbijstand op het gebied van het arbeidsrecht in brede zin, onder meer bestaande uit individueel en collectief ontslag, arbeidsomstandigheden, medezeggenschap, sociale zekerheid, pensioen, fusies en reorganisaties.

De kandidaat

Je hebt de doctoraal studie Nederlands Recht afgerond, beschikt over specialistische kennis en ervaring op het gebied van arbeidsrecht en hebt de stage in de advocatuur voltooid. Je beschikt over goede sociale en communicatieve vaardigheden. Je bent in staat de cliënten op praktische en doeltreffende wijze bij te staan bij het oplossen van vraagstukken en conflicten.

Wat bieden wij?

Wij bieden een uitdagende functie in een prettige werksfeer binnen de FME-omgeving, die zich midden in het maatschappelijke krachtenveld bevindt. Je werkt samen met specialisten op het gebied van CAO-recht, pensioenrecht en medezeggenschapsrecht. Om de dienstverlening op hoog niveau te houden wordt veel aandacht besteed aan de persoonlijke ontplooiing door middel van scholing en opleiding. Je kunt rekenen op een uitstekend salaris en goede secundaire arbeidsvoorwaarden, waaronder een representatieve lease-auto.

Interesse?

Stuur je schriftelijke sollicitatie binnen 14 dagen na verschijning van dit blad aan mr. Lindsay Hopmans, manager FME Advocaten, Postbus 190, 2700 AD Zoetermeer of per e-mail naar lho@fme.nl. Voor meer informatie over de functie kun je desgewenst contact met hem opnemen, telefoonnummer: 079 - 353 13 04.

Rensen advocaten geldt al jarenlang als een van de meest gerenommeerde kantoren in de kop van Noord-Holland. Het kantoor is in 1983 opgericht en op dit moment zijn er 13 advocaten aan het kantoor verbonden. Zij zijn gespecialiseerd in de belangrijkste rechtsgebieden, waaronder ruimtelijk bestuursrecht, en insolventie- en faillissementsrecht, ondernemingsrecht, arbeidsrecht, ambtenarenrecht, bouwrecht, onroerend goedrecht en personen- en familierecht. Er wordt binnen het kantoor in secties gewerkt.

Het kantoor is gevestigd in een karakteristiek pand aan de Nassaulaan 30 te Alkmaar. Vanuit deze modern geoutilleerde werkomgeving wordt opgetreden voor een uitgebreide cliëntenkring, variërend van particulieren tot (semi)overheden en van het midden- en kleinbedrijf tot grote ondernemingen, binnen de regio en daarbuiten.

Wegens vertrek van één van onze advocaten naar het buitenland zoeken wij op korte termijn een

Advocaat-medewerker insolventie- en faillissementsrecht

Van de sectie insolventie- en faillissementsrecht maken momenteel drie advocaten deel uit. De leden van de sectie insolventie- en faillissementsrecht verrichten advieswerkzaamheden en zij worden regelmatig benoemd tot curator. Er is plaats voor een advocaat-medewerker met een (bijna) afgeronde stage. Wij zoeken iemand die ruime kennis en ervaring heeft op dit rechtsgebied en die in staat is zelfstandig de praktijk te voeren.

Wij bieden:

- ruimte voor persoonlijke en professionele ontwikkeling
- ruimte voor ondernemerschap
- een goede balans tussen werk en privé, mede door het ruime aantal vakantiedagen

Informatie

Voor meer inhoudelijke informatie kunt u contact opnemen met mr. dr. B. Breederveld of met mr. C.A. Deenik: (072) 515 55 44.

Sollicitatie

Uw sollicitatie kunt u sturen naar:
Rensen advocaten t.a.v. mr. dr. B. Breederveld
Postbus 409, 1800 AK Alkmaar
Per e-mail: breederveld@rensenadvocaten.nl

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

Bezoekadres

Nassaulaan 30, 1815 GL Alkmaar

Postadres

Postbus 409, 1800 AK Alkmaar

T (072) 515 55 44

W www.rensenadvocaten.nl

BOUMANJAL & VINGERLING ADVOCATEN

Het betreft een jong en groeiend advocatenkantoor, gelegen nabij het centrum van Utrecht, alwaar een informele werksfeer heerst. Ter versterking van het kantoor wordt per direct gezocht naar een:

Advocaat-medewerker

Affiniteit met en interesse voor het civiel- en bestuursrecht strekken tot aanbeveling. Uw schriftelijke reactie kunt u toezenden aan: Boumanjal & Vingerling Advocaten, t.a.v. mr. A.C. Vingerling, Postbus 1286, 3500 BG UTRECHT, e-mail: info@benvadvocaten.nl

Verkerke & Vos advocaten

Collega's gezocht.

Voor haar nieuwe vestiging in Haarlem –mooie locatie aan de (Nieuwe) gracht in historisch pand, prettige werkplek(ken)– zoekt Verkerke & Vos advocaten leuke collega's om op basis van kostendeling zich aan te sluiten.

Omvang van faciliteiten in overleg.

Informatie:

Verkerke & Vos advocaten
Mr. Ruud Vos
ruud.vos@vadvocaten.nl
Nieuwe Gracht 45 - 47
2011 ND Haarlem
023 - 543 80 50 tel
023 - 551 08 64 fax
06 - 54 200 665 gsm

Vermaat & De Boom Advocaten

zoekt voor de algemene praktijk een

ADVOCAAT-STAGIAIRE / MEDEWERKER (M/V) full-time

Bij voorkeur civielrechtelijk afgestudeerd.

U komt te werken in een advocatenkantoor met een plezierige, informele werksfeer, waar thans zes advocaten werkzaam zijn. Gezocht wordt een enthousiaste collega die het een uitdaging vindt om in de advocatuur te werken. Zelfstandigheid, goede communicatieve vaardigheden en creativiteit zijn daarbij essentieel.

Sollicitatiebrieven kunt u binnen twee weken richten aan:
Vermaat & De Boom Advocaten,
t.a.v. mevrouw Mr. A.J.C. Nuijten,
Postbus 71, 2990 AB Barendrecht

BONNIER ADVOCATEN

Bij Bonnier advocaten zijn 4 advocaten werkzaam.

Wij voeren een algemene praktijk zowel voor het midden- en kleinbedrijf, alsook voor particulieren. Het accent ligt daarbij op contractenrecht, arbeidsrecht, personen- en familierecht, strafrecht, letselschaderecht en sociale zekerheidsrecht. Ons kantoor kent een informele sfeer.

Ter versterking van ons team zoeken wij op korte termijn een

advocaat of (gevorderde) stagiaire
voor de algemene praktijk

Uw reactie kunt u binnen 14 dagen richten aan:

Bonnier advocaten
t.a.v. de heer mr. J.C.M. Bonnier
Saltshof 10-06
6604 EA Wijchen
info@bonnieradvocaten.nl

Welke advocaat-stagiaires/advocaat medewerkers (m/v) versterken onze sectie corporate recovery?

DVDW Advocaten is een middelgroot, commercieel advocatenkantoor met kantoren in Den Haag en Rotterdam (in totaal met momenteel 27 advocaten). Onze groei is geen doel op zich maar een gevolg. Wij hebben nadrukkelijk gekozen voor kwaliteit en zijn dagelijks bezig deze keuze in de praktijk te brengen. Een permanent streven naar de beste dienstverlening, het beste advies én de beste medewerkers. En deze strategie wordt beloond door onze opdrachtgevers. Steeds meer ondernemers stellen hun juridische belangen veilig bij DVDW Advocaten.

We zoeken voor onze sectie Corporate Recovery een:

**gevorderde advocaat-stagiaire/
beginnend advocaat-medewerker (m/v)**
voor onze vestiging in Rotterdam

advocaat-stagiaire (m/v)
voor onze vestiging in Den Haag

We zijn op zoek naar bouwers, ondernemers. Juristen met belangstelling voor en kennis van herstructurerings, advisering en begeleiding van bedrijven in financiële problemen, financieringskwesties en zekerheden. Persoonlijkheden die processen versnellen. Juridisch excellerend. Energië en daadkrachtig, altijd bereikbaar. Met de wil te blijven investeren in zichzelf en de dynamiek in ons succesvolle jonge kantoor wil completeren. Het is ons duidelijk dat we hier ook een passende aanbieding tegenover moeten zetten.

Sollicitaties met CV kunnen gericht worden aan DVDW Advocaten, ter attentie van mevrouw Andrea Blok, Postbus 85850, 2508 CN Den Haag of per mail naar blok@dvdw.nl. Voor meer informatie kan telefonisch contact opgenomen worden met mr. Evert Jan Heijnen (telefoonnummer 010-4400500 of 06 - 53 692 693).

DVDW
Duijnstee van der Wilk advocaten

www.dvdw.nl

Nuon is een toonaangevende onderneming, volop in beweging in de dynamische energiemarkt van vandaag. Onder de holding Nuon ressorteren sedert 1 juli 2008 twee zelfstandige ondernemingen; het Productie - en leveringsbedrijf en het Netwerkbedrijf. Van het Netwerkbedrijf maakt deel uit, de netbeheerder N.V. Continuon Netbeheer. Continuon Netbeheer beheert de gas- en elektriciteitsnetten in de provincies Gelderland en Noord-Holland en in grote delen van Flevoland, Friesland en Zuid-Holland. De activiteiten van de netbeheerder worden door de overheid gereguleerd. Daarnaast is het Netwerkbedrijf ook actief op de vrije markt. Het Netwerkbedrijf telt ruim 5.000 medewerkers en heeft een omzet van circa EUR 1,3 miljard.

Voor het Cluster Marktfacilitering & Regulering van de afdeling Juridische Zaken van Continuon Netbeheer in Arnhem is **NIG Ondernemingsrecht** op zoek naar een:

Bedrijfsjurist Marktfacilitering & Regulering

De afdeling Juridische Zaken van het Netwerkbedrijf behartigt de juridische aangelegenheden van alle onderdelen van het Netwerkbedrijf. De werkzaamheden zijn gegroepeerd in een drietal clusters: Infra, Marktfacilitering & Regulering en Projecten & Vrije markt. Het cluster Marktfacilitering & Regulering ondersteunt vooral die onderdelen, die relaties met klanten en met de toezichthouders onderhouden.

Werkzaamheden

Als Bedrijfsjurist verleen je gevraagd en ongevraagd zelfstandig juridisch advies. Je ondersteunt met name de afdelingen Klant & Markt en Klant & Service. Bij Klant & Markt gaat het, onder meer, om het bijstaan van accountmanagers bij het aangaan en opstellen van aansluit- en transportovereenkomsten voor gas, elektriciteit en overige diensten. De werkzaamheden bij Klant & Service bestaan onder meer uit het begeleiden en zelf voeren van gerechtelijke procedures op het gebied van energiefraude, complexe incasso en algemene geschillenbeslechting. Je ontwikkelt richtlijnen en modellen, implementeert deze en bewaakt de naleving ervan. Verder houd je ontwikkelingen bij in relevante wet- en regelgeving en jurisprudentie. Tenslotte verleen je bijstand bij geschillen, voer je zelfstandig procedures en schakel je zo nodig externe juridische adviseurs in.

Profiel

- Een afgeronde opleiding Nederlands recht
- 3 tot 6 jaar werkervaring bij voorkeur opgedaan in het bedrijfsleven en/of de advocatuur
- Kennis van de energiebranche is een pré
- Uitstekende communicatieve vaardigheden
- Professioneel, analytisch, integer en oplossingsgericht

Aanbod

Een professionele en collegiale werkomgeving, waar veel aandacht en ruimte is voor opleiding, persoonlijke ontwikkeling en uitwisseling van kennis. Naast een goed salaris biedt het Netwerkbedrijf van Nuon een aantrekkelijk pakket secundaire arbeidsvoorwaarden.

Contact

Ben je geïnteresseerd in bovenstaande functie mail dan je CV met een kort begeleidend schrijven, onder vermelding van het vacaturekenmerk NIGO-BJMRNUON1008, naar ckruls@nig.nl. Voor meer informatie over deze vacature is mr. Charlotte Kruls bereikbaar op 035-6250505 of via ckruls@nig.nl. Vertrouwelijke behandeling is vanzelfsprekend gegarandeerd.

BootsmaDeRouwe Advocaten

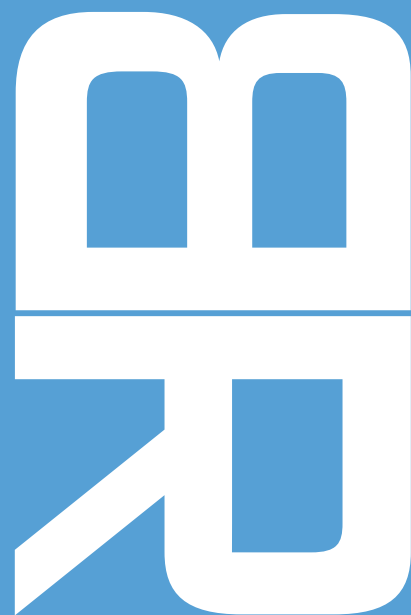
zoekt...

BootsmaDeRouwe Advocaten is een kantoor, gevestigd in Haarlem, dat zich volledig toelegt op personen- en familierecht en mediation. En dat gaat ons heel aardig af. Een kantoor dat niet alleen kwaliteit nastreeft maar ook werkelijk weet te leveren, raakt geliefd en groeit onvermijdelijk uit zijn vel. En dat moment is nu bereikt. Daarom zoeken wij een:

Gevorderde advocaat-stagiaire of beginnend medewerker (die zich al op het personen- en familierecht heeft gestort)

BootsmaDeRouwe Advocaten is een klein, fris kantoor waar stevig, maar ontspannen wordt gewerkt op een hoog professioneel niveau. Dat heeft alles te maken met zelfstandig kunnen werken binnen een hechte groep. Kortom, het kan zijn dat we in het diepe gooien, maar nooit zonder er ook zelf in te springen. Het delen van kennis en kunde is voor ons even vanzelfsprekend als het bieden van ruggensteun en feedback. Want niemand wordt als topadvocaat geboren, wat ze ook beweren.

.....
MEER WETEN? Bel 023 - 542 1160 OF MAIL NAAR INFO@BRADVOCATEN.NL
EN VERGEET VOORAL NIET ONZE SITE TE BEZOEKEN: WWW.BRADVOCATEN.NL

BOOTSMADEROUWEADVOCATEN
FAMILIERECHT&MEDIATION

Plaats uw advertentie midden in uw doelgroep. Het Advocatenblad helpt u daarbij.

Elke drie weken bereikt u met een personeelsadvertentie in het Advocatenblad alle geïnteresseerde juridisch actieve juristen.

Desgewenst helpen wij u met het opstellen van de tekst voor uw personeelsadvertentie, die professioneel vorm wordt gegeven in uw eigen huisstijl, met uw eigen logo!

Meer informatie?

Wilt u meer informatie, bel dan Bas Brouwer, tel. 0172 – 23 44 60, die u graag vrijblijvend informeert over alle mogelijkheden. Bezoek ook eens onze website: www.bdmbv.nl

brouwer's direct marketing

U zoekt:

- **advocaten**
- **medewerkers**
- **stagiaires**
- **(bedrijfs)juristen**
- **belastingdeskundigen**
- **leden rechterlijke macht**

Van Berge Henegouwen Advocaten

Gevestigd te **Maastricht**

Zoekt voor de **strafpraktijk**:

Advocaat-medewerkers (m/v) (ook parttime)

Het kantoor is op 1 januari 2006 onder leiding van mr. S.T. van Berge Henegouwen, specialist in strafzaken, in Maastricht van start gegaan. Er werken inmiddels vier advocaten. De aanhoudende groei vraagt om verdere uitbreiding. De praktijk is voornamelijk gericht op het strafrecht. Naast het commune strafrecht in feitelijke aanleg met een landelijke praktijk richt het kantoor zich ook op belangenbehartiging van cliënten in cassatieprocedures, WOTS-procedures, uit- en overleveringszaken, diverse aan het strafrecht gelieerde bestuursrechtelijke procedures, plukze-procedures en procedures bij het EHRM. Daarvoor worden intelligente, assertieve en ambitieuze advocaten met voltooide stage gezocht met een grote voorliefde voor het straf- en strafprocesrecht. Parttimers en advocaten met parallel lopende academische ambities worden aangemoedigd om ook te solliciteren. Voor nadere informatie kunt u ook rechtstreeks telefonisch contact opnemen met mr. S.T. van Berge Henegouwen.

Reacties kunt u zenden aan mr. S.T. van Berge Henegouwen, Boschstraat 28, 6211 AX Maastricht. Info: 043 - 35 10 511, www.vanbergehenegouwen.com, info@vanbergehenegouwen.com. Alle (!) reacties zullen strikt vertrouwelijk behandeld worden.

Wij zoeken op korte termijn een vierde

ADVOCAAT m/v

om ons kantoor te versterken.

Wij houden ons onder andere bezig met arbeidsrecht, letselschade, personen- en familierecht en ondernemingsrecht. Collegialiteit, kwaliteit en een betrokken dienstverlening staan bij ons hoog in het vaandel.

Uitgangspunt is een samenwerking op basis van kostendeling.

Informatie over ons kantoor kunt u vinden op www.dpgadvocaten.nl.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot mr. G.W.L.M. Dammers-Wubbe (023-7510930) aan wie u ook uw sollicitatie kunt richten (Van Eedenstraat 7, 2012 EL Haarlem, gwlmdammers@dpgadvocaten.nl).

zoeken op korte termijn ter versterking

een medewerker en/of gevorderde stagiaire

Wij bieden een goed geoutilleerd kantoor met een informele werksfeer. In de gevarieerde civiele praktijk ligt de nadruk op personen- en familierecht, arbeidsrecht en huurrecht. Strafrecht is optioneel. U werkt zelfstandig in uw eigen dossiers.

Sollicitaties kunnen worden gericht aan: mr. M. van der Aa, bij wie ook nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen.

postbus 54
5000 AB Tilburg
013-536 90 55
kantoor@vander-aa-advocaten.nl

THUIS & PARTNERS *advocaten*

te Heerlen en Maastricht

zoekt voor spoedige indiensttreding

advocaat-medewerker / gevorderde stagiaire (m/v)

Wegens voortdurende groei zijn we op zoek naar een nieuwe medewerker die gespecialiseerd is c.q. zich wenst te specialiseren in het **ondernemings- en insolventierecht**. De medewerker dient passie voor en/of ervaring in het ondernemings- en insolventierecht te hebben, alsmede te beschikken over goede contactuele vaardigheden en een ondernemende instelling.

Sollicitatiebrieven voorzien van cv en cijferlijsten kunnen per e-mail via daertssen@thuispartners.nl binnen 2 weken worden gericht aan **mr D.E.A.F. Aertssen**, bij wie desgewenst ook nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen.

Tempsplein 21-22, Heerlen
Postbus 608, 6400 AP Heerlen

Stationsplein 8N, Maastricht
Postbus 2138, 6201 CA Maastricht

Voor nadere informatie over kantoor zie: www.thuispartners.nl

Baaijens, Veldman & Van Ginneken *advocaten*

is een kantoorcombinatie gevestigd aan de Maliebaan te Utrecht.
Wij richten ons met name op het strafrecht.

In verband met de groeiende praktijk zijn wij op korte termijn
op zoek naar:

een gevorderd advocaat-stagiaire,
bij voorkeur met ervaring in het strafrecht

en

een ervaren strafrechtadvocaat,
om onze kantoorcombinatie te versterken

Wij werken in een informele sfeer, waarbij kwaliteit en
betrokkenheid voorop staan.

Uw gemotiveerde sollicitatie, vergezeld van uw curriculum vitae
kunt u richten aan BVG advocaten, t.a.v. mw. mr. M. Veldman,
Postbus 13232, 3507 LE Utrecht of per e-mail:
veldman@bvgadvocaten.nl

Advocatenkantoor Sewdajal

Het kantoor van Mr. Romana Sewdajal bestaat ruim 14 jaar en is gevestigd te Den Haag. Er heerst een informele ontspannen sfeer. De medewerkers van het kantoor hebben flexibele werktijden. Het kantoor heeft als aandachtsgebieden de familie- en strafpraktijk alsmede de civiele en commerciële praktijk.

Vanwege groei van de praktijk wordt gezocht naar een kandidaat voor de functie van:

advocaat-medewerker

en een

juridisch secretaresse (parttime)

Functie-eisen:

Voor de functie van advocaat-medewerker wordt een medewerker gezocht met minimaal 4 jaar ervaring in de algemene praktijk. Het betreft een parttime aanstelling.

Geboden wordt:

- * een prettige werksfeer
- * een goed salaris en emolumenten
- * goede vooruitzichten

Sollicitaties met Curriculum Vitae en inlichtingen kunt u toesturen aan/opvragen bij:

Mr. R.S. Sewdajal
Jozef Israëlsplein 8
2596 AS Den Haag
Tel: (070) 324 93 33
E-mail: sewdajal@xs4all.nl

Wij zoeken nieuwe collega's

Holla Poelman Van Leeuwen Advocaten
is op zoek naar

- **(Gevorderde) advocaat-stagiaires of
advocaat-medewerkers Arbeidsrecht,
Onroerend Goed en Ondernemingsrecht**
- **Gevorderde advocaat-medewerker
Personen- en Familierecht**
- **Gevorderde advocaat-medewerker
Aansprakelijkheidsrecht**

Kijk voor meer informatie over ons kantoor
en de vacatures op www.hpla.nl

EINDHOVEN
T +31 (0)40 238 06 00

'S-HERTOGENBOSCH
T +31 (0)73 616 11 00

TILBURG
T +31 (0)13 584 08 40

WWW.HPLA.NL

Altijd sterk!

**HOLLA POELMAN
VAN LEEUWEN**
advocaten

13 MAART 2009 - AMSTERDAM RAI

VOOR MEER INFORMATIE EN GRATIS ENTREE GA JE NAAR WWW.JURISTENCONGRES.NL

PROGRAMMA

- EEN BEURSVLOER MET EEN GROOT AANTAL TOPADVOKATENKANTOREN
- VAKINHOUDELIJKE EN CARRIÈREGERICHTE WORKSHOPS
- KANTOORPRESENTATIES
- BEURSBORREL VAN 16.00 UUR TOT 17.30 UUR

DE NATIONAAL
JURISTEN
CONGRES

HET GROOTSTE JURIDISCHE CARRIÈRE-EVENEMENT VAN NEDERLAND MET DE BESTE WERKGEVERS!

DE NATIONALE
CARRIÈRE
BEURS

rt(z)

CARRIÈRE
JAARBOEK

MEMORY
MAGAZINE

Jobnet
Matching YOUR Career

INTERBEST

IBB.nl

nrc-carrière

ME

rechtenstude.nl
THE LAW IS ON OUR SITE

Recht
bij interpersoonlijk voor juridici

DE NATIONALE
CARRIÈRE
BEURS

HET NATIONAAL JURISTENCONGRES IS ONDERDEEL VAN DE NATIONALE CARRIÈRE BEURS EEN ACTIVITEIT VAN memory events, ONDERDEEL VAN DE memory group

Voorkom dat uw automatisering een hoofdpijndossier wordt!

Kantoorautomatisering, internetdiensten en telefonie

Een grenzeloos netwerk. Snel, veilig, altijd wakker. Als vanzelfsprekend. Uw succes valt of staat met een goede kantoorautomatisering. Deze ondersteunt al snel ongemerkt alle bedrijfsprocessen. Zonder automatisering valt de communicatie stil. ICT ConceptT spreekt uw taal waar het gaat om het realiseren van gestroomlijnde geautomatiseerde processen. Zo zijn we op basis van onze ervaring in de juridische sector – ruim 15 jaar – voor menig advocaten-, deurwaarders- en notariskantoor een volwaardige gesprekspartner. ICT ConceptT, een onmisbare collega.

